

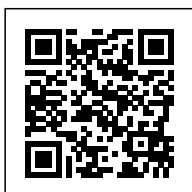
PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY
POSLANECKÁ SNĚMOVNA

VIII. volební období

593/0

**Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 301/2000 Sb.,
o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících
zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 89/2012 Sb., občanský
zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony**

Zástupce předkladatele: ministr vnitra
Doručeno poslancům: 16. září 2019 v 15:12

V l á d n í   n á v r h

ZÁKON

ze dne 2019,

kterým se mění zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

Změna zákona o matrikách, jménu a příjmení

Čl. I

Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb., zákona č. 578/2002 Sb., zákona č. 165/2004 Sb., zákona č. 422/2004 Sb., zákona č. 499/2004 Sb., zákona č. 21/2006 Sb., zákona č. 115/2006 Sb., zákona č. 165/2006 Sb., zákona č. 342/2006 Sb., zákona č. 239/2008 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 190/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 89/2012 Sb., zákona č. 142/2012 Sb., zákona č. 167/2012 Sb., zákona č. 333/2012 Sb., zákona č. 312/2013 Sb., zákona č. 101/2014 Sb., zákona č. 15/2015 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 222/2017 Sb. a zákona č. ..../2019 Sb., se mění takto:

1. V § 1a se slovo „nezletilým“ nahrazuje slovem „dítětem“.
2. V § 4 odst. 2 se za slova „(dále jen „matriční doklad“),“ vkládají slova „doslovných výpisů z matričních knih,“.
3. V § 4a odstavec 1 zní:

„(1) Krajský úřad kontroluje výkon přenesené působnosti na úseku

a) matrik u úřadů s rozšířenou působností ve svém správním obvodu nejméně jednou za 2 roky,

b) užívání a změny jména a příjmení u matričních úřadů a úřadů s rozšířenou působností ve svém správním obvodu nejméně jednou za 5 let.“
4. V § 4a odst. 2 se za slovo „dokladů,“ vkládají slova „doslovných výpisů z matričních knih,“.
5. V § 5 odst. 2 se slova „„ stanoví-li tak tento zákon“ nahrazují slovy „anebo na základě skutečností stanovených tímto nebo zvláštním zákonem“.
6. V § 6 se na konci textu odstavce 2 doplňují slova „v datovém formátu a struktuře dat stanovených prováděcím právním předpisem“.

7. Za § 7 se vkládá nový § 7a, který včetně nadpisu a poznámek pod čarou č. 31 až 35 zní:

„§ 7a
Prokázání totožnosti

(1) Fyzická osoba předloží k prokázání své totožnosti pro účely tohoto zákona platný

- a) občanský průkaz³¹⁾, řidičský průkaz³²⁾ nebo cestovní doklad³³⁾, jde-li o občana,
- b) cestovní doklad, průkaz totožnosti občana členského státu Evropské unie, smluvního státu Dohody o Evropském hospodářském prostoru nebo Švýcarské konfederace (dále jen „členský stát Evropské unie“) nebo doklad opravňující k pobytu na území České republiky podle zvláštního právního předpisu³⁴⁾, jde-li o cizince, nebo
- c) identifikační průkaz vydaný Ministerstvem zahraničních věcí České republiky³⁵⁾, jde-li o osobu požívající výsad a imunit podle mezinárodního práva.

(2) Doklad podle odstavce 1 písm. b) nebo c) lze k prokázání totožnosti použít pouze tehdy, obsahuje-li fotografii držitele.

³¹⁾ Zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů.

³²⁾ Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů.

³³⁾ Zákon č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech, ve znění pozdějších předpisů.

³⁴⁾ Zákon č. 326/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů.

³⁵⁾ § 180b zákona č. 326/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.“.

8. V § 8 odst. 1 se na konci textu věty druhé doplňují slova „znalecký posudek prokazující otcovství podle zákona o státním občanství České republiky³⁶⁾ a listiny nezbytné pro ověření správnosti údajů zapsaných v matriční knize“.

Poznámka pod čarou č. 36 zní:

„³⁶⁾ § 7 odst. 2 zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky).“.

9. V § 8a odst. 1 písm. a) se slova „nebo členům její rodiny, jejím sourozencům a dále zmocněncům těchto osob“ nahrazují slovy „členům její rodiny nebo jejím sourozencům“.

10. V § 8a odst. 1 písm. b), § 8a odst. 2 písm. b), § 25 odst. 1 písm. b) a v § 25a odst. 1 písm. b) se za slova „státních orgánů“ vkládají slova „České republiky“.

11. V § 8a odst. 1 se na konci písmene c) slovo „nebo“ zrušuje.

12. V § 8a odst. 1 písm. d), § 8a odst. 2 písm. c), § 25 odst. 1 písm. d) a v § 25a odst. 1 písm. c) se slova „orgány státu“ nahrazují slovy „státními orgány České republiky“.

13. V § 8a se na konci odstavce 1 tečka nahrazuje slovem „nebo“ a doplňuje se písmeno e), které zní:

„e) osobě, která prokáže, že je to nezbytné k prokázání právních nároků v cizině.“.

14. V § 8a odst. 2 písm. a) se slova „nebo jejímu zmocněnci“ nahrazují slovy „členům její rodiny nebo jejím sourozencům“.

15. V § 8a odst. 2 se na konci písmene b) slovo „nebo“ zrušuje.

16. V § 8a se na konci odstavce 2 tečka nahrazuje slovem „, nebo“ a doplňuje se písmeno d), které zní:

„d) osobě, která prokáže, že je to nezbytné k prokázání právních nároků v cizině.“.

17. V § 8a odst. 3 se slova „po dovršení 12 let i osvojenec, pokud nebylo soudem rozhodnuto o utajení osvojení; pokud bylo soudem rozhodnuto o utajení osvojení, může osvojenec nahlédnout do sbírky listin až po nabytí svéprávnosti“ nahrazují slovy „osvojení a pouze jim může být vydáno potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin nebo v druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958“.

18. V § 8a odst. 5 se za slovo „kopii“ vkládá slovo „ze“ a slova „pro úřední potřebu státních orgánů nebo výkon přenesené působnosti orgánů územních samosprávných celků“ se nahrazují slovy „osobám uvedeným v odstavcích 1 a 2“.

19. V § 8a se za odstavec 5 vkládají nové odstavce 6 a 7, které znějí:

„(6) V případě osvojení se kopie sbírky listin nebo doslovný výpis z druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958, který lze pořídit i kopií matričního zápisu, vydá pouze osvojitelům a osvojencům.

(7) Podpis na plné moci musí být úředně ověřen, požádá-li prostřednictvím zmocněnce osoba uvedená v odstavci 1 písm. a), c), d) nebo e), odstavci 2 písm. a), c) nebo d) nebo v odstavcích 3, 4, 5 nebo 6 o

a) povolení nahlédnout do sbírky listin nebo druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958 a činit výpisy z nich v přítomnosti matrikáře,

b) vydání potvrzení o údajích obsažených ve sbírce listin, kterou vede, nebo v druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958, nebo

c) kopii ze sbírky listin nebo doslovný výpis z druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958, který lze pořídit i kopií matričního zápisu.“.

Dosavadní odstavec 6 se označuje jako odstavec 8.

20. V § 10 odst. 3 se za slova „dopravním prostředku“ vkládají slova „a nelze-li postupovat podle odstavce 1“.

21. V § 12 se slova „stanovenou radou obce“ nahrazují slovy „určenou obcí“.

22. V § 13a odst. 3 se slova „místě, které k tomu určí ve svém správním obvodu“ nahrazují slovy „jím určeném místě v jeho správním obvodu a jím určené době“.

23. V § 13a se doplňuje odstavec 4, který zní:

„(4) Registrující matriční úřad může na základě žádosti osob vstupujících do partnerství povolit vstup do partnerství na kterémkoli vhodném místě ve svém správním obvodu a ve kteroukoli vhodnou dobu.“.

24. V § 14 odst. 6 se slovo „tlumočníka⁶⁾“ nahrazuje slovem „tlumočníka³⁷⁾“.

Poznámka pod čarou č. 6 se zrušuje, a to včetně odkazů na poznámku pod čarou.

Poznámka pod čarou č. 37 zní:

„³⁷⁾ Zákon č. ..../2019 Sb., o soudních tlumočnících a soudních překladatelích.“.

25. V § 16 odst. 1 písmeno b) zní:

„b) doklad prokazující totožnost,“.

26. V § 16 odst. 2 písmeno d) zní:

„d) doklad prokazující totožnost,“.

27. V § 16 odst. 3 písmeno e) zní:

„e) doklad prokazující totožnost,“.

28. V § 16 se za odstavec 3 vkládá nový odstavec 4, který zní:

„(4) Poskytovatel zdravotních služeb může spolu s oznámením podle § 15 odst. 1 zaslat matričnímu úřadu listiny a doklady podle odstavců 1 až 3 nebo jejich kopie, pokud mu byly předloženy.“.

Dosavadní odstavce 4 až 6 se označují jako odstavce 5 až 7.

29. V § 16 odst. 6 se věty čtvrtá, pátá a věta poslední zrušují.

30. V § 16 se za odstavec 6 vkládají nové odstavce 7 a 8, které znějí:

„(7) Určit otcovství souhlasným prohlášením rodičů lze pouze jednou a nelze je vzít zpět. Souhlasné prohlášení rodičů o určení otcovství před matričním úřadem nelze učinit po dobu probíhajícího soudního řízení o určení otcovství k témuž dítěti. Rodiče současně stvrdí svým podpisem, že neurčili otcovství k tomuto dítěti před jiným matričním úřadem nebo před soudem, ani že neprobíhá soudní řízení o určení otcovství k tomuto dítěti. Dojde-li k zápisu otcovství na základě neplatně učiněného souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství, příslušný matriční úřad opraví zápis postupem podle § 50.

(8) Bylo-li určeno otcovství souhlasným prohlášením rodičů k dítěti již narozenému, matriční úřad, před kterým bylo otcovství takto určeno, postoupí prohlášení rodičů do 3 pracovních dnů ode dne jeho učinění matričnímu úřadu příslušnému k provedení zápisu narození dítěte.“.

Dosavadní odstavec 7 se označuje jako odstavec 9.

31. Za § 16 se vkládá nový § 16a, který včetně poznámky pod čarou č. 38 zní:

„§ 16a

(1) Prohlášení manžela matky dítěte, popřípadě jejího bývalého manžela, muže, který tvrdí, že je otcem dítěte, a matky dítěte se činí před kterýmkoli matričním úřadem, s výjimkou případů stanovených v občanském zákoníku³⁸⁾; prohlášení lze učinit nejpozději do uplynutí jednoho roku od narození dítěte.

(2) Prohlášení lze učinit pouze jednou a nelze je vzít zpět. Manžel matky dítěte, popřípadě její bývalý manžel, muž, který tvrdí, že je otcem dítěte, a matka dítěte současně stvrdí svým podpisem, že již neučinili prohlášení před jiným matričním úřadem nebo před soudem, ani že neprobíhá soudní řízení o určení otcovství k tomuto dítěti. K prohlášení jiného muže, že je otcem dítěte, matriční úřad v tomto případě nepřihlédne.

³⁸⁾ § 777 odst. 2 občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.“.

32. V § 17 odst. 3 se slova „a datum narození dítěte určí soud“ nahrazují slovy „, který bezodkladně určí datum narození dítěte“.

33. V § 17 se na konci odstavce 3 doplňuje věta „Soudem určené datum narození dítěte se zapíše do knihy narození.“.

34. V § 17 odst. 4 se za slovo „dítěte,“ vkládají slova „včetně dítěte narozeného v dopravním prostředku,“.

35. V § 17a větě první se slova „toto potvrzení oznámit matričnímu úřadu do 3 pracovních dnů ode dne provedení změny pohlaví“ nahrazují slovy „oznámit změnu pohlaví zasláním tohoto potvrzení matričnímu úřadu, v jehož knize narození je narození fyzické osoby zapsáno, do 3 pracovních dnů ode dne jejího provedení“.

36. V § 17a se dosavadní text označuje jako odstavec 1 a doplňují se odstavce 2 až 4, které včetně poznámek pod čarou č. 39 a 40 znějí:

„(2) Dodatečný záznam o změně pohlaví provedené v cizině se do knihy narození provede na základě potvrzení vydaného poskytovatelem zdravotních služeb se sídlem v cizině, které je povinna dotčená fyzická osoba předložit bezodkladně matričnímu úřadu, v jehož knize narození je její narození zapsáno.

(3) Potvrzení o změně pohlaví provedené v cizině podle odstavce 2 musí obsahovat jméno, popřípadě jména, a příjmení dotčené fyzické osoby a den, měsíc, rok a místo jejího narození a musí z něj být patrné, zda došlo ke změně pohlaví v rozsahu podle zvláštního právního předpisu³⁹⁾.

(4) Nemůže-li fyzická osoba předložit potvrzení o změně pohlaví provedené v cizině podle odstavce 2 nebo vzniknou-li pochybnosti, zda došlo ke změně pohlaví v rozsahu podle zvláštního právního předpisu³⁹⁾, je fyzická osoba povinna předložit doklad vydaný znalcem podle zákona upravujícího znaleckou činnost⁴⁰⁾ (dále jen „znalec“).

³⁹⁾ § 21 odst. 1 zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách.

⁴⁰⁾ Zákon č. .../2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech.“.

37. V § 18 odst. 1 se slova „, je rodičovské odpovědnosti zbaven nebo je výkon jeho rodičovské odpovědnosti v této oblasti omezen nebo pozastaven“ nahrazují slovy „nebo je zbaven práva určit jméno, popřípadě jména, a příjmení dítěte“.

38. V § 18 odstavec 3 zní:

„(3) Souhlasným prohlášením o jménu, popřípadě jménech, je i

a) písemné prohlášení rodičů učiněné u poskytovatele zdravotních služeb na předepsaném tiskopise, nebo

b) písemné prohlášení učiněné podle § 16a.“.

39. V § 19 se za odstavec 1 vkládá nový odstavec 2, který zní:

„(2) Dítěti, jehož rodiče neuzavřeli manželství a mají různá příjmení, se запиše příjmení podle

a) dohody rodičů při určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů,

b) dohody rodičů po právní moci rozsudku soudu o určení otcovství, nebo

c) písemného prohlášení učiněného podle § 16a.“.

Dosavadní odstavce 2 až 6 se označují jako odstavce 3 až 7.

40. V § 19 odst. 3 se věta první zrušuje.

41. V § 19 se za odstavec 6 vkládá nový odstavec 7, který zní:

„(7) Dojde-li k popření otcovství, запиše se dítěti do knihy narození příjmení matky. Dovršilo-li dítě 15 let, je tato změna příjmení možná prohlášením dítěte nebo matky se souhlasem dítěte.“.

Dosavadní odstavec 7 se označuje jako odstavec 8.

42. V § 22 se za odstavec 2 vkládá nový odstavec 3, který zní:

„(3) Nelze-li ani po následném dalším šetření zjistit místo úmrtí fyzické osoby zemřelé v dopravním prostředku, uvede se v zápisu, dodatečném zápisu, dodatečném záznamu a opravě zápisu jako místo úmrtí sídlo matričního úřadu příslušného k provedení zápisu úmrtí do matriční knihy.“.

Dosavadní odstavec 3 se označuje jako odstavec 4.

43. V § 22 odst. 4 se slova „a datum úmrtí určí soud“ nahrazují slovy „, na jehož základě soud bezodkladně zahájí řízení o určení data smrti podle zvláštního právního předpisu“.

44. V § 22 se na konci odstavce 4 doplňuje věta „Soudem určené datum úmrtí fyzické osoby se zapíše do knihy úmrtí.“.

45. V § 24 odst. 1 se za slovo „knize“ vkládají slova „uvedené podle stavu ke dni vydání výpisu“.

46. V § 25 odst. 1 písm. a) se slova „nebo členům její rodiny, jejím sourozencům a dále zmocněncům těchto osob“ nahrazují slovy „členům její rodiny nebo jejím sourozencům“.

47. V § 25 se na konci odstavce 1 tečka nahrazuje slovem „, nebo“ a doplňuje se písmeno e), které zní:

„e) osobě, která prokáže, že je to nezbytné k prokázání právních nároků v cizině.“.

48. V § 25 odst. 2 se slova „utajení osvojení“ nahrazují slovy „pokrevního rodiče a jeho souhlasu k osvojení“.

49. V § 25 odst. 5 se slovo „fyzické“ zrušuje.

50. V § 25 odstavec 7 zní:

„(7) Doslovný výpis z matriční knihy se vydává osobě uvedené v odstavci 1 a lze jej pořídit i kopií matričního zápisu.“.

51. V § 25 se za odstavec 7 vkládá nový odstavec 8, který zní:

„(8) V případě osvojení se matriční doklad, doslovný výpis z matriční knihy a potvrzení o údajích zapsaných v matriční knize vydává pouze osvojitelům a po dovršení 12 let i osvojenci, pokud nebylo soudem rozhodnuto o utajení pokrevního rodiče a jeho souhlasu k osvojení. Pokud bylo soudem rozhodnuto o utajení pokrevního rodiče a jeho souhlasu k osvojení, může být osvojenci vydán matriční doklad, doslovný výpis z matriční knihy nebo potvrzení o údajích zapsaných v matriční knize až po nabytí plné svéprávnosti.“.

Dosavadní odstavec 8 se označuje jako odstavec 9.

52. V § 25 odstavec 9 zní:

„(9) Podpis na plné moci musí být úředně ověřen, požádá-li prostřednictvím zmocněnce osoba uvedená v odstavci 1 písm. a), c), d) nebo e) nebo v odstavcích 3, 5, 6, 7 nebo 8 o

- a) vydání matričního dokladu,
- b) povolení nahlédnout do matriční knihy a činit výpisy z ní v přítomnosti matrikáře,
- c) vydání potvrzení o údajích zapsaných v matriční knize, nebo
- d) vydání doslovného výpisu z matriční knihy.“.

53. V § 25a odst. 1 písm. a) se slova „nebo jejímu zmocněnci“ nahrazují slovy „členům její rodiny nebo jejím sourozencům“.

54. V § 25a odst. 1 se na konci písmene b) slovo „nebo“ zrušuje.

55. V § 25a se na konci odstavce 1 tečka nahrazuje slovem „, nebo“ a doplňuje se písmeno d), které zní:

„d) osobě, která prokáže, že je to nezbytné k prokázání právních nároků v cizině.“.

56. V § 25a odstavec 2 zní:

„(2) Doslovný výpis z knihy partnerství se vydá osobě uvedené v odstavci 1 a lze jej pořídit i kopií matričního zápisu.“.

57. V § 25a odst. 3 se slovo „fyzická“ zrušuje a slova „a) a c)“ se nahrazují slovy „a), c) nebo d)“.

58. V § 25b odst. 1 se za slovo „doklad“ vkládají slova „nebo doslovný výpis z matriční knihy“ a slova „a 30 let u“ se nahrazují slovem „anebo“.

59. V § 25b odst. 2 se za slovo „matrikáře“ vkládají slova „, nebo vydá kopii sbírky listin nebo doslovný výpis z druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958, který lze pořídit i kopií matričního zápisu“ a slova „a 30 let u“ se nahrazují slovem „anebo“.

60. V § 26 odst. 2 větě první se za slovo „být“ vkládá slovo „její“.

61. V § 26 odstavec 3 zní:

„(3) Na žádost občana, který je příslušníkem národnostní menšiny, jehož jméno, popřípadě jména, a příjmení jsou v matriční knize zapsána v českém nebo v jiném než českém jazyce, nebo na žádost jeho rodičů, se jeho jméno, popřípadě jména, a příjmení v matričním dokladu uvede v jazyce národnostní menšiny znaky přepsanými do podoby, ve které se zobrazují v informačních systémech veřejné správy. Není-li jeden rodič znám nebo je zbaven práva určit jméno, popřípadě jména, a příjmení dítěte, zapíše se jméno, popřípadě jména, a příjmení dítěte podle žádosti druhého z rodičů. Jde-li o dítě starší 15 let, připojí se k žádosti jeho souhlas, bez něhož nemůže k uvedení jeho jména, popřípadě jmen, a příjmení v matričním dokladu v jazyce národnostní menšiny dojít. Jde-li o společné příjmení manželů, uvede se příjmení v jazyce národnostní menšiny pouze se souhlasem druhého manžela, popřípadě jejich dítěte staršího 15 let.“.

Poznámka pod čarou č. 9c se zrušuje.

62. V § 26 se za odstavec 3 vkládají nové odstavce 4 až 6, které znějí:

„(4) Vzniknou-li pochybnosti o správné pravopisné podobě jména nebo příjmení, je občan povinen předložit doklad vydaný znalcem. Do matriční knihy se vyznačí, že byl vydán matriční doklad s uvedením jména, popřípadě jmen, a příjmení v jazyce národnostní menšiny. Další matriční doklady se vydávají s uvedením jména, popřípadě jmen, a příjmení v této podobě.

(5) Žádost podle odstavce 3 lze podat u kteréhokoli matričního úřadu.

(6) Žádost podle odstavce 3 lze podat pouze jednou. Každá další žádost o uvedení téhož jména nebo příjmení v jazyce jiné národnostní menšiny je posuzována jako žádost o změnu jména nebo příjmení (§ 72).“.

Dosavadní odstavec 4 se označuje jako odstavec 7.

63. V § 35 odst. 1 písmeno i) zní:

„i) doklad prokazující totožnost.“.

64. V § 35 se za odstavec 1 vkládá nový odstavec 2, který zní:

„(2) Je-li snoubenec nebo osoba, která chce vstoupit do partnerství, cizincem a zdržuje-li se trvale v jiném státě, než ve státě, jehož je občanem, k předepsanému tiskopisu podle § 32 připojí doklad uvedený v odstavci 1 písm. d) i z tohoto státu.“.

Dosavadní odstavce 2 až 5 se označují jako odstavce 3 až 6.

65. V § 35 odst. 3 věte první se slova „Evropské unie, občana jiného smluvního státu Dohody o Evropském hospodářském prostoru,“ nahrazují slovy „členského státu Evropské unie“.

66. V § 37 se slova „Nezletilý, který není plně svéprávný a dovršil“ nahrazují slovy „Dítě, které dovršilo“.

67. V § 39 se věta poslední zrušuje.

68. § 45 zní:

„§ 45

Vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství nebo vysvědčení o právní způsobilosti ke vstupu do partnerství vydá na žádost občana nebo na žádost bezdomovce, který má povolen pobyt na území České republiky podle zvláštních právních předpisů¹⁸⁾, kterýkoli matriční úřad.“.

69. V § 46 odst. 1 se písmeno h) zrušuje.

Dosavadní písmeno i) se označuje jako písmeno h).

70. V § 46 odst. 2 písmeno a) zní:

„a) doklad prokazující totožnost,“.

71. V § 53 větě druhé, § 58 odst. 4 větě první, § 74 odst. 1 a v § 75 písm. e) se slovo „nezletilých“ zrušuje.

72. V § 58 odst. 5 větě první se slova „na vydaných dokladech“ nahrazují slovy „v matričním dokladu, vydaném matričním úřadem nebo ve vydaném občanském průkazu³¹⁾ nebo cestovním dokladu³³⁾“.

73. V § 58 odst. 5 větě druhé se slova „, popřípadě jejich nezletilého“ nahrazují slovy „a jejich“.

74. V § 62 odstavec 3 zní:

„(3) Fyzická osoba, která má v matriční knize narození zapsáno jedno jméno, může před kterýmkoli matričním úřadem prohlásit, že bude užívat dvě jména. Při volbě druhého jména platí odstavec 1 a § 18. Za dítě učiní toto prohlášení jeho zákonní zástupci. U dítěte staršího 15 let připojí k prohlášení jeho souhlas, bez něhož ke zvolení druhého jména nemůže dojít. Toto prohlášení lze učinit pouze jednou a nelze je vzít zpět.“.

75. V § 62 se za odstavec 3 vkládají nové odstavce 4 a 5, které znějí:

„(4) Fyzická osoba, která má v matriční knize narození zapsána více než dvě jména a která nabyde státní občanství České republiky, může před příslušným krajským úřadem učinit při převzetí listiny o nabytí státního občanství České republiky nebo listiny o udělení státního občanství České republiky prohlášení, které z nich, popřípadě která dvě z nich, bude v úředním styku užívat. Neučiní-li tak před příslušným krajským úřadem, může toto prohlášení učinit před kterýmkoli matričním úřadem, a to ve lhůtě do 30 dnů od nabytí státního občanství České republiky. Za dítě učiní toto prohlášení jeho zákonní zástupci. U dítěte staršího 15 let připojí k prohlášení jeho souhlas, bez něhož ke zvolení jmen nemůže dojít.“.

(5) Fyzická osoba, která má v matriční knize narození zapsáno jméno a jméno po otci na pozici druhého jména a která nabyde státní občanství České republiky, může před příslušným krajským úřadem učinit při převzetí listiny o nabytí státního občanství nebo listiny o udělení státního občanství České republiky prohlášení, zda bude jméno po otci v úředním styku užívat. Neučiní-li tak před příslušným krajským úřadem, může toto prohlášení učinit před kterýmkoli matričním úřadem, a to ve lhůtě do 30 dnů od nabytí státního občanství České republiky. Za dítě učiní toto prohlášení jeho zákonní zástupci. U dítěte staršího 15 let připojí k prohlášení jeho souhlas, bez něhož ke zvolení jmen nemůže dojít. Každá další žádost o upuštění od užívání jména po otci je posuzována jako žádost o změnu jména (§ 72).“.

Dosavadní odstavce 4 a 5 se označují jako odstavce 6 a 7.

76. V § 62 odstavce 6 a 7 znějí:

„(6) Matriční úřad, který nevede matriční knihu narození, v níž je zapsáno jméno, jehož se prohlášení týká, postoupí toto prohlášení do 3 pracovních dnů matričnímu úřadu, v jehož knize narození je jméno zapsáno. Krajský úřad postoupí prohlášení podle odstavců 4 a 5 do 3 pracovních dnů matričnímu úřadu, v jehož knize narození je jméno zapsáno.

(7) Jde-li o zápis narození do zvláštní matriky a jsou-li na cizozemském matričním dokladu uvedena více než dvě jména, může občan učinit prohlášení, které z nich, popřípadě, která dvě z nich bude užívat. Za dítě učiní prohlášení jeho zákonní zástupci. U dítěte staršího 15 let připojí k prohlášení jeho souhlas, bez něhož ke zvolení jmen nemůže dojít. Jde-li o zápis jména po otci, použije se odstavec 5 obdobně.“.

77. V § 63 odst. 2 větě první se slova „v jehož knize narození je jméno, popřípadě jména, zapsáno,“ zrušují.

78. V § 63 se doplňuje odstavec 3, který zní:

„(3) Matriční úřad, v jehož knize narození není zapsáno jméno, jehož se oznámení podle odstavce 2 týká, postoupí toto oznámení do 3 pracovních dnů matričnímu úřadu, v jehož knize narození je jméno zapsáno.“.

79. V § 67 odst. 1 písm. c) se slovo „nezletilce“ nahrazuje slovem „dítě“.

80. V § 68 odstavec 2 zní:

„(2) Rodným příjmením se rozumí příjmení uvedené v knize narození

- a) při narození dítěte podle § 14,
- b) při určení nebo popření otcovství k dítěti podle § 16 odst. 2 a 3, § 16a a § 19 odst. 2 a 6,
- c) při osvojení dítěte (§ 71a),
- d) v souvislosti se změnou pohlaví (§ 72 odst. 5), nebo
- e) při uzavření manželství rodičů po narození dítěte.“.

81. V § 68 se doplňují odstavce 3 a 4, které znějí:

„(3) Rodným příjmením se dále rozumí příjmení

- a) uvedené v jazyce národnostní menšiny podle § 26 odst. 3,
- b) ve znění po provedení opravy zápisu příjmení v matriční knize podle § 50,
- c) užívané v nesprávné podobě, které bude na základě svého prohlášení fyzická osoba nadále používat podle § 58 odst. 5,
- d) po změně provedené na základě žádosti podle § 69a odst. 1 a 2 nebo podle § 69b, nebo
- e) uvedené v podobě, kterou umožňuje užívat právo a tradice jiného členského státu Evropské unie (§ 70a odst. 1).

(4) Při zápisu narození, uzavření manželství nebo vzniku partnerství v cizině zvláštní matrika na základě žádosti občana nebo na základě žádosti rodičů dítěte, jehož se zápis týká,

a který nebyl v době vzniku matriční události občanem, uvede jeho příjmení, popřípadě rodné příjmení, v podobě uvedené na cizozemském matričním dokladu, který je podkladem pro provedení zápisu do zvláštní matriky. Není-li jeden rodič znám nebo je zbaven práva určit jméno, popřípadě jména, a příjmení dítěte, uvede se příjmení na základě žádosti druhého z rodičů. U dítěte staršího 15 let připojí k prohlášení jeho souhlas, bez něhož k zápisu příjmení, popřípadě rodného příjmení, nemůže dojít.“.

82. V § 69 odst. 3 větě druhé se slova „, je rodičovské odpovědnosti zbaven nebo je výkon rodičovské odpovědnosti v této oblasti omezen nebo pozastaven“ nahrazují slovy „nebo je zbaven práva určit jméno, popřípadě jména, a příjmení dítěte“.

83. V § 69a odst. 2 větě poslední se slova „, je rodičovské odpovědnosti zbaven nebo je výkon jeho rodičovské odpovědnosti v této oblasti omezen nebo pozastaven“ nahrazují slovy „nebo je zbaven práva určit jméno, popřípadě jména, a příjmení dítěte“.

84. V § 69a se za odstavec 2 vkládá nový odstavec 3, který zní:

„(3) Na základě žádosti ženy nebo na základě žádosti rodičů dítěte ženského pohlaví, jejichž příjmení je zapsáno v matriční knize v souladu s pravidly české mluvnice, lze uvést příjmení v jiné podobě, kterou pravidla české mluvnice umožňují. Jde-li o dítě starší 15 let, připojí se k žádosti jeho souhlas, bez něhož nemůže ke změně tvaru příjmení dojít. Není-li jeden rodič znám nebo je zbaven práva určit jméno, popřípadě jména, a příjmení dítěte, zapíše se tvar příjmení dítěte ženského pohlaví podle žádosti druhého z rodičů.“.

Dosavadní odstavce 3 až 6 se označují jako odstavce 4 až 7.

85. V § 69a odst. 4 se slova „odstavce 1 nebo 2“ nahrazují slovy „odstavců 1 až 3“.

86. V § 69a se na konci textu odstavce 5 doplňují slova „nebo v jiné podobě, kterou pravidla české mluvnice umožňují“.

87. V § 69a odst. 6 se slova „podle odstavce 1 nebo 2“ nahrazují slovy „nebo v jiné podobě, kterou pravidla české mluvnice umožňují, podle odstavců 1 až 3“.

88. V § 69a odst. 7 větě první se za slova „v mužském tvaru“ vkládají slova „nebo v jiné podobě, kterou pravidla české mluvnice umožňují“.

89. V § 69a odst. 7 se věta druhá nahrazuje větou „Každá další žádost o uvedení téhož příjmení v mužském tvaru nebo v jiné podobě, kterou pravidla české mluvnice umožňují, je posuzována jako žádost o změnu příjmení (§ 72).“.

90. V § 69b se věta poslední nahrazuje větou „Není-li jeden rodič znám nebo je zbaven práva určit jméno, popřípadě jména, a příjmení dítěte, zapíše se příjmení dítěte ženského pohlaví v souladu s pravidly české mluvnice podle žádosti druhého z rodičů.“.

91. V § 70 odst. 3 a v § 74 odst. 2 větě první se slovo „nezletilé“ zrušuje.

92. V 70 se na konci odstavce 3 doplňuje věta „Na dítě, které dovršilo 15 let, se prohlášení vztahuje, připojilo-li k němu svůj souhlas.“.

93. V § 70 odstavec 4 zní:

„(4) Ponechají-li si manželé po uzavření manželství svá dosavadní příjmení, mohou i později učinit prohlášení před kterýmkoli matričním úřadem, že se dohodli

- a) na společném příjmení jednoho z nich, nebo
- b) že příjmení jednoho z nich bude jejich příjmením společným, a ten, jehož příjmení není příjmením společným, bude ke společnému příjmení na druhém místě připojovat své dosavadní příjmení.“.

94. V § 70 se za odstavec 4 vkládají nové odstavce 5 a 6, které včetně poznámky pod čarou č. 41 znějí:

„(5) Prohlášení se vztahuje i na společné děti manželů. Na dítě, které dovršilo 15 let, se prohlášení vztahuje, připojilo-li k němu svůj souhlas. V poznámce oddacího listu matriční úřad vyznačí, odkdy manželé užívají společné příjmení. Prohlášení lze učinit pouze jednou a nelze jej vzít zpět. Každé další prohlášení je posuzováno jako žádost o změnu příjmení (§ 72).

(6) Mají-li manželé příjmení jednoho z nich a ten, jehož příjmení není příjmením společným, ke společnému příjmení na druhém místě připojuje své dosavadní příjmení, může i později učinit prohlášení před kterýmkoli matričním úřadem, že od používání svého dosavadního příjmení upouští⁴¹⁾. Prohlášení lze učinit pouze jednou a nelze je vzít zpět. Každé další prohlášení je posuzováno jako žádost o změnu příjmení (§ 72).

⁴¹⁾ § 661 odst. 3 občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.“.

Dosavadní odstavce 5 a 6 se označují jako odstavce 7 a 8.

95. V § 70 odst. 8 se číslo „5“ nahrazuje číslem „7“.

96. V § 70a odst. 1 se věta druhá nahrazuje větami „Prohlášení se činí před kterýmkoli matričním úřadem. Matriční úřad, který nevede matriční knihu, v níž je jméno, popřípadě jména, nebo příjmení, jehož se prohlášení týká, zapsáno, postoupí toto prohlášení do 3 pracovních dnů matričnímu úřadu, v jehož knize narození, knize manželství nebo knize partnerství je jméno, popřípadě jména, nebo příjmení zapsáno.“.

97. V § 70a odst. 1 větě třetí, § 70a odst. 2 větě první, § 75 písm. c) a f), § 76 odst. 1 písm. a) a v § 76 odst. 2 a 3 se slovo „nezletilého“ zrušuje.

98. V § 70a odst. 2 větě poslední se slova „,, je rodičovské odpovědnosti zbaven nebo je výkon jeho rodičovské odpovědnosti v této oblasti omezen nebo pozastaven“ nahrazují slovy „nebo je zbaven práva určit jméno, popřípadě jména, a příjmení dítěte“.

99. § 71a včetně poznámek pod čarou č. 42 a 43 zní:

„§ 71a

(1) Osvojenec mladší 12 let má příjmení osvojitele; společný osvojenec manželů má jejich společné příjmení nebo příjmení jednoho z nich určené pro společné děti manželů⁴²⁾.

(2) Dovrší-li osvojenec 12 let, může osvojitel s jeho souhlasem před kterýmkoli matričním úřadem prohlásit, že osvojenec bude

- a) mít příjmení osvojitele,
- b) mít příjmení podle odstavce 1, jde-li o společného osvojence, nebo
- c) osvojitelovo příjmení připojovat ke svému příjmení.

(3) Má-li osvojenec připojované příjmení, lze osvojitelovo příjmení připojit jen k prvnímu příjmení osvojence; má-li osvojitel připojované příjmení, lze k osvojencovu příjmení připojit jen první příjmení osvojitele⁴³⁾.

(4) Osvojitel, popřípadě osvojitelé, prokáže svoji totožnost a k prohlášení připojí

- a) pravomocný rozsudek o osvojení,
- b) rodný list osvojence a
- c) souhlas osvojence staršího 12 let.

(5) Osvojenec, který dovrší 12 let, může do 6 měsíců po zrušení osvojení před kterýmkoli matričním úřadem prohlásit, že si ponechá příjmení nabyté v souvislosti s osvojením. Nedojde-li k prohlášení ve stanovené lhůtě, zapíše se do knihy narození jeho příjmení před osvojením²⁹⁾.

---

⁴²⁾ § 835 odst. 1 a § 860 odst. 1 a 2 občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.

⁴³⁾ § 835 odst. 2 občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.“.

100. Za § 71a se vkládá nový § 71b, který včetně poznámky pod čarou č. 44 zní:

„§ 71b

(1) Souhlasí-li s tím osvojitel, může zletilý osvojenec před kterýmkoli matričním úřadem prohlásit, že bude

- a) mít jeho příjmení,
- b) mít příjmení jednoho z nich určené pro společné děti manželů⁴²⁾, jde-li o společného osvojence, nebo
- c) osvojitelovo příjmení připojovat k svému příjmení.

(2) Trvá-li manželství osvojitele a mají-li manželé společné příjmení, vyžaduje se souhlas i druhého manžela.

(3) Trvá-li manželství osvojenec a mají-li manželé společné příjmení, může osvojenec připojit osvojitelovo příjmení ke svému příjmení nebo změnit příjmení na osvojitelovo, popřípadě na příjmení podle odstavce 1 písm. b), jde-li o společného osvojenec, jen se souhlasem svého manžela⁴⁴⁾.

(4) Zletilý osvojenec prokáže svoji totožnost a k prohlášení před kterýmkoli matričním úřadem připojí

- a) pravomocný rozsudek o osvojení,
- b) rodný list, popřípadě oddací list, žije-li v platném manželství,
- c) souhlas osvojitele,
- d) souhlas manžela osvojitele, žije-li osvojitel v platném manželství,
- e) souhlas svého manžela, žije-li v platném manželství.

(5) Není-li souhlas osvojitele, manžela osvojitele a manžela osvojenec činěn před matričním úřadem, musí být jejich podpis na souhlasu úředně ověřen.

⁴⁴⁾ § 851 odst. 2 a 3 občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.“.

101. V § 72 odstavec 4 zní:

„(4) Změna jména, popřípadě jmen, nebo příjmení se nepovolí,

- a) jestliže by změna byla v rozporu s potřebami a zájmy dítěte,
- b) jde-li o změnu jména, popřípadě jmen, dítěte nebo o změnu příjmení dítěte na příjmení poručníka, popřípadě poručníků,
- c) jde-li o změnu jména, popřípadě jmen, dítěte nebo o změnu příjmení dítěte na příjmení pěstouna, popřípadě pěstounů, nebo
- d) jde-li o změnu jména, popřípadě jmen, dítěte nebo o změnu příjmení dítěte na příjmení osoby, do jejíž péče bylo dítě svěřeno, nejde-li o jednoho z rodičů.“.

102. § 73 zní:

„§ 73

(1) Za trvání manželství může být povolena změna pouze společného příjmení manželů na základě souhlasu obou manželů.

(2) Je-li povolena změna příjmení jednomu z manželů, vztahuje se tato změna i na příjmení druhého manžela a příjmení jejich dětí, a to i dosud nenarozených. Dověřilo-li dítě 15 let, je třeba, aby se změnou svého příjmení souhlasilo.

(3) Mají-li manželé společné příjmení a jeden z nich užívá a na druhém místě uvádí příjmení předchozí, může jim být povolena změna pouze společného příjmení.“.

103. V § 73a se slovo „rodného“ a slova „, popřípadě v knize úmrtí v zápise úmrtí zemřelého manžela, popřípadě partnera“ zrušují.

104. V § 76 odst. 4 písm. b) se slova „rodičovské odpovědnosti zbaven nebo byl výkon jeho rodičovské odpovědnosti v této oblasti omezen nebo pozastaven“ nahrazují slovy „zbaven práva určit jméno, popřípadě jména, a příjmení dítěte“.

105. V § 79a odst. 1 se na konci textu písmene d) doplňují slova „nebo při určování otcovství souhlasným prohlášením rodičů nepravdivě prohlásí, že neprobíhá soudní řízení o určení otcovství k tomuto dítěti“.

106. Za § 82 se vkládá nový § 82a, který zní:

„§ 82a

(1) Matriční úřad sdělí krajskému úřadu do 31. ledna následující kalendářního roku počet souhlasných prohlášení rodičů o určení rodičovství, která před ním byla v uplynulém kalendářním roce učiněna.

(2) Krajský úřad informuje ministerstvo do 31. března následujícího kalendářního roku o počtu souhlasných prohlášení rodičů o určení rodičovství, která byla učiněna v uplynulém kalendářním roce před matričními úřady v jeho správním obvodu, a to v členění podle jednotlivých matričních úřadů.“.

107. V § 86 odst. 2 se věta první nahrazuje větou „Prohlášení se činí před kterýmkoli matričním úřadem.“.

108. § 87 zní:

„§ 87

(1) Pokud se žadateli podle § 5, § 8a odst. 1 písm. a), c) až e), § 8a odst. 2 písm. a), c) nebo d), § 8a odst. 3 až 7, § 12, 13, § 13a odst. 4, § 16 odst. 7 a 9, § 16a, § 17a, § 19 odst. 1 až 7, § 25 odst. 1 písm. a), c) až e), § 25 odst. 2, 3, 5 až 8, § 25a odst. 1 písm. a), c) nebo d), § 25a odst. 2, § 25b, § 26 odst. 2 až 4, § 28, § 45, § 46 odst. 3, § 53, § 57 odst. 2, § 58 odst. 5, § 62 odst. 1, 3 až 6 nebo 8, § 63 odst. 2, § 64 odst. 1, § 68 odst. 4, § 69 až 71b nebo § 86 odst. 1 nevyhoví v plném rozsahu, vydá se o tom rozhodnutí.

(2) Pro vydávání dokladů podle tohoto zákona se nepoužije ustanovení § 151 správního řádu.“.

109. V § 91 se na konci odstavce 2 tečka nahrazuje slovem „a“ a doplňuje se písmeno c), které zní:

„c) nedošlo ke změně údajů v něm uvedených podle § 58.“.

110. V § 96 se na konci textu písmene m) doplňují slova „, vzory souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství a vzory prohlášení manžela matky dítěte, popřípadě jejího bývalého manžela, muže, který tvrdí, že je otcem dítěte, a matky dítěte“.

111. V § 96 se na konci písmene q) tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno r), které zní:

„r) datový formát a strukturu dat matričních událostí, matričních skutečností, změn a oprav vedených pomocí výpočetní techniky.“.

Čl. II Přechodná ustanovení

1. Podání učiněná přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se vyřizují podle dosavadních právních předpisů.

2. Na žádost fyzické osoby, u které bylo popřeno otcovství a které bylo zapsáno rodné příjmení v knize narození přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, nebo na žádost jejích rodičů, pokud je mladší 18 let a dosud nenabyla plné svéprávnosti, matriční úřad provede opravu matričního zápisu a vydá nový rodný list, na němž bude uvedeno její původní rodné příjmení. Jde-li o fyzickou osobu starší 15 let, připojí se k žádosti její souhlas, bez něhož nemůže k uvedení původního rodného příjmení dojít.

ČÁST DRUHÁ Změna občanského zákoníku

Čl. III

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění zákona č. 460/2016 Sb., zákona č. 303/2017 Sb., zákona č. 111/2018 Sb., zákona č. 171/2018 Sb. a zákona č. .... /2019 Sb., se mění takto:

1. V § 458 se za slovo „manželství,“ vkládají slova „určování a popírání rodičovství,“.
2. V § 483 se odstavec 1 zrušuje.

Dosavadní odstavce 2 až 4 se označují jako odstavce 1 až 3.

3. V § 483 odst. 2 úvodní části ustanovení se číslo „2“ nahrazuje číslem „1“.
4. V § 483 odst. 3 se slova „1 až 3“ nahrazují slovy „1 a 2“.
5. V § 661 se na konci textu odstavce 2 doplňují slova „nebo na příjmení podle § 660 písm. c)“.
6. V § 661 se doplňují odstavce 3 a 4, které znějí:

„(3) Mají-li manželé příjmení podle § 660 písm. c), mohou i později učinit prohlášení orgánu veřejné moci, že jeden z nich od připojovaného příjmení upouští.

(4) Mají-li manželé společné příjmení, mohou i později učinit prohlášení orgánu veřejné moci, že jeden z nich bude ke společnému příjmení na druhém místě připojovat příjmení, které měl před uzavřením manželství.“

7. V § 777 odst. 1 se slova „mezi zahájením řízení o rozvodu manželství a třístým dnem po rozvodu manželství“ nahrazují slovy „od uzavření manželství do uplynutí třístého dne poté, co manželství zaniklo nebo bylo prohlášeno za neplatné“.
8. V § 777 se na konci odstavce 1 doplňuje věta „Takto lze určit otcovství i k dítěti ještě nenarozenému, je-li již počato.“.

9. V § 777 odst. 2 se za slovo „nich“ vkládají slova „, nebo před matričním úřadem“ a za slovo „podat“ se vkládají slova „nebo prohlášení před matričním úřadem učinit“.
10. V § 777 se na konci odstavce 2 doplňuje věta „Ten, kdo není plně svéprávný, může učinit prohlášení pouze před soudem.“.
11. V § 777 se odstavce 3 a 4 zrušují.
12. Na konci textu § 778 se doplňují slova „; to platí i tehdy, narodí-li se dítě do uplynutí třístého dne poté, co manželství zaniklo nebo bylo prohlášeno za neplatné“.
13. V § 780 se věta druhá zrušuje.
14. V § 785 se odstavec 2 zrušuje a zároveň se zrušuje označení odstavce 1.
15. V § 790 odst. 2 se slova „odst. 1“ a slova „a § 785 odst. 2“ zrušují.
16. V § 835 odst. 1 se za slovo „Osvojenec“ vkládají slova „mladší dvanácti let“ a slova „, které bylo určeno pro jejich děti při uzavření manželství“ se nahrazují slovy „podle § 860“.
17. V § 835 odst. 2 se věta první nahrazuje větou „Dovršil-li osvojenec dvanácti let, může osvojitel s jeho souhlasem před matričním úřadem prohlásit, že osvojenec bude mít příjmení osvojitele, popřípadě příjmení podle § 860, jde-li o společného osvojence, nebo prohlásit, že osvojenec bude osvojitelovo příjmení připojovat ke svému příjmení.“.
18. V § 842 se za slovo „ledaže“ vkládají slova „osvojenec, který dovršil dvanácti let,“ a za slovo „prohlásí“ se vkládají slova „před matričním úřadem“.
19. V § 851 odst. 2 se slovo „připojit“ nahrazuje slovy „před matričním úřadem prohlásit, že bude mít jeho příjmení, popřípadě příjmení podle § 860, jde-li o společného osvojence, nebo prohlásit, že bude“ a za slova „osvojitelovo příjmení“ se vkládá slovo „připojovat“.
20. V § 851 odst. 3 se za slova „svému příjmení“ vkládají slova „nebo změnit příjmení na osvojitelovo, popřípadě na příjmení podle § 860, jde-li o společného osvojence,“.
21. V § 860 odstavec 1 zní:

„(1) Dítě má společné příjmení rodičů nebo příjmení jednoho z nich určené pro společné děti manželů.“.
22. V § 860 se doplňuje odstavec 3, který zní:

„(3) Došlo-li ke změně společného příjmení manželů nebo příjmení jednoho z nich určeného pro jejich společné děti, vztahuje se tato změna i na příjmení jejich dříve narozeného dítěte. Dovršilo-li však toto dítě patnácti let, je tato změna jeho příjmení možná prohlášením rodičů před matričním úřadem se souhlasem dítěte.“.

23. V § 861 se dosavadní text označuje jako odstavec 1 a doplňuje se odstavec 2, který zní:

„(2) Došlo-li k popření rodičovství, bude mít dítě příjmení jediného rodiče. Dovršilo-li však toto dítě patnácti let, je tato změna jeho příjmení možná prohlášením dítěte nebo rodiče se souhlasem dítěte před matričním úřadem.“.

24. § 863 zní:

„§ 863

(1) Ke změně osobního jména nebo příjmení dítěte je třeba vyjádření dítěte za stejných podmínek jako v jiných záležitostech, které se ho týkají. Dovršilo-li dítě patnácti let, je třeba, aby se změnou souhlasilo.

(2) Změna osobního jména nebo příjmení prohlášením rodiče není možná, dosáhlo-li dítě zletilosti.“.

ČÁST TŘETÍ **Změna zákona o správních poplatcích**

Čl. IV

Příloha k zákonu č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění zákona č. 217/2005 Sb., zákona č. 228/2005 Sb., zákona č. 361/2005 Sb., zákona č. 444/2005 Sb., zákona č. 545/2005 Sb., zákona č. 553/2005 Sb., zákona č. 48/2006 Sb., zákona č. 56/2006 Sb., zákona č. 57/2006 Sb., zákona č. 81/2006 Sb., zákona č. 109/2006 Sb., zákona č. 112/2006 Sb., zákona č. 130/2006 Sb., zákona č. 136/2006 Sb., zákona č. 138/2006 Sb., zákona č. 161/2006 Sb., zákona č. 179/2006 Sb., zákona č. 186/2006 Sb., zákona č. 215/2006 Sb., zákona č. 226/2006 Sb., zákona č. 227/2006 Sb., zákona č. 235/2006 Sb., zákona č. 312/2006 Sb., zákona č. 575/2006 Sb., zákona č. 106/2007 Sb., zákona č. 261/2007 Sb., zákona č. 269/2007 Sb., zákona č. 374/2007 Sb., zákona č. 379/2007 Sb., zákona č. 38/2008 Sb., zákona č. 130/2008 Sb., zákona č. 140/2008 Sb., zákona č. 182/2008 Sb., zákona č. 189/2008 Sb., zákona č. 230/2008 Sb., zákona č. 239/2008 Sb., zákona č. 254/2008 Sb., zákona č. 296/2008 Sb., zákona č. 297/2008 Sb., zákona č. 301/2008 Sb., zákona č. 309/2008 Sb., zákona č. 312/2008 Sb., zákona č. 382/2008 Sb., zákona č. 9/2009 Sb., zákona č. 141/2009 Sb., zákona č. 197/2009 Sb., zákona č. 206/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 281/2009 Sb., zákona č. 291/2009 Sb., zákona č. 301/2009 Sb., zákona č. 346/2009 Sb., zákona č. 420/2009 Sb., zákona č. 132/2010 Sb., zákona č. 148/2010 Sb., zákona č. 153/2010 Sb., zákona č. 160/2010 Sb., zákona č. 343/2010 Sb., zákona č. 427/2010 Sb., zákona č. 30/2011 Sb., zákona č. 105/2011 Sb., zákona č. 133/2011 Sb., zákona č. 134/2011 Sb., zákona č. 152/2011 Sb., zákona č. 188/2011 Sb., zákona č. 245/2011 Sb., zákona č. 249/2011 Sb., zákona č. 255/2011 Sb., zákona č. 262/2011 Sb., zákona č. 300/2011 Sb., zákona č. 308/2011 Sb., zákona č. 329/2011 Sb., zákona č. 344/2011 Sb., zákona č. 349/2011 Sb., zákona č. 350/2011 Sb., zákona č. 357/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 428/2011 Sb., zákona č. 458/2011 Sb., zákona č. 472/2011 Sb., zákona č. 19/2012 Sb., zákona č. 37/2012 Sb., zákona č. 53/2012 Sb., zákona č. 119/2012 Sb., zákona č. 169/2012 Sb., zákona č. 172/2012 Sb., zákona č. 202/2012 Sb., zákona č. 221/2012 Sb., zákona č. 225/2012 Sb., zákona č. 274/2012 Sb., zákona č. 350/2012 Sb., zákona č. 359/2012 Sb., zákona č. 399/2012 Sb., zákona č. 407/2012 Sb., zákona č. 428/2012 Sb., zákona

č. 496/2012 Sb., zákona č. 502/2012 Sb., zákona č. 503/2012 Sb., zákona č. 50/2013 Sb., zákona č. 69/2013 Sb., zákona č. 102/2013 Sb., zákona č. 170/2013 Sb., zákona č. 185/2013 Sb., zákona č. 186/2013 Sb., zákona č. 232/2013 Sb., zákona č. 239/2013 Sb., zákona č. 241/2013 Sb., zákona č. 257/2013 Sb., zákona č. 273/2013 Sb., zákona č. 279/2013 Sb., zákona č. 281/2013 Sb., zákona č. 306/2013 Sb., zákona č. 313/2013 Sb., zákonného opatření Senátu č. 344/2013 Sb., zákona č. 101/2014 Sb., zákona č. 127/2014 Sb., zákona č. 187/2014 Sb., zákona č. 249/2014 Sb., zákona č. 257/2014 Sb., zákona č. 259/2014 Sb., zákona č. 264/2014 Sb., zákona č. 268/2014 Sb., zákona č. 331/2014 Sb., zákona č. 81/2015 Sb., zákona č. 103/2015 Sb., zákona č. 204/2015 Sb., zákona č. 206/2015 Sb., zákona č. 224/2015 Sb., zákona č. 268/2015 Sb., zákona č. 314/2015 Sb., zákona č. 318/2015 Sb., zákona č. 113/2016 Sb., zákona č. 126/2016 Sb., zákona č. 137/2016 Sb., zákona č. 148/2016 Sb., zákona č. 188/2016 Sb., zákona č. 229/2016 Sb., zákona č. 243/2016 Sb., zákona č. 258/2016 Sb., zákona č. 264/2016 Sb., zákona č. 298/2016 Sb., zákona č. 319/2016 Sb., zákona č. 324/2016 Sb., zákona č. 369/2016 Sb., zákona č. 63/2017 Sb., zákona č. 170/2017 Sb., zákona č. 194/2017 Sb., zákona č. 195/2017 Sb., zákona č. 199/2017 Sb., zákona č. 202/2017 Sb., zákona č. 204/2017 Sb., zákona č. 206/2017 Sb., zákona č. 222/2017 Sb., zákona č. 225/2017 Sb., zákona č. 251/2017 Sb., zákona č. 261/2017 Sb., zákona č. 289/2017 Sb., zákona č. 295/2017 Sb., zákona č. 299/2017 Sb., zákona č. 302/2017 Sb., zákona č. 304/2017 Sb., zákona č. 371/2017 Sb., zákona č. 90/2018 Sb., zákona č. 171/2018 Sb., zákona č. 193/2018 Sb., zákona č. 286/2018 Sb., zákona č. 307/2018 Sb., zákona č. 135/2019 Sb., zákona č. 176/2019 Sb. a zákona č. .../2019 Sb., se mění takto:

1. V položce 11 v části „Osvobození“ se doplňuje bod 4, který zní:

„4. Od poplatku podle této položky je osvobozena změna příjmení partnera za trvání registrovaného partnerství na příjmení druhého partnera.“.

2. V položce 11 v části „Poznámky“ bodech 1 a 2 se slovo „nezletilých“ zrušuje.
3. V položce 11 v části „Poznámky“ se bod 3 zrušuje.

Dosavadní bod 4 se označuje jako bod 3.

4. V položce 12 písm. c) se za slova „uzavřít manželství“ vkládají slova „nebo vstoupit do registrovaného partnerství“ a slova „stanovenou dobu nebo mimo úředně určenou místnost“ se nahrazují slovy „určené místo nebo dobu“.

ČÁST ČTVRTÁ

Změna zákona o ověřování

Čl. V

V § 18 odst. 1 písm. b) zákona č. 21/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně některých zákonů (zákon o ověřování), ve znění zákona č. .../2019 Sb., se za slovo „unie“ vkládají slova „smluvního státu Dohody o Evropském hospodářském prostoru nebo Švýcarské konfederace“.

ČÁST PÁTÁ Změna zákona o zvláštních řízeních soudních

Čl. VI

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění zákona č. 87/2015 Sb., zákona č. 161/2016 Sb., zákona č. 189/2016 Sb., zákona č. 298/2016 Sb., nálezu Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 334/2016 Sb., zákona č. 460/2016 Sb., zákona č. 296/2017 Sb. a zákona č. 303/2017 Sb., se mění takto:

1. V nadpisu § 416 se slova „**po rozvodu nebo prohlášení manželství za neplatné**“ nahrazují slovy „**souhlasným prohlášením matky, manžela a domnělého otce**“.
2. V § 416 odst. 1 se slova „k dítěti, které se narodilo v době mezi zahájením řízení o rozvodu manželství nebo o neplatnosti manželství a třístým dnem po rozvodu manželství nebo prohlášení manželství za neplatné“ zrušují.
3. V § 416 se odstavec 3 zrušuje.
4. § 443 se včetně nadpisu zrušuje.
5. V § 451 se odstavec 2 zrušuje a zároveň se zrušuje označení odstavce 1.

Čl. VII Přechodné ustanovení

Byl-li podán návrh na určení otcovství souhlasným prohlášením podle § 416 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, pokračuje soud v řízení i tehdy, nebylo-li pravomocně skončeno řízení o rozvod nebo neplatnost manželství.

ČÁST ŠESTÁ ÚČINNOST

Čl. VIII

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. července 2020, s výjimkou ustanovení čl. I bodů 6 a 111, která nabývají účinnosti dnem 1. července 2021.

Důvodová zpráva

Obecná část

1. Zhodnocení platného právního stavu, včetně zhodnocení současného stavu ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o matrikách“), nabyt účinnosti dnem 1. července 2001 s výjimkou ustanovení § 6 odst. 2, které mělo odloženou účinnost k 1. lednu 2006. Platná právní úprava se ukazuje jako v zásadě funkční, vykazuje však dílčí nedostatky, převážně technického charakteru, které vyšly najevo z matriční praxe. Tyto nedostatky předložený návrh novely zamýšlí odstranit.

Dílčí obtíže se vyskytují na úseku nahlížení do matričních knih a sbírek listin a pořizování si dokladů z nich. Problémy jsou i v příslušnosti matričních úřadů při narození nebo úmrtí v dopravním prostředku. Některé nedostatky stávající právní úpravy jsou též v oblasti jména a příjmení. Existují i nedostatky v nemožnosti činit zápisy do matričních knih na základě zahraničních dokladů o změně pohlaví. Praxe ukázala potřebu definovat, jak lze prokazovat totožnost v rámci matričních agend.

Novelou se v potřebném rozsahu mění rovněž občanský zákoník, v otázkách určování otcovství, jména a příjmení, zákon o správních poplatcích, resp. se doplňuje sazebník uvedený v jeho příloze, zákon o zvláštních řízeních soudních a zákon o ověřování.

Současný právní stav nemá negativní dopady ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen.

2. Odůvodnění hlavních principů navrhované právní úpravy, včetně dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

K části první – změna zákona o matrikách

V novele zákona o matrikách se nově upravují, resp. doplňují, ustanovení týkající se zejména:

- ověřování doslovných výpisů z matričních knih krajskými úřady, magistráty města Brna, Ostravy a Plzně a Magistrátu hl. m. Prahy (dále jen „krajský úřad“) a obecními úřady obcí s rozšířenou působností (dále jen „ORP“) pro použití v cizině,
- obsahu sbírky listin,
- stanovení jednotného formátu a datové struktury matričních událostí, matričních skutečností, změn a oprav vedených pomocí výpočetní techniky,
- vydávání kopie sbírky listin,
- nahlížení do matriční knihy fyzickou nebo právnickou osobou, která prokáže, že je to nezbytné k prokázání jejích právních nároků v cizině, nebo vydávání matričních dokladů takové osobě,
- příslušnosti matričního úřadu k zápisu narození a úmrtí, které nastalo v dopravním prostředku, a k zápisu místa narození a místa úmrtí, které nastalo v dopravním prostředku, a nelze-li ani po následném dalším šetření zjistit místo narození nebo úmrtí,
- prokazování totožnosti fyzické osoby podle zákona o matrikách,
- prohlášení o užívání jednoho, popř. dvou jmen, osobou po nabytí státního občanství České republiky, má-li v matriční knize v České republice zapsána více než dvě jména,
- místa a doby vstupu do registrovaného partnerství,

- užívání jména/jmen a jména po otci po nabytí státního občanství České republiky,
- zápisu příjmení do zvláštní matriky,
- změny příjmení za trvání manželství,
- příjmení nezletilých dětí,
- příjmení po osvojení,
- dodatečného záznamu o změně pohlaví provedené v cizině,
- oznamovací povinnosti matričních úřadů o počtech určení rodičovství souhlasným prohlášením.

K části druhé – změna občanského zákoníku

Novela si v obecné rovině klade za cíl rozšíření práv osob v oblasti určování rodičovství a změn příjmení, popřípadě volbu vhodnějších prostředků k naplnění těchto práv.

V oblasti určování rodičovství je navrhováno rozšíření využití existující možnosti zjednodušeným způsobem konsenzuálně vyloučit domněnku otcovství svědčící manželů matky a současně založit vyvratitelnou domněnku svědčící jinému muži, který je biologickým otcem dítěte.

V oblasti změn příjmení se navrhuje umožnit manželům i po uzavření manželství prohlásit, že příjmení jednoho z manželů bude příjmením společným, k němuž bude druhý připojovat své dosavadní příjmení. Spektrum možností se navrhuje rozšířit také v oblasti změn příjmení v souvislosti s osvojením. Předně se navrhuje nově umožnit i nezletilému osvojení ponechat si za určitých předpokladů své dosavadní příjmení. Naopak v případě osvojení zletilého se navrhuje připustit i možnost přijmout osvojitelovo příjmení.

Nově se navrhuje ze soudů na matriční úřady přenést pravomoc přijmout prohlášení týkající se příjmení ve věcech osvojení. Dále se nepovažuje za důvodné časově limitovat možnost rozhodnout o konečné podobě příjmení skončením samotného soudního řízení o osvojení.

Dalším významným cílem novely je promítnout do důsledku obecnější požadavek, podle něhož by mělo dítě, které dosáhlo určitého věku, souhlasit se změnou svého osobního jména nebo příjmení. Tento požadavek je v platné právní úpravě přítomen zatím jen dílčím způsobem (kupříkladu u změny příjmení dítěte, jehož otec není znám, v důsledku uzavření manželství jeho matky). Vychází se přitom z předpokladu, že osobní jméno a příjmení člověka tvoří svébytný prostředek jeho (sebe)identifikace (tím spíše s postupujícím věkem), přičemž osoba, která dosáhla určitého stupně rozumové a volní vyspělosti, by měla mít kontrolu nad jeho případnými změnami v důsledku různých právních skutečností (změny příjmení rodičů, osvojení atd.).

K části třetí – změna zákona o správních poplatcích

Navrhuje se provedení souvisejících změn u správního poplatku za změnu příjmení a u správního poplatku za vydání povolení vstoupit do registrovaného partnerství mimo stanovenou dobu nebo místo.

K části čtvrté – změna zákona o ověřování

Dochází ke sjednocení textu zákona o ověřování s matričním zákonem, pokud jde o prokazování totožnosti fyzické osoby. V zákoně o ověřování se upřesňuje, že jako průkaz totožnosti se uznává též průkaz totožnosti občana smluvního státu Dohody o Evropském hospodářském prostoru nebo Švýcarské konfederace.

K části páté – změna zákona o zvláštních řízeních soudních

Změny zákona o zvláštních řízeních soudních navazují na navrhované změny v občanském zákoníku týkající se určování otcovství a vypuštění pravomoci soudu rozhodovat o přijetí v souvislosti s osvojením.

Dopady navrhovaného řešení ve vztahu k zákazu diskriminace a ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Navrhovaná právní úprava je v souladu se zákazem diskriminace, neboť nezavádí žádné rozdíly na základě pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení. Navrhovaná právní úprava nemá bezprostřední ani sekundární dopady na rovnost mužů a žen a nevede k diskriminaci jednoho z pohlaví.

3. Vysvětlení nezbytnosti navrhované právní úpravy v jejím celku

Výše naznačené nedostatky na úseku matrik, jména a příjmení přinášejí jak matričním úřadům, tak fyzickým a někdy i právníckým osobám zbytečné obtíže. Ačkoliv občané i jiné dotčené osoby nepřicházejí do kontaktu s matrikami každodenně, jde o agendu, která je pro život v moderním státě klíčová. Její bezproblémové fungování je zásadním zájmem státu i osob v matrikách vedených nebo osob, které matriky ze zákonem stanovených důvodů potřebují využít.

S agendou matrik v některých případech úzce souvisí i úprava v občanském zákoníku. Z hlediska okruhů, kterých se dotýká předložený návrh novely, jde o určování otcovství, jména a příjmení. Některé identifikované problémy v těchto oblastech nelze řešit bez souběžné změny relevantních ustanovení občanského zákoníku. Naopak některé změny v občanském zákoníku je nutno promítnout do navazujících ustanovení zákona o matrikách.

Nezbytnost navrhované úpravy v oblasti určování otcovství tkví v tom, že zákon v některých životních situacích klade neproporcionální překážky k dosažení souladu mezi biologickým a právním rodičovstvím. Nezbytnost vypuštění úpravy, podle níž může v oblasti určování a popírání otcovství za zletilého, který není plně svéprávný, právně jednat jeho opatrovník, je odůvodňována jak z teoretických hledisek (jde o záležitosti statusu osoby), tak ryze praktických ohledů (opatrovníkovi nemohou být známy podrobnosti zakládající či vyvracející otcovství).

Obdobné ne vždy důvodné překážky jsou spatřovány také v právní úpravě změn příjmení. Projevuje se to různými druhy omezení, která jsou časová (možnost volby příjmení podle § 660 písm. c) občanského zákoníku jen při uzavření manželství), věcná (nezletilý si při osvojení nemůže ponechat dosavadní příjmení) nebo administrativní (podmíněnost určitých změn příjmení rozhodnutím soudu).

Nezbytnost toho, aby ten, kdo dovrší určitý věk, musel vyslovit souhlas s jakoukoli změnou svého osobního jména nebo příjmení, plyne již z konceptu postupně nabývané svéprávnosti a participačních práv dítěte. Vychází se z toho, že osobní jméno a příjmení tvoří podstatný aspekt osobnosti, nad nímž by měla mít dostatečně rozumově a volně vyspělá osoba kontrolu.

4. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s ústavním pořádkem České republiky

Předkládaný návrh zákona se v obecné rovině dotýká čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví) a čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod (zásada přiměřenosti zásahu do základních práv a svobod). Dále čl. 2 odst. 3 Ústavy České republiky (státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon). Návrh zákona je s těmito ustanoveními v souladu, není v rozporu ani s jinými ustanoveními předpisů tvořícími ústavní pořádek.

5. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s předpisy Evropské unie, judikaturou soudních orgánů Evropské unie nebo obecnými právními zásadami práva Evropské unie

Obecné právní zásady práva Evropské unie danou problematiku výslovně neupravují. Předkládaný návrh zákona je plně slučitelný s právními předpisy Evropské unie.

Upravované oblasti se dotýká judikatura soudních orgánů Evropské unie a Evropského soudu pro lidská práva zejména pokud jde o oblast jména a příjmení, a to ve vztahu k čl. 18 a 21 Smlouvy o fungování Evropské unie a čl. 8 a 14 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. S touto judikaturou je stávající znění zákona o matrikách v souladu a návrh zákona do otázek přímo řešených zmiňovanou judikaturou nezasahuje.

6. Zhodnocení souladu navrhované právní úpravy s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána

Mezinárodní smlouvy, jimiž je Česká republika vázána, upravují ve svých ustanoveních dotčenou oblast výslovně pouze velmi okrajově. O problematice příjmení příslušníků národnostních menšin se zmiňuje i čl. 10 odst. 4 bod 5. Evropské charty regionálních či menšinových jazyků. Do zmiňovaného závazku však návrh novely nijak nezasahuje a tento závazek plně pokrývá stávající právní úprava.

7. Předpokládaný hospodářský a finanční dopad navrhované právní úpravy na státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty, na podnikatelské prostředí České republiky, dále sociální dopady, včetně dopadů na rodiny a dopadů na specifické skupiny obyvatel, zejména osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením a národnostní menšiny, a dopady na životní prostředí

Návrh nebude mít žádné dopady na podnikatelské prostředí ani na specifické skupiny obyvatel, jako jsou osoby sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením. S navrhovanou změnou nejsou spojeny ani žádné dopady na životní prostředí. Návrh se může dotknout příslušníků národnostních menšin. Návrh počítá s malým omezením práva na podání žádosti o užívání jména, popřípadě jmen a příjmení v jazyce národnostní menšiny. Tuto žádost, která je bezplatná, bude možno podat pouze jednou. Veškeré další žádosti o uvedení téhož jména nebo příjmení v jazyce národnostní menšiny budou posuzovány jako žádosti o změnu jména nebo příjmení. Důvodem je zamezení zneužívání tohoto institutu. K reálnému omezení tohoto práva u osob, které je využívají v souladu s jeho zamýšleným účelem, by však dojít nemělo.

Navrhovaná právní úprava nepředpokládá zvýšené nároky na státní rozpočet, či rozpočty obcí a krajů. Ke změně navrhované v souvislosti se stanovením jednotného formátu a datové struktury matričních událostí, matričních skutečností, změn a oprav

vedených pomocí výpočetní techniky lze konstatovat, že z technického hlediska je doplnění stávajících systémů proveditelné v řádech max. desítek „člověkohodin“.

Přes výše uvedené však nelze vyloučit, že některým matričním obcím může určitý druh nákladů vzniknout, pokud jejich smlouvy s dodavateli elektronického řešení neobsahují ustanovení o automatickém a bezplatném přizpůsobení systému vedení matriky pomocí výpočetní techniky nově vzniklým legislativním požadavkům. Zmíněné náklady nelze předem specifikovat z důvodu neznalosti jednotkové sazby za hodinu, kterou společnosti spravující jednotlivé matriční systémy matričním obcím účtují. Vzhledem k tomu, že půjde maximálně o desítky „člověkohodin“, budou tyto náklady obcí spíše nižší.

Z výše uvedeného vyplývá, že technická i finanční náročnost navrhované právní úpravy je pro dotčené obce nízkého rozsahu, a proto je navrhován roční odklad nabytí, aby obce měly čas své elektronické systémy přizpůsobit novým požadavkům.

V souvislosti s problematikou osvojení, kdy by nově měla být ze soudů na matriční úřady převedena působnost přijmout prohlášení týkající se nového příjmení osvojence ve věcech osvojení, lze uvést, že za rok 2018 bylo rozhodnuto o osvojení zrušitelných a nezrušitelných v případě nezletilých za celou Českou republiku celkem 631 věcí (data byla poskytnuta ze statistického listu Přehled o pravomocných rozhodnutích soudů v opatrovnických věcech, Okresní soudy – počet věcí (spisů), a to jako položka pod č. 385, s odečtením případů s tzv. jiným výsledkem z celkového množství případů osvojení nezletilého).

Za rok 2017 tomu bylo v 636 případech, za rok 2016 v 630 případech při stejném výpočtu. Data jsou veřejně dostupná zde: <https://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>.

Vzhledem k počtu matričních úřadů v rámci České republiky se tak jedná o zcela minimální zátěž, která nepochybně negativně nezasáhne do chodu těchto úřadů.

Pokud se jedná o navrhované změny v zákoně o správních poplatcích, rozpočtové dopady lze jen obtížně kvantifikovat. Lze ale odhadovat, že navrhované změny (1. zrušení možnosti povolit změnu jména příjmení dítěte svěřeného do náhradní rodinné péče, a tedy zrušení odpovídajícího správního poplatku, 2. zavedení osvobození od správního poplatku u změny příjmení jednoho partnera na příjmení druhého partnera za trvání registrovaného partnerství, 3. zpoplatnění povolení možnosti vstoupit do registrovaného partnerství mimo místo a dobu k tomu obcí určené) s ohledem na malý počet případů budou mít minimální rozpočtové dopady.

S přijetím navrhované právní úpravy tedy nejsou spojeny žádné dodatečné požadavky na navýšení výdajů kapitoly Ministerstva vnitra.

8. Zhodnocení dopadů navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů

Není navrhováno rozšíření okruhu osobních údajů, které by matriční úřady měly zpracovávat, ani změna způsobu, jakým osobní údaje zpracovávají.

Pro účely nahlížení do matričních knih nebo provádění výpisů z nich, stejně jako pro účely získání potvrzení o údajích zapsaných v matričních knihách či doslovného výpisu z matriční knihy, zůstává zachováno pravidlo, že okruh oprávněných osob je omezen zákonem stanovenými důvody, přičemž pro zmocnění, aby výše popsaná oprávnění mohl vykonat zmocněnec oprávněné osoby, se vyžaduje úředně ověřený podpis zmocnitele.

Navrhuje se též umožnit, aby poskytovatel zdravotních služeb, v jehož zdravotnickém zařízení došlo k narození dítěte, mohl předat matričnímu úřadu dokumenty nebo jejich kopie, které jsou potřebné k zápisu do knihy narození. Půjde ale pouze o ty dokumenty, které mu

rodiče dítěte sami předají, přičemž povinnosti poskytovatele zdravotních služeb stran ochrany osobních údajů nejsou navrhovanou právní úpravou jakkoli dotčeny.

9. Zhodnocení korupčních rizik

Předkládaný návrh zákona oproti dosavadní právní úpravě korupčního rizika nijak nezvyšuje a ani s ním nejsou spojena nová korupční rizika.

10. Zhodnocení dopadů na bezpečnost nebo obranu státu

Navrhovaná právní úprava nemá dopady na bezpečnost ani obranu státu.

11. Hodnocení dopadů regulace

Vzhledem k tomu, že se jedná o novelu stávajících právních předpisů, která má „technický“ charakter, a předpokládané dopady na rozpočet obcí a krajů jsou zanedbatelné, ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu rozhodl o výjimce z provedení hodnocení dopadů regulace dopisem č. j. 10160/2016-OHR ze dne 27. 5. 2016.

Zvláštní část

ČÁST PRVNÍ – změna zákona o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů

K Čl. I

K bodu 1. - k § 1a:

Legislativně technická úprava související se změnou obsahu pojmu „zletilost“ v novém občanském zákoníku. Fyzická osoba mladší 18 let, která nenabyla plné svéprávnosti, proto bude pro účely zákona o matrikách nazývána jako „dítě“, nikoli jako dosud „nezletilý“.

K bodu 2. - k § 4 odst. 2:

Podle stávajícího ustanovení § 4 odst. 2 zákona o matrikách ORP provádí ověřování (§ 28) rodných, oddacích a úmrtních listů a dokladů o partnerství, vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství, vysvědčení o právní způsobilosti ke vstupu do partnerství a potvrzení o údajích zapsaných v matriční knize a potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin a v druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958, jde-li o narození, uzavření manželství nebo úmrtí, vydaných matričními úřady, které jsou zařazeny do jeho správního obvodu.

Do uvedeného taxativního výčtu listin, u kterých se provádí ověřování, se navrhuje doplnit doslovné výpisy z matričních knih, neboť žadatelé se obracejí na dotčené úřady s žádostí o provedení ověření i doslovného výpisu z matriční knihy, který potřebují použít v cizině (např. pro potřeby dědického řízení). Ověření protokolu o určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů, který potřebují použít v cizině, stávající právní úprava neumožňuje. Může jim však být vydáno potvrzení o údajích zapsaných v matriční knize a potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin a v druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958, která je možné opatřit ověřovací doložkou. Nově bude možné ověřit i vydaný doslovný výpis z knihy narození.

K bodu 3. – k § 4a odst. 1:

Podle stávajícího znění ustanovení § 4a odst. 1 zákona o matrikách krajský úřad kontroluje výkon přenesené působnosti na úseku matrik, užívání a změny jména a příjmení u úřadů s rozšířenou působností ve svém správním obvodu nejméně jednou ročně. Vzhledem k tomu, že do správního obvodu některých krajských úřadů je zařazeno velké množství matričních úřadů (např. KÚ Středočeského kraje – 197, KÚ Jihomoravského kraje – 161, KÚ Moravskoslezského kraje - 107 a KÚ Zlínského kraje - 96), z kapacitních důvodů nebylo možno v průběhu jednoho roku kontroly na úseku užívání a změny jména a příjmení u všech matričních úřadů provést.

Nově se proto navrhuje, aby kontroly na úseku užívání a změny jména a příjmení byly prováděny krajským úřadem u všech matričních úřadů a i nadále u ORP zařazených do jeho správního obvodu, a to jednou za 5 let. Kontrola na úseku matrik u ORP se nově navrhuje provádět jednou za 2 roky (namísto jednou ročně).

K bodu 4. - k § 4a odst. 2:

Jde o obdobu § 4 odst. 2 (zdůvodnění k bodu 2) – pro ověřování doslovných výpisů z matričních knih krajským úřadem.

K bodu 5. – k § 5 odst. 2:

Podle stávajícího znění ustanovení § 5 odst. 2 zákona o matrikách se změny a opravy zápisů v matriční knize provádějí na základě veřejných listin nebo jiných listin, stanoví-li tak zákon o matrikách. Ne vše se totiž zapisuje do matričních knih na základě veřejných či jiných listin, přičemž jako příklad lze zmínit zápisy:

- při změně osvojení zrušitelného na nezrušitelné žádná veřejná listina neexistuje (viz § 840 odst. 2 občanského zákoníku);
- při změně pohlaví osoby, žijící v manželství nebo registrovaném partnerství, manželství nebo registrované partnerství zaniká; matriční úřad provede dodatečný záznam do příslušného svazku matriční knihy a také žádná veřejná listina zde neexistuje (§ 29 odst. 2 občanského zákoníku);
- v souvislosti s užíváním příjmení žen v mužském tvaru; provede se na základě žádosti, opět bez předložení veřejné či jiné listiny atd.

Nově se proto navrhuje doplnit ustanovení § 5 odst. 2 zákona o matrikách v tom smyslu, že změny a opravy zápisů v matriční knize se provádějí na základě veřejných listin nebo jiných listin anebo na základě skutečností stanovených zákonem.

K bodu 6. – k § 6 odst. 2:

V rámci novelizace zákona o matrikách je navrhováno rovněž upřesnění způsobu vedení matriční události, matriční skutečnosti, změny a opravy pomocí výpočetní techniky v ustanovení § 6 odst. 2 zákona. Obsahem zmíněného upřesnění má být stanovení konkrétního datového formátu, ve kterém by byla data elektronicky vedena, resp. do kterého by byla vedená data konvertována. Dále jednotná struktura těchto dat, kterou stanoví prováděcí právní předpis. Tento novelizační bod by měl mít oproti ostatním o 1 rok odloženou účinnost, aby se matriční obce mohly na změny svých elektronických matričních systémů připravit.

Zmíněná změna nebude pro matriční úřady představovat z technického, resp. z finančního hlediska žádné větší zatížení. Obsahem datového formátu, který stanoví prováděcí právní předpis, mají být tzv. surová data. Konverze dat do určeného formátu surových dat obecně nepatří k náročným úkonům.

K bodu 7. - k § 7a:

Navrhuje se do zákona o matrikách doplnit, jakým dokladem je možné při postupech podle tohoto zákona prokázat totožnost. Bylo přitom zvoleno řešení obdobné jako v rámci novely zákona o ověřování zařazené ve vládním návrhu zákona, kterým se mění některé zákony na úseku vnitřní správy (sněmovní tisk č. 301). Zavedení obecného ustanovení je následně promítáno v dalším textu zákona o matrikách.

Uvedené bude následně zapracováno do vyhlášky č. 207/2001 Sb., resp. její přílohy č. 2, v níž jsou uvedeny vzory matričních tiskopisů (vzor 16 – Dotazník k uzavření manželství a vzor 21 – Dotazník ke vstupu do partnerství), na nichž je také uveden rozsah dokladů, kterými snoubenci/budoucí partneři prokazují svoji totožnost.

K bodu 8. - k § 8 odst. 1:

Podle ustanovení § 8 zákona o matrikách sbírku listin tvoří listiny, které slouží jako podklad pro matriční zápis, jeho změnu či opravu. Ve sbírce listin jsou založeny listiny, které slouží jako podklad pro matriční zápis, jeho změnu či opravu a s účinností od 1. ledna 2006 též výtisk počítačového záznamu (viz § 89 zákona o matrikách).

Dalším dokladem, který by měl být součástí sbírky listin je znalecký posudek prokazující otcovství podle zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky). Podle ustanovení § 7 odst. 2 zmíněného zákona dítě, jehož matka není státní občankou České republiky, státu Evropské unie ani nemá trvalý pobyt na území České republiky, ani není bezdomovkyní, nabývá státní občanství České republiky dnem, kdy bylo učiněno souhlasné prohlášení rodičů o určení otcovství státního občana České republiky, pokud rodiče prokázali otcovství matričnímu úřadu genetickou zkouškou formou znaleckého posudku. Tento znalecký posudek je zásadním dokumentem pro určení otcovství dítěte ve vymezených případech a v návaznosti na to i na nabytí státního občanství ČR dotčeným dítětem. Je tedy zcela na místě, aby byl součástí sbírky listin.

Dále, podle ustanovení § 81a zákona o matrikách doklad, který je jinak třeba podle zákona o matrikách předložit matričnímu úřadu, se nepředkládá, pokud si skutečnost v něm uvedenou matriční úřad může ověřit z jím vedené matriční knihy, ze základního registru obyvatel, z informačního systému evidence obyvatel, z informačního systému cizinců, z informačního systému evidence občanských průkazů nebo z informačního systému evidence cestovních dokladů. Ve sbírce listin bude v těchto případech za účelem ověření správnosti údajů zapisovaných do matriční knihy založen výtisk příslušné stránky z informačního systému veřejné správy za situace, kdy by matriční úřad zakládal do sbírky listin doklad (jeho kopii), který je nahlédnutím do příslušné evidence nahrazován.

Jiné listiny budou součástí sbírky listin za předpokladu, že budou nezbytné pro ověření správnosti údajů zapsaných v matriční knize. Takovým dokumentem může být například dodejka k rozhodnutí o změně jména nebo příjmení, neboť od doručení rozhodnutí se odvíjejí jeho právní účinky. Naopak např. dodejky k zaslání matričních dokladů se do sbírky listin zařazovat nebudou, neboť nemají žádný význam pro správnost údajů zapsaných v matriční knize.

Zbývající listiny zůstanou založeny ve spisové dokumentaci matričního úřadu.

K bodu 9. - k § 8a odst. 1 písm. a):

V návaznosti na doplnění nového odstavce 7 se navrhuje vypustit již nadbytečnou zmínku o zmocněnci.

K bodu 10. - k § 8a odst. 1 písm. b) a odst. 2 písm. b), § 25 odst. 1 písm. b) a § 25a odst. 1 písm. b):

Podle ustanovení stávajícího znění § 8a odst. 1 písm. b), § 8a odst. 2 písm. b), § 25 odst. 1 písm. b) a § 25a odst. 1 písm. b) zákona o matrikách matriční úřad, ORP nebo krajský úřad povolí nahlédnout do sbírky listin nebo druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958 a činit výpisy z nich v přítomnosti matrikáře nebo vydá potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin, kterou vede, nebo v druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958 matriční úřad vydá matriční doklad, nebo povolí nahlédnout do matriční knihy a činit výpisy z nich v přítomnosti matrikáře pro úřední potřebu státních orgánů.

V zákoně o matrikách však dosud nikde nebylo upraveno, co se rozumí státním orgánem. Navrhuje se proto do citovaných ustanovení zákona o matrikách přímo doplnit, že se jedná o státní orgán České republiky.

Státnímu orgánu cizího státu je možné vydat matriční doklad, ukládá-li tak mezinárodní smlouva¹. Je třeba, aby byla dodržena ustanovení předmětné mezinárodní smlouvy – v žádosti o poskytnutí požadovaných údajů by měl být mj. uveden právní základ žádosti a dále by měl být dodržen procedurální postup stanovený mezinárodní smlouvou (např. že výpisy z matrik se pořizují bezplatně a zasílají se bez překladu diplomatickou cestou atd.).

Matriční doklad lze vydat i zastupitelskému úřadu cizího státu², a to pro úřední potřebu. V žádosti by mělo být uvedeno, k jakému účelu je matriční doklad vyžadován. Posouzení uvedeného účelu a následné vydání matričního dokladu je plně v působnosti matričního úřadu. Ve vydaném matričním dokladu bude v poznámce uvedeno, že byl vydán pro úřední potřebu. Jeho vydání je osvobozeno od úhrady správního poplatku³. Písemná žádost spolu s kopií vydaného matričního dokladu bude součástí spisové dokumentace.

Za účelem jednotného postupu všech matričních úřadů se navrhuje v zákoně o matrikách v příslušných ustanoveních přímo doplnit, že se jedná o státní orgán České republiky.

K bodu 11. - k § 8a odst. 1 písm. c):

Legislativně technická úprava související s doplněním § 8a odst. 1 písm. e).

K bodu 12. - k § 8a odst. 1 písm. d) a odst. 2 písm. c), § 25 odst. 1 písm. d) a § 25a odst. 1 písm. c):

Zpřesnění textu, že se jedná o státní orgány České republiky – viz výše.

K bodu 13. - k § 8a odst. 1 písm. e):

Nově se umožňuje, aby oprávněné osoby (fyzické i právnické) mohly nahlížet do sbírky listin nebo druhopisu matričních knih vedených do 31. prosince 1958 a činit si z nich výpisy za dodržení zákonných podmínek nebo získaly od příslušných úřadů potvrzení o údajích zde uváděných. Nutnou podmínkou však je, aby tyto osoby prokázaly, že je to nezbytné k prokázání právních nároků v cizině, např. dědických nároků.

---

¹ Viz např. čl. 13 odst. 1 vyhlášky č. 95/1983 Sb., o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o právní pomoci a právních vztazích ve věcech občanských, rodinných a trestních, podle něhož matriční úřady jedné smluvní strany zasílají na žádost orgánů druhé smluvní strany pro úřední potřebu výpisy z matrik, nebo

čl. 17 sdělení MZV č. 209/1993 Sb., o Smlouvě mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o právní pomoci poskytované justičními orgány a o úpravě některých vztahů v občanských a trestních věcech, ve znění sdělení č. 65/2014 Sb. m. s., podle něhož matriční úřady jedné smluvní strany zašlou justičním orgánům druhé smluvní strany bezplatně listiny o osobním stavu a výpisy z matrik, jakož i listiny týkající se osobního stavu a způsobilosti osob, pokud jsou tyto listiny žádány pro potřebu soudního řízení a čl. 4 Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o úpravě některých otázek na úseku matrik a státního občanství, podle něhož listiny o osobním stavu a výpisy z matrik, požadované pro úřední potřebu, si příslušné orgány smluvních stran zasílají bezplatně, v přímém poštovním styku.

² Čl. 5 písm. f) vyhlášky č. 32/1969 Sb., o Vídeňské úmluvě o konzulárních stycích - konzulární funkce záleží mj. v provádění funkce notáře, *civilního matrikáře* a obdobných funkcí a ve výkonu některých funkcí administrativní povahy za předpokladu, že to není v rozporu se zákony a předpisy přijímacího státu.

³ § 8 odst. 1 písm. b) zákona č. 634/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Zájmy neznámých dědiců jsou v jednotlivých právních řádech chráněny a ochrana neznámých dědiců je v praxi prováděna dvěma způsoby:

- příslušný orgán (soud, notář, správce pozůstalosti apod.) se obrátí přímo na třetí osobu (zahraniční společnost, popř. českou advokátní kancelář) a pověří ji provedením prošetření příbuzenských vztahů v rodině zůstavitele;
- příslušný orgán zároveň zpravidla zveřejní úřední výzvu, aby se oprávněné osoby ve stanovené lhůtě přihlásily.

-

Tato situace vedla ke vzniku a rozvinutí specializovaných kanceláří zaměřených na vyhledávání oprávněných dědiců, aby tito mohli být o svých právech informováni a bylo jim umožněno je uplatňovat.

V případech, kdy je zjištěno, že rodina zůstavitele pochází z území dnešní České republiky, příslušné zahraniční subjekty se obracejí na české advokáty se žádostí o spolupráci při úředním šetření, které pro tento účel provádějí. Vzhledem k širokému okruhu dědiců je k tomuto účelu často nutno vyhledat a doložit desítky až stovky matričních událostí, a to formou jejich zjištění pátráním v matričních knihách, sbírkách listin, resp. druhopisem matričních knih, vedených do 31. prosince 1958, vyhotovením doslovných výpisů z matričních knih nebo vystavením matričních dokladů, které jsou v těchto případech vyžadovány a vydávány v právním zájmu dotčených osob (příbuzní zůstavitele), které prokazují své dědické právo.

Navrhuje se proto, aby příslušný úřad umožnil nahlédnout do sbírky listin nebo druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958 a činit výpisy z nich v přítomnosti matrikáře nebo vydal potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin, kterou vede, nebo v druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958 i osobě (fyzické nebo právnické), která prokáže, že je to nezbytné k prokázání právních nároků v cizině, tedy např. i dědických nároků. Jedná se např. o žádosti osob o vydání úmrtního listu za účelem výmazu věčného břemene z katastru nemovitostí apod.

K bodu 14. - k § 8a odst. 2 písm. a):

Došlo ke sjednocení textu v tom smyslu, aby okruh oprávněných osob byl shodný s okruhem osob uvedených v § 8a odst. 1 písm. a), tudíž aby se příslušná oprávnění rozšířila i na členy rodiny a sourozence fyzické osoby, které se zápis týká.

K bodu 15. – k § 8a odst. 2 písm. b):

Legislativně technická úprava související s doplnění § 8a odst. 2 písm. d).

K bodu 16. - k § 8a odst. 2 písm. d):

Nově se navrhuje, aby registrující matriční úřad, ORP nebo krajský úřad povolil nahlédnout do sbírky listin vedené ke knize partnerství a činit výpisy z ní v přítomnosti matrikáře nebo vydal potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin i osobě (fyzické nebo právnické), která prokáže, že je to nezbytné k prokázání právních nároků v cizině. Obdobně jako je tomu v § 8a odst. 1 písm. e) (zdůvodnění k bodu 13).

K bodu 17. - k § 8a odst. 3:

Okruh osob (fyzických a právnických), kterým matriční úřad, ORP nebo krajský úřad povolí nahlédnout do sbírky listin nebo druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958 a činit výpisy z nich v přítomnosti matrikáře nebo vydá potvrzení

o údajích uváděných ve sbírce listin, kterou vede, nebo v druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958, je upraven v ustanovení § 8a odst. 1 zákona o matrikách. V případě osvojení mohou nahlédnout do sbírky listin nebo druhopisu matriční knihy pouze osvojitelé a osvojenci.

Účelem stávajícího ustanovení § 8a odst. 3 zákona o matrikách je omezit okruh osob, které mohou nahlížet do sbírky listin, případně do druhopisu matriční knihy, v případě osvojení. Tyto zápisy tak v případě nahlížení podléhají zvláštní ochraně. V uvedených případech může do sbírky listin a druhopisu matriční knihy nahlížet pouze taxativně vymezený okruh osob (biologickým rodičům osvojence je zamezeno nahlédnout do sbírky listin, příp. druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958).

Mohou však nastat situace, kdy např. požádá dcera osvojitele o vydání potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin v souladu s ustanovením § 8a odst. 1 písm. a) zákona o matrikách; není zákonný důvod pro nevyhovění této žádosti a dcera osvojitele z potvrzení zjistí veškeré údaje uvedené ve sbírce listin, popř. druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958.

Nově se proto navrhuje, aby v případě osvojení mohlo být vydáno potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin nebo v druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958 pouze osvojitelům a osvojencům.

K bodu 18. - k § 8a odst. 5:

Podle stávajícího znění ustanovení § 8a odst. 5 zákona o matrikách matriční úřad, ORP nebo krajský úřad vydává kopii sbírky listin nebo doslovný výpis z druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958, který lze pořídit i kopií matričního zápisu, pouze pro úřední potřebu státních orgánů nebo výkon přenesené působnosti orgánů územních samosprávných celků.

Navrhuje se, aby mohla požádat o kopii kompletní sbírky listin, popř. doslovný výpis z druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958, i oprávněná osoba (fyzická i právnická), když v současné době již mají možnost nahlížet do sbírky listin, resp. druhopisu matriční knihy. Tento postup bude méně časově náročný pro příslušné úřady, než představuje vydávání potvrzení o údajích ze sbírky listin, resp. druhopisu matriční knihy.

K bodu 19. - k § 8a odst. 6 a 7:

K odstavci 6

Navrhuje se nová právní úprava pro vydávání kopie sbírky listin nebo doslovného výpisu z druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958 v případě osvojení.

K odstavci 7

Z důvodu ochrany dotčené fyzické osoby před zneužitím jejích osobních údajů se zároveň navrhuje, aby v případě, když požádá oprávněná osoba o nahlédnutí do sbírky listin nebo druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958 a činit výpisy z nich v přítomnosti matrikáře nebo o vydání potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin, kterou vede, nebo v druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958, nebo požádá-li osoba uvedená o kopii sbírky listin nebo doslovný výpis z druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958, který lze pořídit i kopií matričního zápisu, prostřednictvím zmocněnce, byl její podpis na plné moci úředně ověřen.

K bodu 20. - k § 10 odst. 3:

Podle stávajícího znění ustanovení § 10 odst. 3 zákona o matrikách platí, že narodí-li se nebo zemře-li fyzická osoba v dopravním prostředku, zapíše narození nebo úmrtí matriční úřad, v jehož správním obvodu došlo k vyložení fyzické osoby z dopravního prostředku. Na údaj o místě narození nebo úmrtí však nemá tato skutečnost vliv.

V matriční praxi dochází k situacím, kdy lékař uvede v Hlášení o narození dítěte nebo v Listu o prohlídce zemřelého přesné místo narození nebo úmrtí (obec Paseka). Příslušný k provedení zápisu matriční události však bude matriční úřad podle místa vyložení fyzické osoby z dopravního prostředku (Olomouc). Na úmrtním listu zemřelého, který vydal Matriční úřad Olomouc, je uvedeno místo úmrtí obec Paseka, která je současně matričním úřadem a je zařazena do správního obvodu ORP Uničov. Takový zápis je v budoucnu velmi těžce dohledatelný. Pozůstalí se logicky obrátí na matriční úřad v Pasece, kde zápis nebude možné najít. Může paradoxně dojít až na dodatečný zápis uvedeného úmrtí podle ustanovení § 48 zákona o matrikách.

Takový údaj ani nemůže Matriční úřad Olomouc zapsat do AISEO, neboť k matriční události došlo v obci Paseka, která nenáleží do správního obvodu Matričního úřadu Olomouc a ORP Olomouc. Údaj o úmrtí fyzické osoby zadává do AISEO ten ORP, do jehož správního obvodu spadá obec, na jejímž území došlo k matriční události (Uničov).

Pro lepší přehlednost a jednoznačnost příslušnosti matričních úřadů pro jednotlivé zápisy matričních událostí (a to i pro dohledání matričních zápisů v budoucnu) se navrhuje doplnění ustanovení § 10 odst. 3 tak, aby v případě, že se fyzická osoba narodí nebo zemře v dopravním prostředku, a bude jednoznačně uvedeno místo této matriční události, která nastala při přepravě, byl matričním úřadem příslušným k provedení zápisu ten matriční úřad, na jehož území skutečně matriční událost nastala, byť v dopravním prostředku (§ 10 odst. 1 zákona o matrikách). Pokud na Hlášení o narození nebo Listu o prohlídce zemřelého nebude uvedeno místo narození dítěte nebo místo úmrtí zemřelého, příslušný k provedení zápisu bude matriční úřad, v jehož správním obvodu došlo k vyložení této fyzické osoby z dopravního prostředku.

K bodu 21. - k § 12:

Navrhuje se zobecnit, že místo a dobu pro konání slavnostních obřadů určuje obec - neboť zákonu o matrikách nepřísluší určovat, který orgán obce v samostatné působnosti má o této otázce rozhodovat. To přísluší zákonu č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, který je pro tyto účely obecnou (organizační) normou.

K bodu 22. - k § 13a odst. 3:

Navrhuje se zpřesnění textu v tom smyslu, že se v zákoně doplňuje i pojem „doba“, během které přijímá registrující matriční úřad prohlášení (dosud byl zmiňován pouze pojem „místo“).

K bodu 23. - k § 13a odst. 4:

Obdobně jako je tomu u uzavření manželství (§ 12 zákona o matrikách) se navrhuje, aby registrující matriční úřad na základě žádosti osob vstupujících do partnerství povolil vstoupit do partnerství na kterémkoli vhodném místě ve svém správním obvodu a ve kteroukoliv vhodnou dobu.

K bodu 24. - k § 14 odst. 6:

Navrhuje se zohlednit nově připravovanou právní úpravu výkonu tlumočnické činnosti - viz vládní návrh zákona o soudních tlumočnících a soudních překladatelích (sněmovní tisk č. 73).

K bodu 25. – k § 16 odst. 1 písm. b):

Legislativně technická úprava navazující na zavedení obecného ustanovení upravujícího doklady, jimiž lze prokázat totožnost, v novém § 7a.

K bodu 26. - k § 16 odst. 2 písm. d):

Legislativně technická úprava navazující na zavedení obecného ustanovení upravujícího doklady, jimiž lze prokázat totožnost, v novém § 7a.

K bodu 27. - k § 16 odst. 3 písm. e):

Legislativně technická úprava navazující na zavedení obecného ustanovení upravujícího doklady, jimiž lze prokázat totožnost, v novém § 7a.

K bodu 28. - k § 16 odst. 4:

V ustanovení § 16 zákona o matrikách je stanoven výčet dokladů, které předloží jeden z rodičů, k zápisu narození dítěte, narozeného

- za trvání manželství,
- mimo manželství, jehož otec není znám,
- mimo manželství, k němuž bylo určeno otcovství nebo jehož otcem je muž, který dal k umělému oplodnění souhlas, nebo
- mimo zdravotnické zařízení, jehož matce nebyly ani následně poskytnuty zdravotní služby.

V návěti jednotlivých odstavců ustanovení § 16 zákona o matrikách se uvádí, že jeden z rodičů předloží k zápisu narození dítěte, tj. předloží matričnímu úřadu příslušnému k provedení zápisu narození a vydání rodného listu.

Navrhuje se zákonem výslovně umožnit, že poskytovatel zdravotních služeb (porodnice) bude moci spolu s oznámení narození dítěte zaslat matričnímu úřadu listiny (jako je prohlášení o jménu, příjmení či o určení otcovství anebo souhlas muže k umělému oplodnění) a doklady (občanský průkaz, oddací list apod.) nebo jejich kopie, které by jinak museli matričnímu úřadu předkládat rodiče. Podmínkou tohoto postupu pochopitelně bude, že mu budou příslušné listiny a doklady předloženy. Tato možnost nepřenáší odpovědnost z matričních úřadů na poskytovatele zdravotnických služeb. Matriční úřad bude mít jako dosud povinnost veškeré údaje potřebné k zápisu narození do knihy narození zjistit, prověřit a v případě potřeby si vyžádat doklady od rodičů dítěte, případně provést jiná šetření. Účelem tohoto návrhu je pouze reagovat na situace, kdy rodiče některé z dokladů předloží již poskytovateli zdravotnických služeb (porodnici), který je v tomto případě pouze přepošle příslušnému matričnímu úřadu spolu s hlášením o narození dítěte. Jde o reakci na velmi četné případy z praxe, která nečiní žádné problémy. Naopak, například skutečnost, že poskytovatel zdravotnických služeb již ví na základě prohlášení rodičů, jak se bude dítě pravděpodobně jmenovat, usnadňuje označení dítěte i komunikaci o něm v rámci jeho pobytu v porodnici.

Skutečnost, že je navrhovanou úpravou podchycen způsob nakládání s těmito dokumenty obsahujícími osobní údaje, je nepochybně žádoucí i z hlediska ochrany osobních údajů.

K bodu 29. - k § 16 odst. 6:

Vypuštění věty čtvrté reaguje na navrhovanou úpravu jednorázové tlumočnické činnosti v zákoně o soudních tlumočnících a soudních překladatelích (sněmovní tisk č. 73). Při jejím zavedení bude zvláštní úprava v zákoně o matrikách nadbytečná.

Vypuštění dalších dvou vět je legislativně technickou změnou reagující na podrobnější úpravu dané problematiky v nových odstavcích 7 a 8.

K bodu 30. - k § 16 odst. 7 a 8:

Reaguje se na změny v souvislosti s navrhovanou novelou občanského zákoníku.

Podle stávajícího znění ustanovení § 16 odst. 5 zákona o matrikách lze určit otcovství souhlasným prohlášením rodičů pouze jednou a nelze je vzít zpět. Rodiče současně stvrdí svým podpisem, že neurčili otcovství k tomuto dítěti před jiným matričním úřadem nebo před soudem.

V matriční praxi však nelze vyloučit případy, kdy otcovství k nezletilému bylo určeno soudem (§ 779 občanského zákoníku), avšak dříve než rozsudek nabyde právní moci, matka určí otcovství k tomuto dítěti souhlasným prohlášením rodičů s jiným mužem. Souhlasné prohlášení rodičů o otcovství bylo učiněno s cílem předejít právním účinkům rozsudku příslušného soudu, na jehož základě by byl do matriční knihy narození zapsán jako otec muž, určený rozsudkem soudu (§ 799 občanského zákoníku). Přestože takové jednání rodičů je zřejmě zneužitím institutu souhlasného prohlášení o určení otcovství ve smyslu ustanovení § 793 občanského zákoníku, neboť je vedeno motivy, které nemají nic společného se zájmem dítěte, je matriční úřad povinen podle principu priority zapsat muže na základě souhlasného prohlášení rodičů, (které předcházelo právní moci rozsudku soudu), jako otce nezletilého dítěte.

Důvodem takového právního závěru je skutečnost, že matrikář může odmítnout zapsat otce určeného souhlasným prohlášením pouze v případě, že nejsou splněny zákonem stanovené předpoklady souhlasného prohlášení rodičů, přičemž mezi takové předpoklady nepatří zkoumání biologického otcovství. V posuzovaném případě by však měl matrikář - vzhledem ke zneužití institutu souhlasného prohlášení – podat podle ustanovení § 57 odst. 1 písm. a) správního řádu (předběžná otázka), podnět k popření otcovství muže, který určil otcovství spolu s matkou dítěte podle ustanovení § 793 občanského zákoníku.

Matriční úřad by měl dále postupovat tak, že přeruší podle ustanovení § 64 odst. 1 písm. c) bod 1 správního řádu správní řízení ve věci zápisu do knihy narození muže, jehož otcovství k nezletilému bylo určeno pravomocným rozsudkem soudu, neboť návrhu na zapsání tohoto muže do knihy narození jako otce nezletilého muže být vyhověno až poté, co bude rozhodnuto o popření otcovství muže, který určil otcovství spolu s matkou dítěte podle ustanovení § 793 občanského zákoníku (nebo může být takový návrh odmítnut) - jde o předběžnou otázku podle ustanovení § 57 odst. 1 písm. a) správního řádu.

V této souvislosti je třeba upozornit na skutečnost, že uvedený případ poukazuje na nedostatečnost současné právní úpravy, která neobsahuje mechanismus, kterým by bylo zajištěno vzájemné informování mezi matričními úřady a soudy o tom, že probíhá řízení týkající se otcovství k nezletilému dítěti, a který by zajistil přijetí odpovídajících procesních opatření v případě kolize takových řízení. Bylo by žádoucí tuto situaci vyřešit takovou změnou právních předpisů, kdy by byl matriční úřad vyrozumíván o skutečnosti, že u soudu prvního stupně bylo zahájeno řízení o popření (určení) otcovství, a kdy by se do doby pravomocného rozhodnutí obecných soudů správní řízení přerušilo.

Do doby, než bude soudům stanovena oznamovací povinnost vůči matričním úřadům v této věci, a aby se předešlo uvedeným nezbytným soudním a správním řízením, navrhuje se v novém odstavci 7 stanovit, že rodiče stvrdí svým podpisem, že v době určení otcovství neprobíhá ani jiné soudní řízení o určení otcovství k tomuto dítěti a že k určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů matriční úřad v tomto případě nepřihlédne. Zároveň se nově stanoví v odstavci 8 povinnost matričnímu úřadu v případě, bylo-li určeno otcovství souhlasným prohlášením rodičů k dítěti již narozenému, kdy matriční úřad, před kterým bylo otcovství takto určeno, postoupí prohlášení do 3 pracovních dnů matričnímu úřadu příslušnému k provedení zápisu narození dítěte s tím, že k pozdějšímu určení otcovství souhlasným prohlášením matriční úřad nepřihlédne.

K bodu 31. - k § 16a:

Reaguje se na navrhovanou změnu ustanovení § 777 občanského zákoníku (viz příslušné pasáže obsahující odůvodnění změn tohoto ustanovení).

K bodu 32. a 33. - k § 17 odst. 3:

Podle stávajícího znění ustanovení § 17 odst. 3 platí, že nelze-li ani po následném dalším šetření zjistit datum narození dítěte nezjištěné totožnosti, matriční úřad o tom učiní oznámení soudu a datum narození dítěte určí soud.

Nyní se nově navrhuje v ustanovení § 17 odst. 3 přímo stanovit, že soud bezodkladně určí datum narození dítěte, které následně matriční úřad zapíše do knihy narození - viz též důvodová zpráva k návrhu novelizace § 22 odst. 4 zákona o matrikách.

K bodu 34. - k § 17 odst. 4:

S ohledem na navrhované změny úpravy příslušnosti matričního úřadu k zápisu narození dítěte narozeného v dopravním prostředku (§ 10 odst. 3) se navrhuje výslovně uvést, že pravidlo v § 17 odst. 4 se bude aplikovat i na dítě narozené v dopravním prostředku.

K bodu 35. - k § 17a:

Legislativně technická úprava – doplňuje se, kterému matričního úřadu (matriční úřad, který vede knihu narození, v níž je zápis narození dotčení osoby proveden) bude poskytovatel zdravotních služeb zasílat ve stanovené lhůtě potvrzení o ukončení léčby pro změnu pohlaví ve smyslu ustanovení § 29 odst. 1 občanského zákoníku k provedení dodatečného záznamu o změně pohlaví fyzické osoby do knihy narození.

K bodu 36. - k § 17a odst. 2 až 4:

V matriční praxi mnohdy nastávají případy, kdy k zahájení a častěji i přímo k dokončení léčby pro změnu pohlaví došlo v cizině, avšak zápis narození osoby byl proveden v matriční knize v České republice. Osoby, u nichž byla léčba pro změnu pohlaví zahájena/dokončena v cizině, však nedisponují potvrzením uvedeným v příloze č. 5, resp. 6 vyhlášky č. 207/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, ale obdobným, cizozemským potvrzením. Poskytovatelům zdravotních služeb nepřisluší vydávat potvrzení o provedení léčby jiným poskytovatelem, a to bez rozdílu, zda má tento poskytovatel sídlo na území České republiky, nebo zda jde o péči poskytnutou zahraničním poskytovatelem mimo území České republiky. Pokud byla fyzické osobě provedena změna pohlaví v cizině, v rámci rovného přístupu ke zdravotním službám, musí být tato změna uznána i v České republice.

Navrhuje se proto do novely zákona o matrikách zapracovat, že dodatečný záznam o změně pohlaví provedené v cizině ve smyslu ustanovení § 29 odst. 1 občanského zákoníku se do knihy narození provede na základě potvrzení vydaného poskytovatelem zdravotních služeb v cizině. Zároveň se stanoví, že potvrzení musí obsahovat jméno, popřípadě jména a příjmení a den, měsíc, rok a místo narození dotčené fyzické osoby a musí z něj být patrné, že ke změně pohlaví došlo v rozsahu vyžadovanému jinými právními předpisy (podle § 21 odst. 1 zákona o specifických zdravotních službách dochází ke změně pohlaví provedením zdravotních výkonů, jejichž účelem je provedení změny pohlaví chirurgickým zákrokem při současném znemožnění reprodukční funkce). Nebude-li dotyčná osoba moci potvrzení o změně pohlaví provedené v cizině předložit nebo vzniknou-li pochybnosti o rozsahu provedené změny (zda odpovídá požadavkům českého práva), bude fyzická osoba povinna předložit doklad vydaný znalcem.

K bodu 37. - k § 18 odst. 1:

Terminologická úprava pojmosloví s ohledem na terminologii občanského zákoníku.

K bodu 38. – k § 18 odst. 3:

Navrhovaná změna je zohledněním zavedení prohlášení podle § 16a.

K bodu 39. - k § 19 odst. 2:

Navrhuje se opravit formulační nepřesnost ustanovení § 19 odst. 2 zákona o matrikách, jehož nedostatek přiléhavě charakterizuje doktrína: „*Pochybnosti však tato formulace vzbuzuje za situace, kdy otcovství je určeno na základě pravomocného rozhodnutí soudu. Dohoda rodičů o příjmení dítěte je za této situace možná. Použitá formulace § 19 odst. 2 MatrZ však svádí k závěru, že snad součástí výroku soudu o určení otcovství je i určení příjmení dítěte. Podle § 422 ZŘS je s řízením o určení otcovství spojeno i řízení o výchově a výživě nezletilého dítěte. Dikce zákona „...zvolí rodiče pro dítě příjmení...“ upřednostňuje dohodu rodičů na tom, jaké příjmení dítě ponese. Pokud se nedohodnou, určí příjmení dítěte soud (viz dále). Nicméně není vyloučeno spojení řízení o určení otcovství s určením příjmení dítěte, pokud soud shledá, že je to v zájmu hospodárnosti (§ 112 OSŘ).*“ (Hrušáková, M., Králíčková, Z., Westphalová, L. a kol.: Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, komentář k § 862, s. 862 – 835).

Dále je v ustanovení zohledňováno zavedení prohlášení podle § 16a.

K bodu 40. – k § 19 odst. 3:

Legislativně technická úprava zohledňující rozdělení stávajícího ustanovení § 19 odst. 2 na dva samostatné odstavce.

K bodu 41. k § 19 odst. 7:

Nově se upravuje, jaké příjmení se dítěti zapíše do knihy narození v případě popření otcovství; v takovém případě se dítěti zapíše do knihy narození aktuální příjmení matky. Navrhovaná změna je promítnutím obecného požadavku na souhlas dítěte, které dovršilo 15 let, s jakoukoli změnou svého příjmení. Bez jeho souhlasu nelze prohlášení přijmout.

K bodu 42. - k § 22 odst. 3:

S ohledem na navrhovanou změnu příslušnosti matričního úřadu k zápisu úmrtí fyzické osoby zemřelé v dopravním prostředku (§ 10 odst. 3) se navrhuje, aby v případě, že nelze ani po následném dalším šetření zjistit místo úmrtí fyzické osoby zemřelé v dopravním prostředku (lékař nevyznačí místo úmrtí na Listu o prohlídce zemřelého), se v zápisu jako místo úmrtí uvedlo sídlo matričního úřadu příslušného k provedení zápisu úmrtí do matriční knihy, tj. matričního úřadu podle místa vyložení zemřelého z dopravního prostředku (§ 10 odst. 3).

K bodu 43. - k § 22 odst. 4:

Podle stávajícího znění ustanovení § 22 odst. 3 (nově odst. 4) platí, že nelze-li ani po následném dalším šetření zjistit datum úmrtí fyzické osoby, matriční úřad o tom učiní oznámení soudu a datum úmrtí určí soud. Soudní řízení o určení data smrti upravuje zákon o zvláštních řízeních soudních v § 59 až 64.

Z matriční praxe je znám přístup některých okresních soudů, které odmítají žádosti matričních úřadů o určení data úmrtí s tím, že matriční úřad na takovém určení nemá právní zájem, neboť tu neprobíhá, ani nepřichází do úvahy řízení, v němž by byla řešena ochrana práv třetích osob, pro jejichž právní poměry má určení data úmrtí význam. V rozporu s § 60 zákona o zvláštních řízeních soudních (podle nějž „soud řízení zahájí na základě podnětu matričního úřadu podle jiného právního předpisu“) některé okresní soudy dovozují, že podnět k zahájení řízení o určení data úmrtí může podat každý, nikoli pouze matriční úřady, a proto je třeba obecně potvrdit skutečnosti, z nichž soud dovodí, že případné řízení bude mít význam pro právní poměry dotčených osob. U matričních úřadů však právní zájem na určení vyplývá z předpisů veřejného práva (zákon o matrikách) a sleduje uvedení zápisu v matriční knize úmrtí do souladu s objektivní pravdou, což je významné např. i pro případná budoucí řízení o dědictví.

Navrhuje se proto v ustanovení odst. 4 přímo stanovit, že soud bezodkladně určí datum úmrtí fyzické osoby.

K bodu 44. – k § 22 odst. 4:

Právní zájem matričního úřadu spočívá v řádném výkonu státní správy, konkrétně se v případě § 22 odst. 4 jedná o provedení zápisu soudem určeného data úmrtí fyzické osoby do knihy úmrtí. Na základě rozsudku soudu tedy matriční úřad provede zápis data úmrtí (terminologií zákona o zvláštních řízeních soudních data smrti) do knihy úmrtí.

K bodu 45. – k § 24 odst. 1:

Podle stávajícího znění ustanovení § 24 odst. 1 zákona o matrikách matriční doklad obsahuje údaje zapsané v matriční knize. Navrhuje se upřesnit, že matriční doklad obsahuje údaje uvedené podle stavu ke dni vydání výpisu, tj. aktuální údaje, na rozdíl od doslovného výpisu z matriční knihy, který obsahuje všechny údaje zapsané v matriční knize v původním i pozměněném znění.

K bodu 46. – k § 25 odst. 1 písm. a):

V návaznosti na doplnění nového odstavce 9 se navrhuje vypustit již nadbytečnou zmínku o zmocnění.

K bodu 47. – k § 25 odst. 1 písm. e):

Nově se navrhuje, aby matriční úřad vydal matriční doklad nebo povolil nahlédnout do matriční knihy a činit výpisy z nich v přítomnosti matrikáře i osobě (fyzické nebo právnické), která prokáže, že je to nezbytné k prokázání právních nároků v cizině - viz též změny v § 8a odst. 1 a 2.

K bodu 48. - k § 25 odst. 2:

Terminologická změna pojmosloví s ohledem na terminologii občanského zákoníku.

K bodu 49. – k § 25 odst. 5:

Podle stávajícího znění ustanovení § 25 odst. 5 zákona o matrikách matriční úřad vydá úmrtní list fyzické osobě, která na jeho vydání prokáže právní zájem nebo která žila se zemřelým v době jeho smrti ve společné domácnosti anebo osobě, která je vypravitelem jeho pohřbu. V praxi se však na matriční úřady obracejí např. bývalí zaměstnavatelé zemřelých a požadují vydání úmrtního listu za účelem zjištění ukončení pracovního poměru zemřelých.

Nově se proto navrhuje vydání úmrtního listu osobě (fyzické i právnické), která prokáže právní zájem.

K bodu 50. - k § 25 odst. 7:

Podle stávajícího znění ustanovení § 25 odst. 7 (před novelizací provedenou zákonem, kterým se mění některé zákony na úseku vnitřní správy odst. 6) se doslovný výpis z matriční knihy vydá oprávněné fyzické osobě (fyzické osobě, které se zápis týká, nebo členům její rodiny, jejím sourozencům a dále zmocněncům těchto osob) nebo pro úřední potřebu státních orgánů nebo výkon přenesené působnosti orgánů územních samosprávných celků, a lze jej pořídit i kopíí matričního zápisu.

Navrhuje se, aby mohla požádat o doslovný výpis z matriční knihy každá oprávněná osoba (fyzická i právnická), když v současné době již má možnost nahlížet do matriční knihy a činit výpisy z nich v přítomnosti matrikáře. Tento postup bude méně časově náročný pro příslušné úřady, než představuje vydávání potvrzení o údajích z matriční knihy.

K bodu 51. - k § 25 odst. 8:

Okruh osob (fyzických a právnických), kterým matriční úřad vydá matriční doklad, nebo povolí nahlédnout do matriční knihy a činit výpisy z nich, je upraven v ustanovení § 25 odst. 1 zákona o matrikách. V případě osvojení mohou nahlédnout do zápisu pouze osvojitelé a po dovršení 12 let i osvojenec, pokud nebylo soudem

rozhodnuto o utajení pokrevního rodiče a jeho souhlasu k osvojení; pokud bylo soudem rozhodnuto o tomto způsobu utajení, může osvojenec nahlédnout do zápisu až po nabytí svéprávnosti (§ 25 odst. 2 zákona o matrikách).

Doslovný výpis z matriční knihy se vydává fyzické osobě, které se zápis týká, nebo členům její rodiny (manžel, partner, rodiče, děti, prarodiče, vnuci a pravnuci), jejím sourozencům a dále zmocněncům těchto osob a pro úřední potřebu státních orgánů nebo výkon přenesené působnosti orgánů územních samosprávných celků a lze jej pořídit i kopií matričního zápisu (§ 25 odst. 6, resp. 7 zákona o matrikách).

Účelem ustanovení § 25 odst. 2 zákona o matrikách je omezit okruh osob, které mohou v případě osvojení nahlížet do matriční knihy. Tyto zápisy tak v případě nahlížení podléhají zvláštní ochraně. V uvedených případech může do zápisů, nahlížet pouze taxativně vymezený okruh osob (biologickým rodičům osvojence je zamezeno nahlédnout do matriční knihy).

Mohou však nastat situace, kdy o vydání matričního dokladu, případně doslovného výpisu z matriční knihy nebo potvrzení o údajích zapsaných v matriční knize požádá osoba uvedená v ustanovení § 25 odst. 1 písm. a) zákona o matrikách – např. dcera osvojence. V takovém případě, s odkazem na ustanovení § 25 odst. 1 a § 25 odst. 6, resp. 7 zákona o matrikách, není zákonný důvod pro nevydání matričního dokladu, případně doslovného výpisu nebo potvrzení z matriční knihy této osobě. Dcera osvojence např. nahlédnutím do doslovného výpisu zjistí stejné údaje, jako nahlédnutím do matriční knihy, když doslovný výpis lze pořídit i kopií matričního zápisu.

Nově se proto navrhuje, aby v případě osvojení mohl být vydán matriční doklad, doslovný výpis a potvrzení o údajích zapsaných v matriční knize pouze osvojitelům a po dovršení 12 let i osvojenci, pokud nebylo soudem rozhodnuto o utajení pokrevního rodiče a jeho souhlasu k osvojení; pokud bylo soudem rozhodnuto o tomto způsobu utajení, může být toto umožněno pouze osvojenci až po nabytí plné svéprávnosti.

K bodu 52. - k § 25 odst. 9:

Za účelem ochrany dotyčné fyzické osoby před zneužitím jejích osobních údajů se nově navrhuje, aby v případě, že požádá oprávněná fyzická osoba o nahlédnutí do matriční knihy a činit výpisy z ní, o vydání matričního dokladu, potvrzení nebo doslovného výpisu prostřednictvím zmocněnce, byl její podpis na plné moci úředně ověřen.

K bodu 53. - k § 25a odst. 1 písm. a):

Navrhuje se sjednocení textu s § 25 odst. 1 písm. a), čímž se rozšiřuje okruh oprávněných osob, kterým zákon přiznává příslušná oprávnění, i o členy rodiny a sourozence fyzických osob, kterých se zápis týká.

K bodu 54. – k § 25a odst. 1 písm. b):

Legislativně technická úprava související s doplněním § 25a odst. 1 písm. d).

K bodu 55. - k § 25a odst. 1 písm. d):

Nově se navrhuje, aby registrující matriční úřad vydal doklad o partnerství nebo povolil nahlédnout do knihy partnerství a činit výpisy z nich v přítomnosti matrikáře i osobě (fyzické nebo právnické), která prokáže, že je to nezbytné k prokázání právních nároků v cizině.

K bodu 56. - k § 25a odst. 2:

Podle stávajícího znění ustanovení § 25a odst. 2 se doslovný výpis z knihy partnerství vydá oprávněné fyzické osobě (fyzické osobě, které se zápis týká, nebo jejímu zmocněnci), nebo pro úřední potřebu státních orgánů nebo výkon přenesené působnosti orgánů územních samosprávných celků, a lze jej pořídit i kopií matričního zápisu.

Nyní se nově navrhuje, aby mohla požádat o doslovný výpis z matriční knihy každá oprávněná osoba (fyzická i právnická), když v současné době již má možnost nahlížet do matriční knihy a činit výpisy z nich v přítomnosti matrikáře. Tento postup bude méně časově náročný pro příslušné úřady, než představuje vydávání potvrzení o údajích o údajích z matriční knihy.

K bodu 57. - k § 25a odst. 3:

Legislativně technická úprava související se změnami v § 25a odst. 1.

K bodu 58. - k § 25b odst. 1:

Nově se navrhuje, aby v případech, kdy uplynula od provedení dotčeného zápisu v matriční knize lhůta 100 let u knihy narození, 75 let u knihy manželství nebo knihy partnerství a 75 let u knihy úmrtí, mohla osoba rovněž požádat o vydání doslovného výpisu z matriční knihy, když podle stávající právní úpravy již nyní disponuje právem do matričního zápisu nahlížet a pořizovat si výpisy z něj.

V případě úmrtí není dosavadní lhůta 30 let, po jejímž uplynutí má kdokoliv právo, aby mu byl vydán matriční doklad a aby mu bylo umožněno nahlédnout do matriční knihy, dostatečně dlouhá. Do matriční knihy úmrtí jsou zapisovány i údaje žijícího manžela, které podléhají ochraně. Zemřela-li však osoba v nízkém věku, je velmi pravděpodobné, že pozůstalý manžel i 30 let po uzavření zápisu úmrtí stále žije. Navrhuje se proto, aby lhůta stanovená v ustanovení § 25b odst. 1 v případě knihy úmrtí byla prodloužena z 30 na 75 let.

K bodu 59. - k § 25b odst. 2:

Nově se navrhuje, aby v případech, kdy uplynula od provedení dotčeného zápisu v matriční knize lhůta 100 let u knihy narození, 75 let u knihy manželství nebo knihy partnerství a 75 let u knihy úmrtí, mohl matriční úřad, ORP nebo krajský úřad vydát fyzické osobě kopii sbírky listin nebo doslovný výpis z druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958, který lze pořídit i kopií matričního zápisu, když podle stávající právní úpravy již nyní disponuje právem nahlédnout do sbírky listin nebo druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958 a činit výpisy z nich v přítomnosti matrikáře.

Stejně jako v případě vydávání matričních dokladů a nahlížení do knihy úmrtí se navrhuje, aby i v případě nahlížení a vydávání kopie sbírky listin nebo doslovného

výpisu z druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958 byla lhůta prodloužena z 30 na 75 let.

K bodu 60. - k § 26 odst. 2:

Legislativně technická úprava.

K bodu 61. - k § 26 odst. 3:

Legislativně technická úprava. Upřesňuje se, že požádat o užívání jména, popřípadě jmen, a příjmení v jazyce národnostní menšiny mohou požádat rodiče/rodič dítěte, které je občanem a který je příslušníkem národnostní menšiny, i mimo manželství.

K bodu 62. - k § 26 odst. 4 až 6:

K odstavci 4

Do tohoto odstavce je přesouvána část stávajícího textu odstavce 3.

K odstavci 5

Podle stávajícího znění ustanovení § 26 odst. 3 zákona o matrikách se do matriční knihy vyznačí, že byl občanovi vydán matriční doklad s uvedením jména, popřípadě jmen, a příjmení v jazyce národnostní menšiny. Další matriční doklady se vydávají s uvedením jména, popřípadě jmen, a příjmení v této podobě.

Nově se navrhuje, že k podání žádosti podle odstavce 3 není stanovena místní příslušnost, žádost tedy lze podat u kteréhokoli matričního úřadu.

K odstavci 6

Žádost podle odstavce 3 lze podat pouze jednou. Veškeré další žádosti o uvedení téhož jména nebo příjmení v jazyce jiné národnostní menšiny jsou posuzovány jako žádosti o změnu jména nebo příjmení (§ 72), což podléhá správnímu poplatku.

K bodu 63. - k § 35 odst. 1 písm. i):

Legislativně technická úprava související se zavedením obecného ustanovení upravujícího prokazování totožnosti v § 7a.

K bodu 64. - k § 35 odst. 2:

Ve stávajícím ustanovení § 35 zákona o matrikách je uveden výčet dokladů, které předkládá snoubenec/cizinec vstupující do manželství nebo osoba vstupující do partnerství, která je cizincem. V matriční praxi se množí případy, kdy se tato osoba zdržuje trvale v jiném státě než ve státě, jehož je státním občanem.

Navrhuje se proto doplnění ustanovení § 35 zákona o matrikách tak, že snoubenec/cizinec vstupující do manželství nebo osoba vstupující do partnerství, která je cizincem, předloží i potvrzení o osobním stavu a pobytu, je-li cizím státem vydáváno, i ze státu, kde se trvale zdržuje, když nelze vyloučit, že tato osoba uzavřela a žije v platném manželství/partnerství na území cizího státu a v dokladu o právní způsobilosti ze svého domovského státu se uvádí, že je způsobilá k uzavření manželství/partnerství.

K bodu 65. – k § 35 odst. 3:

Legislativně technická úprava v návaznosti na zavedení legislativní zkratky v § 7a odst. 1 písm. b).

K bodu 66. - k § 37:

Legislativně technická úprava v návaznosti na navrhovanou definici „dítěte“ v ustanovení § 1a zákona o matrikách.

K bodu 67. - k § 39:

Reaguje na navrhovanou úpravu jednorázové tlumočnické činnosti v zákoně o soudních tlumočnících a soudních překladatelích (sněmovní tisk č. 73). Při jejím zavedení bude zvláštní úprava v zákoně o matrikách nadbytečná.

K bodu 68. - k § 45:

Podle stávajícího znění ustanovení § 45 vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství nebo vysvědčení o právní způsobilosti ke vstupu do registrovaného partnerství vydá na žádost státního občana České republiky nebo na žádost bezdomovce, který má povolen pobyt na území České republiky podle zvláštních právních předpisů, matriční úřad podle místa trvalého pobytu, popřípadě posledního trvalého pobytu občana na území České republiky před odchodem do ciziny, a pokud takový pobyt nikdy neměl, Úřad městské části Praha 1.

Nyní se nově navrhuje, aby příslušná vysvědčení vydal na žádost shora zmiňovaných osob kterýkoliv matriční úřad, tj. bez ohledu na trvalý pobyt žadatele, když veškeré potřebné údaje si může matriční úřad ověřit v informačních systémech veřejné správy.

K bodu 69. - k § 46 odst. 1 písm. h):

Podle stávajícího znění ustanovení § 46 odst. 1 písm. h) zákona o matrikách vysvědčení obsahuje jméno, popřípadě jména a příjmení, datum a místo narození a místo trvalého pobytu druhého snoubence, popřípadě druhé osoby, která chce vstoupit do manželství/registrovaného partnerství. Údaje o druhém snoubenci/budoucím partnerovi žadatel o vydání vysvědčení pouze prohlašuje, matrikář je nikterak neověřuje.

Navrhuje se proto tento údaj z vysvědčení vypustit. V návaznosti na navrhovanou právní úpravu bude zajištěna novelizace prováděcí vyhlášky k zákonu o matrikách, resp. její přílohy č. 2, v níž jsou uvedeny vzory matričních tiskopisů (vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství a vysvědčení o právní způsobilosti ke vstupu do registrovaného partnerství).

K bodu 70. - k § 46 odst. 2 písm. a):

Legislativně technická úprava související se zavedením obecného ustanovení upravujícího prokazování totožnosti v § 7a.

K bodu 71. - k § 53, § 58 odst. 4, § 74 odst. 1 a § 75 písm. e):

Legislativně technická úprava v návaznosti na navrhovanou definici „dítěte“ v ustanovení § 1a zákona o matrikách.

K bodu 72. - k § 58 odst. 5:

Podle ustanovení § 58 odst. 5 zákona o matrikách platí, že pokud fyzická osoba v dobré víře po dobu nejméně 5 let užívá své příjmení v nesprávné podobě, může před kterýmkoli matričním úřadem prohlásit, že bude nadále užívat své příjmení ve tvaru, v jakém je uvedeno na vydaných dokladech. Jde-li o společné příjmení manželů, lze učinit prohlášení pouze se souhlasem druhého manžela, popřípadě jejich nezletilého dítěte staršího 15 let.

Zákon o matrikách však dosud neupravoval, co se rozumí vydaným dokladem. Vydaným dokladem se rozumí především český matriční doklad, ve výjimečném případě lze akceptovat i jiný doklad (pouze cestovní doklad či občanský průkaz České republiky). Smyslem ustanovení § 58 odst. 5 zákona o matrikách je, aby fyzická osoba, jejíž příjmení je na vydaném českém matričním dokladu, resp. cestovním dokladu či občanském průkazu České republiky, uvedeno v nesprávné podobě, mohla toto příjmení po uplynutí zákonné lhůty nejméně 5 let „vydržet“.

Cestovní doklad cizince nebo průkaz o povolení k trvalému pobytu (dále jen „PKP“) na území České republiky není „vydaným dokladem“ ve smyslu ustanovení § 58 odst. 5 zákona o matrikách. V cestovním dokladu cizince nebo v jeho PKP není jeho příjmení uvedeno v nesprávné podobě, jedná se pouze o anglickou či francouzskou transkripci jeho jména a příjmení do latinky.

Přeje-li si cizinec užívat své příjmení v podobě, v jaké je přepsáno v jeho cestovním dokladu nebo PKP, může požádat o povolení změny jména a příjmení ve správním řízení. Příjmení cizince v tomto případě tedy nelze „vydržet“. Správní poplatek za povolení změny příjmení činí 100,- Kč (cizojazyčné), za povolení změny jména 1.000,- Kč.

Navrhuje se proto v zákoně o matrikách vymezit pojem „vydaný doklad“ jako matriční doklad vydaný matričním úřadem nebo vydaný občanský průkaz nebo cestovní doklad České republiky.

K bodu 73. – k § 58 odst. 5:

Jde-li o společné příjmení manželů, lze učinit prohlášení pouze se souhlasem druhého manžela, přičemž nově se navrhuje obligatorně (nikoliv fakultativně jako dosud) vyžadovat souhlas dítěte staršího 15 let.

Současně se navrhuje legislativně technická úprava v návaznosti na novou navrhovanou definici „dítěte“ v ustanovení § 1a zákona o matrikách.

K bodu 74. - k § 62 odst. 3:

Legislativně technická úprava v návaznosti na novou navrhovanou definici „dítěte“ v ustanovení § 1a zákona o matrikách.

Aby se zabránilo zneužívání institutu prohlášení o volbě druhého jména, které není spojeno s úhradou žádného správního poplatku, navrhuje se zároveň v ustanovení § 62 odst. 3 zákona o matrikách přímo upravit, že prohlášení o volbě druhého jména lze učinit pouze jednou a nelze je vzít zpět. Další žádosti již budou posuzovány jako žádost o změnu jména ve správním řízení.

K bodu 75. - k § 62 odst. 4 a 5:

K odstavci 4

Podle ustanovení § 18 odst. 2 zákona o matrikách do matriky mohou být občanovi zapsána dvě jména, která nesmí být stejná; dítěti, které není občanem a jehož rodiče nemají státní občanství České republiky, lze zapsat více jmen.

Cizinci, kteří se narodili na území České republiky, mají v knihách narození, vedených matričními úřady v České republice, zapsána více než dvě jména. Poté tito cizinci nabyli státní občanství České republiky a jako občané byli zavedeni do AISEO s více než dvěma jmény.

Nově se navrhuje stanovit oprávnění, nikoliv povinnost, fyzické osobě, která má v matriční knize zapsáno více jmen a která nabyde státního občanství České republiky, aby buď přímo před příslušným krajským úřadem při převzetí Listiny o nabytí nebo o udělení státního občanství České republiky učinila prohlášení, které z nich, popřípadě která dvě z nich bude v úředním styku používat. Pokud tak fyzická osoba nabývající státního občanství České republiky neučiní před příslušným krajským úřadem, má dále možnost učinit toto prohlášení před kterýmkoli matričním úřadem ve lhůtě 30 dnů od nabytí státního občanství České republiky.

Zákon dále specifikuje postup u dětí obecně a dále u dětí starších 15 let.

K odstavci 5

Obdobně se navrhuje postupovat i v případě, když má fyzická osoba, která nabyde státního občanství České republiky, v matriční knize narození zapsáno jméno a jméno po otci (otčestvo) na pozici druhého jména.

K bodu 76. - k § 62 odst. 6 a 7:

K odstavci 6

Zákon ukládá povinnost matričnímu úřadu, který nevede matriční knihu narození, postoupit příslušné prohlášení ve lhůtě 3 pracovních dnů matričnímu úřadu, v jehož knize narození je jméno zapsáno.

Obdobně se ukládá i povinnost krajskému úřadu postoupit příslušná prohlášení ve lhůtě 3 pracovních dnů matričnímu úřadu, v jehož knize narození je jméno zapsáno.

K odstavci 7

V souvislosti se zápisem narození občana do zvláštní matriky v Brně se nově navrhuje stanovit možnost, nikoliv povinnost, učinit prohlášení o užívání jména, popř. dvou jmen, i občanovi narozenému v cizině, který má na cizozemském matričním dokladu uvedeno více jmen. Zároveň se stanoví, že u nezletilého staršího 15 let se připojí k prohlášení jeho souhlas, bez něhož ke zvolení jmen nemůže dojít. Veškeré další žádosti o upuštění od užívání jména po otci (otčestva) jsou posuzovány jako žádosti o změnu jména (§ 72).

K bodu 77. - k § 63 odst. 2:

Podle stávajícího znění ustanovení § 63 odst. 2 zákona o matrikách občan, který chce užívat českou podobu cizojazyčného jména, popřípadě jmen, oznámí tuto skutečnost matričnímu úřadu, v jehož knize narození je jméno, popřípadě jména, zapsáno. Nyní se nově navrhuje, aby uvedené prohlášení mohl občan činit před kterýmkoliv matričním úřadem.

K bodu 78. - k § 63 odst. 3:

V novém odstavci se stanoví, že matriční úřad, v jehož knize narození není zapsáno jméno, jehož se oznámení podle odstavce 2 týká, postoupí toto prohlášení do 3 pracovních dnů matričnímu úřadu, v jehož knize narození je jméno zapsáno.

K bodu 79. - k § 67 odst. 1 písm. c):

Legislativně technická úprava v návaznosti na novou navrhovanou definici „dítěte“ v ustanovení § 1a zákona o matrikách.

K bodu 80. - k § 68 odst. 2:

Podle stávajícího znění ustanovení § 68 odst. 2 zákona o matrikách se rodným příjmením rozumí příjmení uvedené v knize narození při narození dítěte, určení otcovství nebo osvojení do nabytí svéprávnosti dítěte a v souvislosti se změnou pohlaví.

V případě, že bude úspěšně popřeno otcovství k dítěti, zapíše se do knihy narození příjmení matky, které má v době narození dítěte, tj. otec dítěte není znám (§ 19 odst. 5 zákona o matrikách).

Pokud bychom při aplikaci citovaného ustanovení § 68 odst. 2 zákona o matrikách striktně dodržovali gramatickou (jazykovou) metodu výkladu právního předpisu, došlo by k absurdní situaci, kdy by rodným příjmením dítěte po popření otcovství bylo příjmení muže, ke kterému toto dítě nemá žádný právní vztah, neboť rozsudkem soudu bylo určeno, že tento muž otcem dítěte není. Došlo by tedy k situaci, kdy by dítě neslo příjmení po matce, nemělo by „matrikového“ otce, avšak jeho rodným příjmením by zůstalo příjmení muže, který k němu úspěšně popřel otcovství.

Jsme proto toho názoru, že by citované ustanovení zákona o matrikách mělo být v tomto případě vykládáno extenzivně vzhledem ke skutečnosti, že zákonodárce jistě neměl v úmyslu, aby v praxi docházelo k výše popsaným případům. Uvedená právní norma by měla pokrývat nejenom ty situace, kdy je otcovství k dítěti určeno (a dítěti se určením otcovství mění i rodné příjmení), ale i ty situace, kdy je otcovství k dítěti úspěšně popřeno (na právní vztah mezi dítětem a otcem se hledí, jako by nikdy nebyl), byť uvedené ustanovení zákona o matrikách výslovně nestanoví, že rodným příjmením se rozumí i příjmení uvedené v knize narození při popření otcovství.

Náš právní názor podporuje i čl. 7 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte (publikováno Sdělením MZV č. 104/1991 Sb.). Dle tohoto článku má každé dítě právo na jméno a právo znát své rodiče. Státy, které jsou smluvní stranou Úmluvy, se podle čl. 8 odst. 1 Úmluvy zavazují, že budou respektovat právo dítěte na zachování totožnosti, jména a rodinných svazků. V kontextu s výše uvedeným případem se domníváme, že pokud by byl ze strany matričního úřadu přijat striktní výklad ustanovení § 68 odst. 2 zákona o matrikách, a dítě by tak ve svých matričních dokladech mělo uvedeno rodné příjmení muže, jehož otcovství bylo nezpochybnitelně popřeno, jednalo by se v souvislosti s citovanými ustanoveními Úmluvy o právech dítěte o zřejmý zásah do jeho práv, zejména do práva na jméno a zachování rodinných svazků.

Do citovaného ustanovení § 68 odst. 2 zákona o matrikách se proto navrhuje doplnit, že rodným příjmením se rozumí i příjmení po popření otcovství a též příjmení při uzavření manželství rodičů po narození dítěte.

K bodu 81. - k § 68 odst. 3 a 4:

K odstavci 3

Navrhuje se doplnit do ustanovení § 68 zákona o matrikách, že za rodné příjmení lze považovat i příjmení, které osoba získala podle ustanovení

- § 26 odst. 3 zákona o matrikách (příjmení příslušníků národnostních menšin),
- § 50 (oprava chybných či nesprávných údajů v zápisu v matriční knize),
- § 58 odst. 5 zákona o matrikách (příjmení v nesprávné podobě),
- § 69a odst. 1 a 2 (užívání příjmení žen) nebo podle § 69b (soulad s pravidly české mluvnice) a
- § 70a odst. 1 (užívání příjmení občana, který je současně státním občanem jiného členského státu Evropské unie).

-

Změnit lze pouze to příjmení, které je fyzická osoba aktuálně povinna užívat. Bude-li však matriční úřad aplikovat shora citovaná ustanovení zákona o matrikách, *nejedná se o* změnu příjmení ve správním řízení. Citovaná ustanovení tak lze využít i k prohlášení o rodném příjmení, které již fyzická osoba neužívá (je vdaná/ženatý, vdovec/vdova nebo ve správním řízení jí byla povolena změna příjmení).

K odstavci 4

Na základě dlouholeté matriční praxe na zvláštní matrice při zápisu matriční události osob, které v době narození nebyly občany, bylo při zápisu tvaru jejich příjmení postupováno stejně jako u všech ostatních zápisů. Tvar jejich příjmení zapisovaný do matriční knihy byl uváděn v souladu s příslušnými ustanoveními zákona o matrikách tak, aby byl uveden do souladu s „tradičním“ českým užíváním příjmení a došlo tak k úplnému začlenění těchto osob do české společnosti. Např. vdaným ženám bylo jejich rodné příjmení na vystavovaném rodném listě přechylováno, protože své rodné příjmení již neužívaly a nemohly tak využít příslušných ustanovení zákona o matrikách a učinit prohlášení o užívání svého příjmení v mužském tvaru; osobám, u nichž se v údajích o rodičích vyskytl tzv. „český prvek“, bylo zapisováno příjmení v souladu s českou právní úpravou, tedy často zcela odlišně od příjmení, které od narození užívaly, protože si jejich rodiče, např. po emigraci, v cizině po pozbytí státního občanství České republiky změnili příjmení apod. Po vystavení českých matričních dokladů a následně českých dokladů totožnosti tak často docházelo ke změně jejich identity.

Tam, kde to bylo možné, byla situace řešena ve správním řízení o povolení změny příjmení v souladu se zákonem o matrikách. Jedině tímto způsobem mohli žadatelé dosáhnout sjednocení podoby svého jména a příjmení na svých českých dokladech totožnosti a dokladech ze země svého původu. Např. vdané ženy však již nemohly dosáhnout zápisu svého příjmení do rodného listu v mužském tvaru, neboť rodné příjmení již neužívají.

Zvláštní matrika při dodržování této matriční praxe velmi často vedla složitá správní řízení ve věci zápisu tvaru příjmení. Tak tomu bylo např. v případě zápisu narození a vystavení českého rodného listu žadatelky, která nabyla státní občanství České republiky již jako vdaná, po uzavření manželství užívali spolu s manželem jeho

příjmení jako příjmení společné a žadatelka požadovala zápis svého narození do zvláštní matriky dle cizozemského rodného listu v mužském tvaru. Toto jí bylo ve správním řízení zamítnuto, žadatelka využila všech zákonem stanovených opravných prostředků a podala proti rozhodnutí o odvolání ve věci správní žalobu k příslušnému krajskému soudu. Krajský soud v Brně svým pravomocným rozhodnutím ze dne 9. 3. 2016, č. j. 31A 21/2014-31 rozhodnutí odvolacího orgánu zrušil a věc vrátil k novému projednání, když ve svém odůvodnění mimo jiné odkázal na ustanovení § 39 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon o matrikách, ve znění pozdějších předpisů, podle něhož se zápisy matričních událostí provádějí podle matričního dokladu vydaného v cizině, jde-li o zápis matriční události osoby, která v době, kdy matriční událost nastala, nebyla občanem; tato skutečnost se poznamená v oddíle „Záznamy a opravy před podpisem“.

Dále ve svém odůvodnění Krajský soud v Brně upozorňuje na to, že právo na jméno má být vnímáno jako jedno ze základních práv člověka a v souvislosti s tím je zdůrazňováno právo každé osoby na respektování soukromého a rodinného života dle čl. 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv, včetně ochrany osobního jména a identity.

Z uvedených důvodů se proto navrhuje doplnění ustanovení § 68 zákona o matrikách tak, že při zápisu narození, uzavření manželství nebo vzniku partnerství v cizině zvláštní matrika na základě žádosti občana, jehož se zápis týká a který nebyl v době vzniku matriční události občanem, uvede jeho příjmení, popřípadě rodné příjmení v podobě uvedené na cizozemském matričním dokladu, který je podkladem pro provedení zápisu do zvláštní matriky.

K bodu 82. - k § 69 odst. 3:

Terminologická úprava v návaznosti na občanský zákoník.

K bodu 83. – k § 69a odst. 2:

Terminologická úprava v návaznosti na občanský zákoník.

K bodu 84. – k § 69a odst. 3:

Matriční úřady při přechylování příjmení vycházejí z vyjádření Ústavu pro jazyk český a ze dvou doplňkových instrukcí k tomuto vyjádření. Kompletně a podrobně jsou potom jednotlivé typy příjmení popsány v příručce M. Knappové „Naše a cizí příjmení v současné češtině“, 2. vydání, Liberec 2008, str. 43 – 78. Příjmení typu např. Krejčí, Kočí, Ovčáři, která jsou původem podstatnými jmény zakončenými na – í, mají v ženské podobě dvojí možný tvar, tj. Krejčová i Krejčí, Kočová i Kočí, Ovčarová i Ovčáři. Dále např. příjmení Vepřek, které má v ženské podobě dvojí možný tvar – Vepřeková/Vepřková, Strnadel – Strnadelová/Strnadlová, Gruber – Gruberová/Grubrová, Krušinok – Krušinková/Krušinoková, Lev – Lvová/Levová, Oliverius – Oliveriová/Oliveriusová, Švec – Ševcová/Švecová atd.

Při matričním zápisu není nutné respektovat předcházející rodinnou zvyklost a je možné vycházet z vůle zapisované osoby doložené jejím čestným prohlášením.

Příklad:

Snoubenci se při uzavření manželství dohodnou, že budou užívat jako společné příjmení příjmení muže (Krejčí). Na vystaveném oddacím listu bude v oddíle „Dohoda o příjmení“ uvedeno:

Muž	- Krejčí
Žena	- Krejčí (<i>byť matka ženicha užívala příjmení ve tvaru Krejčová</i>)
Děti	- Krejčí – Krejčí.

Za trvání manželství může žena prohlásit, že bude užívat své příjmení ve tvaru Krejčová. Není třeba vyžadovat souhlasu manžela, neboť se nejedná o změnu příjmení, ale pouze o užívání téhož příjmení v jiném tvaru, který pravidla české mluvnice umožňují; manžela je však třeba následně o uvedené „změně“ informovat.

Její nezl. dcera, narozená z tohoto manželství, bude i nadále užívat příjmení ve tvaru Krejčí dle dohody rodičů o příjmení uvedené na oddacím listu. Rodiče však mohou učinit prohlášení o užívání příjmení ve tvaru Krejčová i za nezl. dceru, nebo pouze za nezl. dceru. V tomto případě bude *rodné příjmení* nezletilé dcery *Krejčová*.

Uvedené se navrhuje zpracovat do ustanovení § 69a odst. 3 zákona o matrikách.

K bodu 85. - k § 69a odst. 4:

Legislativně technická úprava v návaznosti na doplnění nového odstavce 3.

K bodu 86. - k § 69a odst. 5:

Viz odůvodnění k novému § 69a odst. 3.

K bodu 87. - k § 69a odst. 6:

Viz odůvodnění k novému § 69a odst. 3.

K bodu 88. - k § 69a odst. 7:

Viz odůvodnění k novému § 69a odst. 3.

K bodu 89. - k § 69a odst. 7:

Viz odůvodnění k novému § 69a odst. 3.

K bodu 90. - k § 69b:

Viz odůvodnění k novému § 69a odst. 3.

K bodu 91. - k § 70 odst. 3 a § 74 odst. 2:

Navrhuje se legislativně technická úprava v návaznosti na novou navrhovanou definici „dítěte“ v ustanovení § 1a zákona o matrikách.

K bodu 92. - k § 70 odst. 3:

Navrhované změny jsou promítnutím obecného požadavku na souhlas dítěte, které dovršilo 15 let, s jakoukoli změnou svého příjmení. Bez jeho souhlasu nelze prohlášení přijmout.

K bodu 93. - k § 70 odst. 4:

Reaguje se na navrhovanou změnu ustanovení § 661 odst. 2 občanského zákoníku.

K bodu 94. - k § 70 odst. 5 a 6:

Reaguje se na navrhované doplnění nového odstavce 3 do § 661 občanského zákoníku.

K bodu 95. - k § 70 odst. 8:

Legislativně technická úprava reagující na přečíslování odstavců v § 70.

K bodu 96. - k § 70a odst. 1:

Podle stávajícího znění ustanovení § 70a odst. 1 zákona o matrikách se prohlášení státního občana České republiky, který je současně státním občanem jiného členského státu Evropské unie, o užívání jeho jména, popřípadě jmen, nebo příjmení v podobě, kterou mu umožňuje užívat právo a tradice tohoto jiného členského státu Evropské unie, činí před matričním úřadem, v jehož knize narození nebo knize manželství je jméno, popřípadě jména, nebo příjmení zapsáno. Takové prohlášení však může učinit i osoba, která žije v platném registrovaném partnerství; prohlášení se bude moci učinit před kterýmkoliv matričním úřadem.

Nově se zavádí povinnost matričního úřadu, který nevede matriční knihu, v níž je zapsáno jméno, popř. jména, nebo příjmení, jehož se prohlášení týká, postoupit toto prohlášení příslušnému matričnímu úřadu, a to ve lhůtě tří pracovních dnů.

K bodu 97. - k § 70a odst. 1, § 70a odst. 2, § 75 písm. c) a f), § 76 odst. 1 písm. a) a § 76 odst. 2 a 3:

Legislativně technická úprava v návaznosti na novou navrhovanou definici „dítěte“ v ustanovení § 1a zákona o matrikách.

K bodu 98. - k § 70a odst. 2:

Terminologické upřesnění v návaznosti na občanský zákoník.

K bodu 99. – k § 71a:

Reaguje se na navrhovanou změnu ustanovení § 835 a § 842 občanského zákoníku v souvislosti s užíváním příjmení po osvojení nezletilého.

K bodu 100. - k § 71b:

Reaguje se na navrhovanou změnu ustanovení § 851 občanského zákoníku v souvislosti s užíváním příjmení po osvojení zletilého.

K bodu 101. - k § 72 odst. 4:

Podle ustanovení § 878 odst. 2 občanského zákoníku nemá-li žádný z rodičů rodičovskou odpovědnost v plném rozsahu nebo je-li výkon rodičovské odpovědnosti obou rodičů pozastaven, anebo je-li rodičovská odpovědnost rodičů dotčena některým z uvedených způsobů, ale každého jinak, jmenuje soud dítěti poručníka, kterému náleží povinnosti a práva rodičů nebo jejich výkon na místě rodičů.

Institut poručenství upravuje ustanovení § 928 a následující občanského zákoníku. Poručenství zaniká, nabude-li alespoň jeden z rodičů poručenice rodičovskou odpovědnost, popřípadě nabude-li schopnost ji vykonávat. Poručenství rovněž zaniká, nabude-li dítě svéprávnosti, nebo je-li osvojeno.

Dále ustanovení § 934 odst. 1 občanského zákoníku stanoví, že každé rozhodnutí poručníka v nikoli běžné záležitosti týkající se dítěte musí být schváleno soudem. K právnímu jednání poručníka, k němuž schází potřebný souhlas soudu, se nepřihlíží. Změna jména nebo příjmení nezletilého dítěte není běžnou záležitostí týkající se dítěte. Poručník/poručníci tedy musí požádat příslušný soud o souhlas s podáním

žádosti o povolení změny jména nebo příjmení dítěte. Po schválení soudem může ustanovený poručník nezletilého jakožto jeho zákonný zástupce ve smyslu ustanovení § 72 odst. 1 zákona o matrikách podat žádost o povolení změny jeho příjmení.

Institut pěstounství upravuje občanský zákoník v ustanoveních § 985 a násl. Ustanovení § 985 odst. 1 občanského zákoníku stanoví, že nemůže-li o dítě osobně pečovat žádný z rodičů ani poručník, může soud svěřit dítě do osobní péče pěstounovi. Podle ustanovení § 966 odst. 2 občanského zákoníku platí, že pěstoun při výchově dítěte vykonává přiměřeně povinnosti a práva rodičů. Je povinen a oprávněn rozhodovat jen o běžných záležitostech dítěte, v těchto záležitostech dítě zastupovat a spravovat jeho jmění. Má povinnost informovat rodiče dítěte o jeho podstatných záležitostech. Vyžadují-li to okolnosti, stanoví další povinnosti a práva pěstouna soud. Soud může pěstounskou péči vymezit na dobu určitou (např. po dobu pobytu rodiče dítěte v léčebně). Soud také může určit, že se dítě svěřuje do pěstounské péče, aniž vymezí její trvání. Pak se bude jednat o pěstounskou péči na dobu neurčitou, s výhradou podstatné změny poměrů.

Pěstounská péče zaniká nejpozději, nabude-li dítě svéprávnosti, jinak jeho zletilostí.

Podle ustanovení § 953 občanského zákoníku nemůže-li o dítě osobně pečovat žádný z rodičů ani poručník, může soud svěřit dítě do osobní péče jiného člověka (dále jen „pečující osoba“). Rozhodnutí o svěření dítěte do péče musí být v souladu se zájmy dítěte. Povinnosti a práva pečující osoby vymezí soud; jinak se přiměřeně použijí ustanovení o pěstounství (§ 955 občanského zákoníku). Podobně jako u pěstounské péče se i zde jedná jen o osobní péči o dítě, nikoli o statusovou změnu. Svěření dítěte do péče jiné osoby bude dočasné, zpravidla krátkodobé. Vždy dle potřeb dítěte a situace v jeho přirozené rodině. Jedná se o institut náhradní rodinné péče, jehož účelem je zejména výkon osobní péče o dítě člověkem odlišným od rodiče nebo poručníka a od pěstouna, jestliže tato péče nemůže být z objektivních nebo subjektivních důvodů vykonávána rodiči popřípadě poručníkem. Svěření dítěte do péče tak musí být pojmově pojímáno jako subsidiární k péči vlastních rodičů.

Změna jména nebo příjmení nezletilého dítěte není běžnou záležitostí týkající se dítěte. Poručník/poručníci nebo pěstoun/pěstouni proto musí požádat příslušný soud o souhlas s podáním žádosti o povolení změny jména nebo příjmení dítěte, pokud rodiče dítěte takovou žádost nepodají (v případě pěstounů).

V případě všech výše uvedených forem náhradní rodinné péče se nejedná o trvalý právní vztah mezi poručníkem/pěstounem a dítětem, či dítětem a osobou, do jejíž péče bylo dítě svěřeno, ale o vztah časově omezený. S ohledem na nový charakter všech forem náhradní rodinné péče podle občanského zákoníku se navrhuje, aby se změna jména příjmení nepovolovala nejen v případě, že by byla v rozporu s potřebami a zájmy nezletilého (stávající znění), ale nově i v případech, jde-li o změnu jména dítěte nebo o změnu příjmení dítěte na příjmení poručníka/poručnicků, nebo pěstouna/, anebo na příjmení osoby, do jejíž péče bylo dítě svěřeno, nejde-li však o jednoho z rodičů.

K bodu 102. - k § 73:

Podle ustanovení § 73 odst. 3 zákona o matrikách, ve znění platném do 31. prosince 2013, měli-li manželé různá příjmení, mohla jim být povolena změna příjmení pouze na příjmení jednoho z nich, který s touto změnou vyslovil souhlas.

Uvedené ustanovení bylo ze zákona o matrikách zákonem č. 312/2013 Sb. k 1. lednu 2014 vypuštěno. Důvodem je nová právní úprava zakotvená v ustanovení § 661 odst. 2 občanského zákoníku, která se promítla do ustanovení § 70 odst. 4 zákona o matrikách, podle něhož ponechají-li si manželé po uzavření manželství svá dosavadní příjmení, mohou i později učinit *prohlášení* před kterýmkoli matričním úřadem, že se dohodli na společném příjmení jednoho z nich. Prohlášení se vztahuje i na společné nezletilé děti manželů. V poznámce oddacího listu matriční úřad vyznačí, odkdy manželé užívají společné příjmení.

Z uvedeného vyplývá, že za trvání manželství, pokud si manželé při uzavření manželství ponechali svá dosavadní příjmení, mohou před kterýmkoliv matričním úřadem učinit pouhé prohlášení o tom, že se dohodli na společném příjmení jednoho z nich a manžel/ka nemusí žádat o povolení změny svého příjmení na příjmení druhého manžela ve správním řízení.

Po shora provedené změně zákona o matrikách však i nadále bylo v zákoně o matrikách ponecháno ustanovení § 73 odst. 3, podle něhož mají-li manželé a rodiče dítěte různá příjmení, změna příjmení toho z manželů, jehož příjmení má nezletilý, se vztahuje i na nezletilého. Za trvání manželství, pokud si manželé při uzavření manželství ponechali svá dosavadní příjmení a ten manžel, jehož příjmení je příjmením jejich společných dětí, si přeje změnu svého příjmení na úplně jiné příjmení, požádá o změnu příjmení ve správním řízení. Za trvání manželství může být taková změna příjmení povolena pouze na základě souhlasu obou manželů. Tato změna příjmení se vztahuje i na společné nezletilé děti manželů (u dětí starších 15 let je třeba připojit k žádosti jejich souhlas). Na druhého z manželů se tato změna příjmení nevztahuje.

Dále podle stávajícího znění ustanovení § 73 odst. 2 zákona o matrikách platí, že mají-li manželé společné příjmení a je-li povolena změna příjmení jednomu z nich, vztahuje se tato změna i na příjmení druhého manžela a příjmení jejich nezletilých dětí. Pouze výkladem lze dospět k závěru, že se povolená změna příjmení vztahuje i na společné děti manželů narozené až po povolené změně příjmení (děti budoucí).

Navrhuje se proto nová právní úprava na úseku změny příjmení za trvání manželství. Případ, kdy si manželé ponechali svá dosavadní příjmení, je již vyřešen v ustanovení § 70 odst. 4 zákona o matrikách (viz výše). Zůstává tedy upravit změnu společného příjmení manželů za trvání manželství. Navrhuje se tak možnost změny pouze společného příjmení manželů na základě souhlasu obou manželů. Je-li povolena změna příjmení jednomu z manželů, vztahuje se tato změna i na příjmení druhého manžela a příjmení jejich nezletilých dětí, a to i dosud nenarozených. A mají-li manželé společné příjmení a jeden z nich užívá a na druhém místě uvádí příjmení předchozí, může jim být povolena změna pouze tohoto společného příjmení. Novou právní úpravou tak zamezíme možnost změny příjmení jednoho z manželů za trvání manželství na úplně jiné příjmení.

K bodu 103. - k § 73a:

Navrhuje se, aby se povolená změna příjmení (nejen rodného) u fyzických osob, které změnily osobní stav, zapisovala pouze v knize manželství nebo v knize partnerství, nikoliv již v knize úmrtí v zápise úmrtí zemřelého manžela, popřípadě partnera. Prokazování příjmení pozůstalým manželem/partnerem úmrtním listem svého zemřelého manžela/partnera bylo značně necitlivé. Podobu svého příjmení po

povolené změně tak budou podle navrhované právní úpravy prokazovat oddacím listem, popř. dokladem o partnerství, na němž bude v oddíle poznámka uvedeno jejich příjmení po povolené změně.

K bodu 104. - k § 76 odst. 4 písm. b):

Terminologické upřesnění v návaznosti na občanský zákoník.

K bodu 105. - k § 79a odst. 1 písm. d):

Podle stávajícího znění ustanovení § 79a odst. 1 písm. d) zákona o matrikách se fyzická osoba dopustí přestupku tím, že určí otcovství souhlasným prohlášením rodičů k témuž dítěti opakovaně před jiným matričním úřadem nebo před soudem. Navrhuje se doplnění uvedeného ustanovení, že přestupkem je též nepravdivé prohlášení učiněné při určování otcovství souhlasným prohlášením, že neprobíhá soudní řízení o určení otcovství k tomuto dítěti. Jde o promítnutí nově zaváděné povinnosti při souhlasném prohlášení o určení otcovství.

K bodu 106. - k § 82a:

Ministerstvo vnitra v rámci své gesční role za oblast výkonu státní správy na úseku matrik potřebuje znát rozsah činnosti na jednotlivých matričních úřadech i vzhledem ke každoroční přípravě podkladů pro výpočet příspěvku na výkon státní správy. Data za oblast určování rodičovství k dispozici nejsou.

Nejen zápisy matričních událostí, ale i některých specifických matričních skutečností, mezi které patří například určení rodičovství, mohou být v důsledku aktuálních společenských trendů, mezi které patří bezesporu i narůstající počet dětí narozených mimo manželství, stále četnější. Jedná se o určení otcovství před narozením dítěte, po narození dítěte a rovněž podle nového institutu prohlášení podle navrhovaného § 16a zákona o matrikách. Tato méně viditelná pracovní činnost matričních úřadů by měla být na základě její četnosti rovněž adekvátně finančně ohodnocena v rámci poskytovaného příspěvku na výkon přenesené působnosti.

Navrhované legislativní řešení vychází z konstrukce využití v návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s veřejným opatrovnictvím a je nastaveno jako dvoufázové. Matriční úřady by měly sdělit údaje o počtu souhlasných prohlášení o určení rodičovství, která před nimi byla učiněna, do 31. ledna následujícího roku, a to krajskému úřadu. Ten následně souborná data, ale též v členění podle jednotlivých matričních úřadů, předá do 31. března Ministerstvu vnitra. Ministerstvo vnitra připraví pro tyto účely stručný strukturovaný formulář.

K bodu 107. - k § 86 odst. 2:

Podle stávajícího znění ustanovení § 86 zákona o matrikách fyzická osoba, která má v matriční knize zapsána k 31. prosinci 1949 dvě jména, může před matričním úřadem prohlásit, že bude tato jména užívat. Má-li v této matriční knize zapsána více než dvě jména, může před matričním úřadem prohlásit, které jméno z těchto zapsaných jmen bude užívat jako druhé. Toto prohlášení se činí před matričním úřadem příslušným podle místa trvalého pobytu fyzické osoby, nebo matričním úřadem, v jehož knize narození jsou jména zapsána. Nyní se nově navrhuje umožnit této fyzické osobě učinit prohlášení o užívání druhého jména před *kterýmkoliv* matričním úřadem.

K bodu 108. - k § 87:

K odstavci 1

Jde o legislativně technickou úpravu – do stávajícího ustanovení jsou doplněna ustanovení, která jsou návrhem nově vkládána do zákona o matrikách, případně přečíslována atd.

K odstavci 2

V novém odstavci 2 se staví najisto povaha matričních dokladů a dalších dokladů vydávaných podle zákona o matrikách. V praxi panují nejasnosti, zda jde o doklady ve smyslu § 151 správního řádu, nebo o jiné úkony – doklady *sui generis* vydávané podle zákona o matrikách. Předkladatel zastává názor, že doklady vydávané podle zákona o matrikách nejsou doklady podle § 151 správního řádu. Vychází z toho, že doklady podle § 151 správního řádu jsou konstitutivními správními akty, kterými se žadatelé zakládá nějaké právo. Doklady vydávané podle zákona o matrikách však mají vesměs deklaratorní charakter – pouze osvědčují existenci nějaké události nebo skutečnosti. Jde o obdobnou situaci jako u občanského průkazu. Viz k tomu též VEDRAL J. *Správní řád. Komentář*, 2. vydání, BOVA POLYGON, Praha 2012.

K bodu 109. - k § 91 odst. 2:

Podle stávajícího znění ustanovení § 91 odst. 2 se křestní list považuje za veřejnou listinu prokazující narození za předpokladu, že obsahuje údaje uváděné v době jeho vydání v rodném listu a byl vydán do 31. prosince 1949. Nyní se nově navrhuje doplnit, že křestní list je veřejnou listinou prokazující narození při současném splnění podmínky, že nedošlo ke změně skutečností v něm uvedené (např. v důsledku změny jména a příjmení, osvojení, určení/popření otcovství atd.).

K bodu 110. – k § 96 písm. m):

Zákon rozšiřuje zmocnění upravit ve vyhlášce k matričnímu zákonu vzory souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství a dále vzory prohlášení manžela matky dítěte, popřípadě jejího bývalého manžela, muže, který tvrdí, že je otcem dítěte, a matky dítěte.

K bodu 111. – k § 96 písm. r):

V návaznosti na novelizaci § 6 odst. 2 se doplňuje se zmocnění upravit ve vyhlášce k matričnímu zákonu datový formát a strukturu dat matričních událostí, matričních skutečností, změn a oprav vedených pomocí výpočetní techniky.

K Čl. II – Přejícná ustanovení

K bodu 1.

Navrhuje se, aby podání učiněná před účinností tohoto zákona byla vyřizována podle dosavadních předpisů.

K bodu 2.

Podle stávajícího znění ustanovení § 68 odst. 2 zákona o matrikách se rodným příjmením rozumí příjmení uvedené v knize narození při narození dítěte, *určení* otcovství nebo osvojení do nabytí svéprávnosti dítěte a v souvislosti se změnou pohlaví. V případě *popření* otcovství tak striktní gramatickou (jazykovou) metodou výkladu dospějeme ke zcela absurdním situacím, kdy rodným příjmením dítěte je příjmení muže, ke kterému toto dítě nemá žádný právní vztah, neboť rozsudkem soudu bylo určeno, že tento muž otcem dítěte není. Např. dítě narozené mimo manželství

nese v souladu s dohodou rodičů při určení otcovství příjmení po otci (Tomáš Novotný). Následně otec dítěte (Novotný) popře otcovství k tomuto dítěti. Po popření otcovství dítě nese v souladu s platnou právní úpravou příjmení matky, které měla v době jeho narození (Tomáš Svoboda). Rodné příjmení dítěte však v tomto případě zůstává „Novotný“ (Tomáš Svoboda, roz. Novotný), a toto matrikář uvede též do poznámky rodného listu.

Do stávajícího ustanovení § 68 odst. 2 zákona o matrikách se proto navrhuje doplnit, že rodným příjmením se rozumí příjmení při popření do nabytí svéprávnosti dítěte.

Navrhovaným přechodným ustanovením se umožní fyzické osobě, resp. zákonným zástupcům dítěte, požádat o provedení opravy matričního zápisu a vydání rodného listu, na němž bude uvedeno její původní rodné příjmení.

ČÁST DRUHÁ – změna občanského zákoníku

K Čl. III

K bodu 1. – k § 458:

V kontextu změn navrhovaných v ustanoveních § 485, 780 a 785 se navrhuje explicitně vyloučit, aby zákonný zástupce a opatrovník mohl za zastoupeného a opatrovance právně jednat v záležitostech týkajících se určování a popírání rodičovství. K teoretickým i praktickým důvodům pro tuto změnu srovnej důvodovou zprávu k těmto ustanovením (zejm. § 780).

K bodům 2. až 4. - k § 483:

Navrhuje se vypustit zákonem předvídanou možnost, podle níž může opatrovník se souhlasem soudu vyslovit souhlas se změnou osobního stavu opatrovance. Tuto úpravu lze již v kontextu platného práva vnímat jako obsolentní. Podle ust. § 458 OZ totiž platí, že zákonný zástupce nebo opatrovník není oprávněn za zastoupeného právně jednat v záležitostech týkajících se vzniku a zániku manželství, výkonu rodičovských povinností a práv, jakož i pořízení pro případ smrti nebo prohlášení o vydědění a jejich odvolání. Opatrovník rovněž není podle ust. § 812 OZ oprávněn dát za rodiče souhlas k osvojení (Srov. Smolíková, K. in Melzer, F., Tégl, P. a kol. Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655 – 975. Praha: Leges, 2016, s. 1134. Odlišný názor zaujímá P. Sedlák in Hrušáková, M., Králíčková, Z., Westphalová, L. a kol.: Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 666 – 667).

Změna se navrhuje v kontextu změn ust. § 780 a 785, u nichž se navrhuje vypustit možnost, aby opatrovník činil za opatrovance další právní jednání osobní povahy (určování a popírání otcovství).

K bodům 5. a 6. - k § 661:

Navrhuje se umožnit manželům, kteří si ponechali svá příjmení, učinit i později prohlášení, že příjmení jednoho z manželů bude příjmením společným, k němuž bude druhý připojovat své dosavadní příjmení. V tomto smyslu se jedná o rozšíření již existující možnosti učinit i po uzavření manželství prohlášení, že se dohodli na společném příjmení jednoho z nich. Vychází se z toho, že není důvodné limitovat volbu příjmení podle § 660 písm. c) občanského zákoníku okamžikem sňatečného

obřadu. Naopak je třeba zohlednit, že se preference ve volbě příjmení mohou v průběhu věku měnit.

Dále se navrhuje v občanském zákoníku explicitně zakotvit, že v případě volby podle § 660 písm. c) občanského zákoníku mohou manželé i po uzavření manželství společně prohlásit, že ten, který ke společnému příjmení připojuje své dosavadní příjmení, od jeho užívání upouští. Tato možnost je v současnosti obsažena v ustanovení § 70 odst. 2 zákona o matrikách, které však svou povahou náleží do občanského zákoníku, neboť upravuje hmotněprávní předpoklady pro upuštění od připojovaného příjmení.

Konečně se navrhuje umožnit manželům, kteří mají společné příjmení, učinit i později prohlášení, že jeden z nich bude ke společnému příjmení na druhém místě připojovat příjmení, které měl před uzavřením manželství. Předně se tím má manželům, kteří uzavřeli manželství v době, kdy nebyla možná dohoda snoubenců podle nynějšího ustanovení § 660 písm. c) občanského zákoníku, umožnit učinit prohlášení o takové dohodě. Rovněž v případech manželů, kteří již takovou možnost měli, ale nevyužili ji a dohodli se při uzavření manželství na společném příjmení, může mít tato možnost své legitimní využití. Opět se vychází z předpokladu, že se preference ve volbě příjmení mohou v průběhu života měnit (např. ohled na rodiče manžela).

K bodům 7. až 11. - k § 777:

Navrhuje se rozšířit využití existující možnosti zjednodušeným způsobem konsenzuálně vyloučit domněnku otcovství svědčící manželu matky a současně založit vyvratitelnou domněnku svědčící jinému muži, který je biologickým otcem dítěte. Cílem je umožnit dosáhnout co nejdříve a pokud možno co nejméně zatěžujícím způsobem pro všechny zúčastněné souladu mezi právním rodičovstvím na jedné straně a biologickým a sociálním rodičovstvím na straně druhé.

Praktické zkušenosti ukazují, že možnost souhlasného prohlášení matky, matrikového otce a jiného muže podle § 777 občanského zákoníku nemusí nalézt své uplatnění pouze v životních situacích ústících v rozvod manželství. Požadavek na rozvod manželství se jeví jako nedůvodně omezující v případech, kdy spolu manželé již intimně nežijí, avšak mají i nadále legitimní důvody v manželství setrvat (např. ohled na dříve narozené děti či náboženské důvody atd.). Vyloučit nelze ani případy, kdy je řízení o rozvod zahájeno, ale soud manželství nerozvede. V těchto případech manželům v současnosti nezbyvá než absolvovat zdlouhavé a nákladné řízení o popření první domněnky podle § 785 občanského zákoníku. Podmíněnost určení otcovství podle § 777 občanského zákoníku existencí pravomocného rozhodnutí o rozvodu nadto nedůvodně komplikuje situaci i manželům, kteří se rozvést chtějí, i dětem, o něž se jedná. Narodí-li se dítě ještě před nabytím právní moci rozhodnutí o rozvodu manželství, nutí je povinná posloupnost jednotlivých řízení v rámci řešení rozvodu, aby nejprve absolvovali řízení o úpravě poměrů nezletilého dítěte pro dobu po rozvodu. Dojde-li přitom nedlouho poté k popření otcovství manžela a určení otcovství jiného muže, ukáže se zpětně proběhlé řízení o úpravě poměrů dítěte jako nadbytečné a oddalující samotný rozvod i určení otcovství. Také řízení o rozvod může velmi podstatně a bez nutné souvislosti oddálit určení otcovství jiného muže než manžela. I když zákon limituje podání návrhu podle § 777 občanského zákoníku roční lhůtou od narození dítěte, k určení otcovství nemůže dojít, dokud rozhodnutí

o rozvodu nenabude právní moci. K tomu však může dojít z důvodů čekání na rozvod manželů i mnohem později než rok po narození dítěte.

Má-li navrhovanou úpravou dojít ke zrušení podmíněnosti určení otcovství podle § 777 občanského zákoníku rozvodem manželství, jeví se jako logické umožnit daným postupem určení otcovství také k dítěti ještě nenarozenému. To je ostatně i v souladu se sledovaným požadavkem vyřešit celou záležitost v zájmu dítěte i všech zúčastněných pokud možno co nejdříve a za co nejméně zatěžujících okolností.

Jako alternativu k určení otcovství podle § 777 občanského zákoníku v řízení před soudem se rovněž navrhuje stanovit možnost realizovat tento proces před matričním úřadem. Vychází se přitom z toho, že určení otcovství daným způsobem může pro zainteresované osoby představovat poměrně citlivou a intimní záležitost, pročez nemusejí být vždy ochotny absolvovat mnohdy subjektivně stresující soudní řízení. Tato skutečnost by však neměla být na překážku hlavnímu zájmu, jímž je soulad mezi biologickým a právním rodičovstvím. V tomto ohledu je třeba také podotknout, že ani v současnosti není v daném případě rozhodující právní skutečností pro popření a určení otcovství soudní rozhodnutí. Rozhodnou právní skutečností je již prohlášení manžela matky, že není otcem dítěte, a prohlášení muže, který tvrdí, že jím je, k nimž se matka připojí. Soud slovy důvodové zprávy k občanskému zákoníku pouze „*prohlášení přijímá, čímž je validuje – dává vrchnostenské dobrozdání, že prohlášení odpovídá skutečnosti a že vůle žádné ze zúčastněných osob nebyla nepřípustným způsobem ovlivněna, ať už jakkoli, resp. kýmkoli*“. Soud přitom v daném případě nijak samostatně nevyšetřuje okolnosti, které se jinak zkoumají v řízení o určení otcovství podle třetí domněnky (soulož v rozhodné době – § 783 občanského zákoníku), popřípadě v řízení o popření otcovství podle § 786 občanského zákoníku (skutečnost, že je vyloučeno, aby manžel matky byl otcem dítěte). S ohledem na velmi omezený charakter činnosti soudu, při které neuplatňuje své rozhodovací pravomoci, se lze domnívat, že příslušné veřejnoprávní osvědčení formální bezvadnosti činěných prohlášení mohou poskytnout i matriční úřady. Lze se domnívat, že obdobně jako jsou tyto orgány kompetentní přijmout souhlasné prohlášení podle § 779 občanského zákoníku, mělo by jejich zapojení být dostatečnou zárukou ochrany proti možnému zneužití i v navrhovaném případě. Výlučná pravomoc soudu by měla být vyhrazena pouze případům zvláště zranitelných osob (nezletilí a osoby omezené ve svéprávnosti), u nichž je třeba kvalifikovanějším způsobem zkoumat jejich vůli a okolnosti, za nichž je projevována.

K bodu 12. - k § 778:

Navrhuje se postavit najisto, že domněnka otcovství svědčící muži, který dal souhlas k umělému oplodnění, se uplatní i tehdy, narodí-li se dítě do uplynutí třístého dne poté, co manželství zaniklo nebo bylo prohlášeno za neplatné. Stávající díkce je ve vztahu k těmto případům nejasná, neboť stanoví, že se uplatní jen u „ženy neprovdané“, doslova čteno u ženy svobodné. Pochybnosti však panují u ženy, jejíž manželství zaniklo nebo bylo prohlášeno za neplatné (rozvedené, ovdovělé), narodilo-li se dítě do třístého dne po zániku manželství, kdy by se jinak uplatnila první domněnka svědčící jejímu bývalému manželovi.

K bodu 13. - k § 780:

Navrhuje se vypustit zákonem předvídanou možnost, podle níž může za zletilého, který není plně svéprávný, činit za určitých okolností souhlasné prohlášení o určení otcovství podle § 779 OZ jeho opatrovník. Tuto úpravu nelze považovat za vhodnou

z několika důvodů. Předně souhlasné prohlášení o určení otcovství je právním jednáním osobní povahy, neboť se týká osobního statusu člověka. Již jen pro tento svůj charakter je třeba vnímat možnost nahrazení projevu vůle jinou osobou za pochybnou. Osobní povahu má však dané právní jednání také z čistě praktického důvodu. Pouze osoba, již se prohlášení týká, totiž může mít vědomost o intimních skutečnostech zakládajících její genetické rodičovství (typicky o souloži). Také proto není případné, aby mohl být příslušný projev vůle nahrazován někým jiným. Konečně je třeba vnímat tuto úpravu za nesystémovou ve vztahu k řešení obdobných právních případů. U nezletilých, kteří nejsou plně svéprávní, se možnost prohlášení zákonným zástupcem nepřipouští (§ 779 odst. 2 OZ). Taktéž podle ustanovení § 781 OZ, nemůže-li matka pro duševní poruchu posoudit význam svého prohlášení nebo je-li opatření jejího prohlášení spojeno s těžko překonatelnou překážkou, není možné určit otcovství souhlasným prohlášením.

Ze stejných důvodů kritizuje obsah stávající úpravy také odborná literatura (Srov. Šínová, R. in Melzer, F., Tégl, P. a kol. Občanský zákoník – velký komentář. Svazek IV. § 655 – 975. Praha: Leges, 2016, s. 913 – 914 a Králíčková, Z. in Hrušáková, M., Králíčková, Z., Westphalová, L. a kol.: Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 548).

Napříště by mělo platit, že je třeba vždy před soudem, a to v rámci činění zmíněného prohlášení, individuálně zjišťovat schopnost zletilé osoby, která není plně svéprávná, učinit společné prohlášení o určení otcovství. Pokud toho tato osoba nebude schopna, může o otcovství rozhodnout soud dle třetí domněnky za podmínek ust. § 783 OZ.

K bodu 14. - k § 785:

Navrhuje se vypustit možnost, aby za zletilou osobu, jejíž svéprávnost byla omezena, popíral její otcovství u soudu pro tento účel jmenovaný opatrovník. Důvody pro tuto změnu jsou shodné s těmi, pro něž se navrhuje v ust. § 780 vyloučit nahrazení společného prohlášení o určení otcovství opatrovníkem člověka (viz důvodová zpráva ke změně § 780).

K bodu 15. – k § 790 odst. 2:

Legislativně technická úprava.

K bodům 16. a 17. - k § 835:

V § 835 odst. 1 občanského zákoníku se předně navrhuje opravit věcné nesprávnosti tohoto ustanovení. Těch je v současnosti několik a do značné míry se kryjí s nesprávnostmi výchozího ustanovení o příjmení dítěte narozeného manželům podle § 860. Ustanovení § 835 předpokládá, že společný osvojenec má „příjmení, které bylo určeno pro jejich děti při uzavření manželství“. Při uzavření manželství se však příjmení pro společné děti manželů určuje prohlášením snoubenců pouze tehdy, ponechají-li si snoubenci svá dosavadní příjmení. Jinak by mělo ze zákona platit, že dítě má společné příjmení manželů, aniž by tak bylo třeba zvlášť určit. Dané ustanovení dále nereflektuje ani eventualitu předvídanou ustanovení § 860 odst. 2, kdy zvláště u manželství uzavřených v zahraničí není vyloučeno, že si manželé ponechají svá dosavadní příjmení, ale zároveň při sňatečném obřadu neučinili prohlášení o příjmení svých společných dětí. V takovém případě bude třeba i v souvislosti s osvojením „zvolit“ osvojenci příjmení jednoho z osvojitelů. Konečně ustanovení § 835 odst. 1 nepřesně fixuje okamžik rozhodný pro stanovení příjmení společného

osvojence k okamžiku uzavření manželství. Existuje nicméně řada případů, kdy je příjmení pro společné děti (osvojence) manželů po uzavření manželství změněno (pozdější dohoda manželů na užívání společného příjmení, změna společného příjmení, změna příjmení manžela, jehož příjmení bylo určeno jako příjmení pro společné děti, upuštění od užívání více příjmení).

Další navrhované změny v § 835 odst. 1 a 2 mají dva hlavní cíle. Předně důsledně promítnout do úpravy změny příjmení v případě osvojení obecnější požadavek, podle něhož by mělo dítě, které dosáhlo určitého věku, se změnou příjmení souhlasit. Tento požadavek vychází z předpokladu, že příjmení člověka tvoří svébytný prostředek jeho (sebe)identifikace (tím spíše s postupujícím věkem), který nemusí být nutně spojen či ovlivněn osvojením. Jakkoli osvojením zaniká poměr mezi osvojencem a původní rodinou, dosavadní příjmení osvojence není nutné vnímat jen ve vazbě na původní rodinu, ale především ve vazbě na osobní historii osvojence. Cílem osvojení přitom nemusí být nezbytně budování nové identity vůči třetím osobám, spíše jen vytvoření vzájemného poměru osvojence a osvojitele, jehož význam navenek postupně slábne (i s ohledem na postupně nabývanou svéprávnost dítěte).

V případě změny příjmení v souvislosti s osvojením se předně navrhuje vyjasnit, že na rozdíl od úpravy v jiných případech (§ 863) je relevantní věková hranice dána dovršením dvanácti let, od kdy se vyžaduje osobní souhlas dítěte i se samotným osvojením (§ 806 občanského zákoníku). U dětí mladších by měla být naopak změna příjmení jako tradiční důsledek osvojení ponechána.

S promítnutím požadavku na souhlas dítěte s jakoukoli změnou příjmení souvisí také přehodnocení konceptu, podle něhož v souvislosti s osvojením nebo jeho zrušením nevyhnutelně dochází ke změně příjmení. Nesouhlasí-li osvojenec se změnou svého příjmení, je v současnosti nucen příjmení osvojitele ke svému příjmení alespoň připojit. Napříště by však mělo být také připuštěno, aby si osvojenec v takovém případě ponechal své dosavadní příjmení.

Druhým hlavním cílem je zrušení pravomoci soudu rozhodovat o změně příjmení v případě osvojení. Obdobně jako v případě určování otcovství podle § 777 občanského zákoníku zde totiž soud neplní roli orgánu uplatňujícího uvážení a své ryze rozhodovací pravomoci. I s ohledem na dikci ustanovení § 443 odst. 1 zákona o zvláštních řízeních soudních, podle něhož „v rozsudku, jímž se vyslovuje osvojení, *uvede* soud i příjmení, které osvojenec bude mít“, se činnost soudu omezuje toliko na osvědčení o určitých právních skutečnostech. Lze se tedy domnívat, že změna příjmení může být v případě dětí mladších 12 let pro bezpředmětnost zcela vyňata ze soudní pravomoci. U dětí, které dovršily 12 let, pak může být prohlášení osvojitele o případné změně příjmení činěno jako v jiných případech před matričním úřadem.

K bodu 18. - k § 842:

Předně se navrhuje i do úpravy změny příjmení pro případ zrušení osvojení promítnout obecnější požadavek, podle něhož má právo o svém příjmení rozhodnout ten, kdo dosáhl věku, s nímž je spojována určitá rozumová a volní vyspělost (v případě osvojení se navrhuje ji stanovit na 12 let). Stávající možnost prohlásit, že si ponechá příjmení nabyté v souvislosti s osvojením, by měl mít tedy jen (bývalý) osvojenec, který dovršil dvanáct let. Bylo-li zrušeno osvojení u člověka mladšího dvanácti let, měl by mít příjmení, které měl před osvojením.

Nadto se navrhuje vypustit pravomoc soudu rozhodovat o příjmení pro případ zrušení osvojení. Obecné důvody pro to jsou shodné s těmi, pro něž se navrhuje vypuštění této pravomoci v případě určování otcovství (§ 777) a změn příjmení v případě osvojení (§ 835). Specifické důvody jsou spojeny s problematičností dané úpravy, která se ukazuje zejména ve spojení s navazující úpravou § 443 odst. 2 zákona o zvláštních řízeních soudních a § 71a zákona o matrikách. Předně není zřejmé, zda a v jakých případech soud musí v souvislosti se zrušením osvojení o příjmení osvojenec rozhodnout a co se stane, když tak neučiní, ačkoli by měl. Dále není zřejmé, zda může osvojenec i po skončení soudního řízení, v němž soud rozhodl, že bude mít dřívější příjmení, učinit před matričním úřadem prohlášení, že si příjmení nabyté v souvislosti s osvojením ponechá.

Napříště se tedy navrhuje umožnit bývalému osvojení, který dovršil 12 let, aby po zrušení osvojení před matričním úřadem prohlásil, že si ponechá příjmení nabyté v souvislosti s osvojením. Tuto možnost se v navazující úpravě ust. § 71a odst. 5 zákona o matrikách navrhuje omezit lhůtou 6 měsíců po zrušení osvojení. Nejpozději marným uplynutím této lhůty matriční úřad zapíše do knihy narození příjmení osvojenec, které měl před osvojením (dříve tehdy, pokud se bývalý osvojenec práva ponechat si příjmení nabyté v souvislosti s osvojením vzdá).

K bodům 19. a 20. - k § 851:

Navrhuje se rozšíření spektra možností změn příjmení u osvojení zletilého včetně možnosti přijmout osvojitelovo příjmení. Byť charakter a právní následky osvojení zletilého nelze ztotožňovat s osvojením nezletilého, není rozumného důvodu těmito možnostem bránit, neboť pro ně mohou existovat legitimní důvody (ač ne nutně právní).

Dále se navrhuje vypustit pravomoc soudu rozhodovat o změně příjmení v těchto případech. Tato změna má několik důvodů. Ke změně příjmení osvojenec je primárně třeba, aby daný požadavek vznesl sám osvojenec (případně se souhlasem svého manžela) a osvojitel s ním projevil souhlas (případně se souhlasem svého manžela). Soud pak pouze formálně osvědčuje existenci těchto hmotněprávních předpokladů, neuplatňuje při tom jakoukoli diskreci či uvážení. Nevýhodou daného řešení je skutečnost, že ke změně příjmení osvojenec nemůže tímto způsobem dojít po skončení řízení o osvojení zletilého, i kdyby byly všechny hmotněprávní předpoklady splněny (získány všechny souhlasy). Z tohoto důvodu se navrhuje umožnit změnu příjmení osvojenec při splnění těchto předpokladů kdykoli po skončení řízení před matričním úřadem.

K bodům 21. až 24. - k § 860, 861 a 863:

Navrhuje se napravit technické nedostatky stávajícího ustanovení § 860 odst. 1 občanského zákoníku. Toto ustanovení nereflektuje, že prohlášení snoubenců o příjmení jejich společných dětí je činěno pouze v případě, že si snoubenci ponechají svá dosavadní příjmení (§ 661 odst. 1 občanského zákoníku). Jinak však platí, že dítě bude mít společné příjmení manželů. Navrhuje se proto stávající textaci zpřesnit po vzoru § 38 odst. 1 zrušeného zákona o rodině, podle něhož platilo, že děti mají společné příjmení rodičů nebo příjmení jednoho z nich, určené dohodou při uzavření manželství. Nadto se však podobně jako v navrhovaném § 835 odst. 1 občanského zákoníku navrhuje reflektovat, že pro určení příjmení nemusí být rozhodné prohlášení

rodičů při uzavření manželství, ale příjmení pro společné děti manželů v době jejich narození (v důsledku možné změny příjmení pro společné děti po uzavření manželství).

Dále se navrhuje obdobně jako v případě osvojení promítnout do zákona požadavek, podle něhož by mělo dítě, které dosáhlo určitého věku (v tomto případě 15 let), souhlasit s případnou změnou svého příjmení. V tomto ohledu se navrhuje u těchto dětí opustit princip, podle něhož má změna příjmení pro ostatní děti manželů automaticky za následek změnu příjmení dříve narozeného dítěte. Tato změna by měla být napříště podmíněna souhlasem dítěte.

Požadavek na souhlas dítěte, které dovršilo 15 let, se navrhuje promítnout také ve vztahu ke změnám příjmení v důsledku popření rodičovství. Zároveň se pro tento případ navrhuje zakotvit také samostatné právo tohoto dítěte požádat o změnu příjmení. Vychází se přitom z předpokladu, že popření rodičovství může být často iniciováno rodičem, jehož příjmení dítě neslo, přičemž zde nemusí být po popření rodičovství dostatečná motivace na straně jediného rodiče, který popření rodičovství neinicioval, iniciovat změnu příjmení dítěte.

Konečně se navrhuje zobecnit stávající pravidlo ustanovení § 863 občanského zákoníku, podle něhož by měla být nadále jakákoli změna osobního jména nebo příjmení dítěte, které dovršilo 15 let, podmíněna jeho souhlasem. V tomto ohledu by se mělo toto ustanovení stát obecnou klauzulí vztahující se na jakékoli změny příjmení či osobního jména. V současnosti se toto ustanovení vztahuje toliko na změny příjmení v návaznosti na uzavření manželství matky dítěte s jiným mužem, není-li otec dítěte znám. Daným zobecněním by se tak mělo vyhovět požadavkům vyplývajícím z čl. 12 Úmluvy o právech dítěte.

ČÁST TŘETÍ – změna zákona o správních poplatcích

K Čl. IV

K bodu 1. - k položce 11 (osvobození, bod 4):

Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, neupravuje dohodu o příjmení osob vstupujících do partnerství. To znamená, že partneři budou po vstupu do partnerství užívat taková příjmení, se kterými do partnerství vstupovali.

Podle ustanovení § 72 odst. 1 a 2 zákona o matrikách může partner požádat o povolení změny příjmení, přičemž podle zmíněného ustanovení se změna příjmení povolí zejména tehdy, jde-li o příjmení hanlivé, nebo směšné, *nebo je-li pro to vážný důvod. Tato změna příjmení je ale zpoplatněna správním poplatkem.* Nově se proto navrhuje osvobodit od správního poplatku podle této položky změnu příjmení partnera za trvání partnerství na příjmení druhého partnera.

K bodům 2. a 3. - k položce 11 (poznámky):

Vzhledem k tomu, že se navrhuje napříště nepovolit změnu jména a příjmení dítěte svěřeného do náhradní rodinné péče, navrhuje se poznámku č. 3 u položky 11 vypustit. Zároveň se navrhuje legislativně technická úprava v návaznosti na novou navrhovanou definici „dítěte“ v ustanovení § 1a zákona o matrikách.

K bodu 4. - k položce 12 písm. c):

Správní poplatky na úseku partnerství jsou upraveny v položce 12 sazebníku, uvedeného v příloze zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích. Na rozdíl od manželství, v sazebníku však není uveden žádný správní poplatek za vstup do partnerství mimo stanovenou dobu nebo mimo úředně určenou místnost. Vzhledem ke změnám v zákoně o matrikách, v němž je navrhováno režim místa a doby pro učinění prohlášení o vstupu do registrovaného partnerství sjednotit s obdobnou úpravou v případě uzavírání manželství (viz § 13a zákona o matrikách), navrhuje se sjednocení režimů použít i v případě správního poplatku.

Dále se navrhuje formulační úprava reflektující, že zákon o matrikách již nebude počítat s tím, že by se manželství (či nově i registrované partnerství) mělo uzavírat především v určené místnosti, neboť pro tyto účely může být určeno kterékoli místo na území obce (viz navrhované změny v § 13a odst. 3 a 4 zákona o matrikách).

ČÁST ČTVRTÁ – změna zákona o ověřováníK čl. V**K § 18 odst. 1 písm. b):**

Navrhuje se sjednocení textu zákona o ověřování s matričním zákonem, pokud jde o prokazování totožnosti fyzické osoby. V zákoně o ověřování se upřesňuje, že jako průkaz totožnosti se uznává též průkaz totožnosti občana smluvního státu Dohody o Evropském hospodářském prostoru nebo Švýcarské konfederace.

ČÁST PÁTÁ – změna zákona o zvláštních řízeních soudníchK Čl. VI**K bodům 1 až 3 - k § 416:**

Navrhované změny jsou činěny v návaznosti na změny ustanovení § 777 občanského zákoníku - viz důvodová zpráva k tomuto ustanovení.

K bodům 4 a 5 - k § 443 a 451:

Navrhované změny jsou činěny v návaznosti na navrhované zrušení pravomoci soudu rozhodovat o příjmení v souvislosti s osvojením v případech podle § 835, 842 a 851 občanského zákoníku. K tomu srovnej důvodovou zprávu k těmto ustanovením.

K čl. VII – Přejícné ustanovení

Navrhuje se, aby v případě podání návrhů na určení otcovství souhlasným prohlášením podle § 416 odst. 1 učiněných před účinností tohoto zákona, pokračoval soud v řízení i tehdy, nebylo-li pravomocně skončeno řízení o rozvod nebo neplatnost manželství.

ČÁST ŠESTÁ – účinnostK Čl. VIII

Navrhuje se, aby zákon nabyl účinnosti dnem 1. července 2020. Výjimkou je ustanovení § 6 odst. 2 matričního zákona a § 96 písm. r), u nichž se navrhuje nabytí

účinnosti až dnem 1. července 2021. Adresátům právní úpravy tak je dána dostatečná doba k tomu, aby se mohli s obsahem novely seznámit.

V Praze dne 2. září 2019

Předseda vlády:
Ing. Andrej Babiš v.r.

1. místopředseda vlády a ministr vnitra:
Jan Hamáček v.r.

Platné znění relevantních částí novelizovaných zákonů s vyznačením navrhovaných změn

ČÁST PRVNÍ

Změna zákona o matrikách, jménu a příjmení

Pozn.: v textu jsou již zahrnuty změny obsažené v návrhu zákona, kterým se mění některé zákony na úseku vnitřní správy (sněmovní tisk č. 301, senátní tisk č. 125)

§ 1a

V tomto zákoně se ~~nezletilým~~ **dítětem** rozumí fyzická osoba mladší 18 let, která nenabyla plné svéprávnosti.

§ 4

Úřad s rozšířenou působností

(1) Úřad s rozšířenou působností provádí kontrolu vedení matričních knih a sbírek listin, a to u všech matričních úřadů ve svém územním obvodu nejméně jednou ročně.

(2) Úřad s rozšířenou působností provádí ověřování (§ 28) rodných, oddacích a úmrtních listů a dokladů o partnerství (dále jen „matriční doklad“), **doslovných výpisů z matričních knih**, vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství, vysvědčení o právní způsobilosti ke vstupu do partnerství a potvrzení o údajích zapsaných v matriční knize a potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin a v druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958, jde-li o narození, uzavření manželství nebo úmrtí, vydaných matričními úřady, které jsou zařazeny do jeho správního obvodu.

(3) Úřad s rozšířenou působností vede a aktualizuje sbírku listin a vede a aktualizuje druhopisy matričních knih vedených do 31. prosince 1958, jde-li o narození, uzavření manželství nebo úmrtí, pro matriční úřady zařazené v jeho správním obvodu.

§ 4a

Krajský úřad

~~(1) Krajský úřad kontroluje výkon přenesené působnosti na úseku matrik, užívání a změny jména a příjmení u úřadů s rozšířenou působností ve svém správním obvodu nejméně jednou ročně.~~

(1) Krajský úřad kontroluje výkon přenesené působnosti na úseku

- a) matrik u úřadů s rozšířenou působností ve svém správním obvodu nejméně jednou za 2 roky,
- b) užívání a změny jména a příjmení u matričních úřadů a úřadů s rozšířenou působností ve svém správním obvodu nejméně jednou za 5 let.

(2) Krajský úřad provádí ověřování (§ 28) matričních dokladů, **doslovných výpisů z matričních knih**, vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství, vysvědčení o právní způsobilosti ke vstupu do partnerství a potvrzení o údajích zapsaných v matriční knize a potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin a v druhopisu matriční knihy vedené

do 31. prosince 1958, jde-li o narození, uzavření manželství nebo úmrtí, vydaných matričními úřady a úřady s rozšířenou působností, které jsou zařazeny do jeho správního obvodu.

(3) Krajský úřad vede a aktualizuje sbírku listin a vede a aktualizuje druhopisy matričních knih vedených do 31. prosince 1958, jde-li o narození, uzavření manželství nebo úmrtí, pro úřady s rozšířenou působností zařazené v jeho správním obvodu.

(4) Krajský úřad provádí zkoušku odborné způsobilosti k vedení matričních knih a k plnění úkonů zabezpečovaných v souvislosti s vedením matričních knih a sbírek listin (dále jen „zkouška“) u zaměstnance obce, v hlavním městě Praze zaměstnance městské části nebo zaměstnance Ministerstva obrany zařazeného do matričního úřadu (dále jen „matrikář“), který je zařazen do jeho správního obvodu.

Zápisy do matričních knih

§ 5

(1) Do matriční knihy se zapisuje

- a) matriční událost,
- b) rozhodnutí o prohlášení manželství za neplatné, nebo o tom, že manželství nevzniklo, rozvod manželství, zrušení partnerství, rozhodnutí o prohlášení, že partnerství nevzniklo nebo že je neplatné, údaje o osvojení, určení rodičovství, změně jména nebo příjmení a další skutečnosti, jimiž se mění a doplňují zápisy v matriční knize, (dále jen "matriční skutečnost"), je-li matriční událost zapsána v matriční knize vedené matričním úřadem (§ 1) nebo zvláštní matrikou (§ 3).

(2) Změny a opravy zápisů v matriční knize se provádějí na základě veřejných listin nebo jiných listin, ~~stanoví-li tak tento zákon~~ **nebo na základě skutečností stanovených tímto nebo zvláštním zákonem.**

§ 6

(1) Zápisy se do matriční knihy provádějí rukopisně do předem svázaných knih.

(2) Matriční události, matriční skutečnosti, změny a opravy se souběžně vedou pomocí výpočetní techniky **v datovém formátu a struktuře dat stanovených prováděcím právním předpisem.**

(3) Zápisy matričních událostí, matričních skutečností, dodatečných zápisů, změn a oprav pomocí výpočetní techniky se provádějí na základě uzavřeného zápisu ve svazku matriční knihy rukopisně vedené. Jestliže se údaje v zápise provedeném pomocí výpočetní techniky odlišují od údajů uvedených v matriční knize rukopisně vedené, považují se za správné údaje uvedené v matriční knize rukopisně vedené.

§ 7a Prokázání totožnosti

(1) Fyzická osoba předloží k prokázání své totožnosti pro účely tohoto zákona platný

a) občanský průkaz³¹⁾, řidičský průkaz³²⁾ nebo cestovní doklad³³⁾, jde-li o občana,
b) cestovní doklad, průkaz totožnosti občana členského státu Evropské unie, smluvního státu Dohody o Evropském hospodářském prostoru nebo Švýcarské konfederace (dále jen „členský stát Evropské unie“) nebo doklad opravňující k pobytu na území České republiky podle zvláštního právního předpisu³⁴⁾, jde-li o cizince, nebo
c) identifikační průkaz vydaný Ministerstvem zahraničních věcí České republiky³⁵⁾, jde-li o osobu požívající výsad a imunit podle mezinárodního práva.

(2) Doklad podle odstavce 1 písm. b) nebo c) lze k prokázání totožnosti použít pouze tehdy, obsahuje-li fotografii držitele.

³¹⁾ Zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů.

³²⁾ Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů.

³³⁾ Zákon č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech, ve znění pozdějších předpisů.

³⁴⁾ Zákon č. 326/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů.

³⁵⁾ § 180b zákona č. 326/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Sbírka listin § 8

(1) Matriční úřad vede pro knihu narození, knihu manželství a knihu úmrtí a registrující matriční úřad pro knihu partnerství sbírku listin za každý kalendářní rok samostatně. Sbírku listin tvoří listiny, které slouží jako podklad pro matriční zápis, jeho změnu či opravu, **znalecký posudek prokazující otcovství podle zákona o státním občanství České republiky³⁶⁾** a listiny nezbytné pro ověření správnosti údajů zapsaných v matriční knize.

(2) Matriční úřad předá sbírku listin za kalendářní rok úřadu s rozšířenou působností nebo krajskému úřadu nejpozději do konce února následujícího roku.

(3) Matriční úřad předává úřadu s rozšířenou působností nebo krajskému úřadu jedenkrát měsíčně k založení do sbírky listin nebo k provedení dodatečného zápisu matriční události, matriční skutečnosti, opravy či změny v druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958 a uložené u úřadu s rozšířenou působností nebo krajského úřadu, listiny, na jejichž podkladě provedl dodatečný zápis matriční události, matriční skutečnosti, opravy či změny v prvopisu matriční knihy. Bude-li se provádět dodatečný zápis matriční události, matriční skutečnosti, opravy či změny do druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958, matriční úřad zašle úřadu s rozšířenou působností nebo krajskému úřadu písemné sdělení se zněním dodatečného zápisu matriční události, matriční skutečnosti, opravy či změny provedeného v prvopisu matriční knihy.

(4) Listiny, na jejichž podkladě úřad s rozšířenou působností nebo krajský úřad provedl dodatečný zápis matriční události, matriční skutečnosti, opravy či změny v druhopisu matričních knih vedených do 31. prosince 1958, se nevkládají do druhopisů matričních knih vedených do 31. prosince 1958. Ukládají se odděleně od druhopisu matričních knih vedených do 31. prosince 1958 za každý kalendářní rok samostatně do složky s uvedením odkazu na příslušný prvopis matriční knihy, ve které byl dodatečný zápis matriční události, matriční skutečnosti, opravy či změny proveden. Zápis se opatří datem a podpisem zaměstnance úřadu s rozšířenou působností nebo krajského úřadu pověřeného činností na úseku matrik.

(5) Úřad s rozšířenou působností a krajský úřad uchovávají a aktualizují sbírku listin a druhopisy matričních knih vedených do 31. prosince 1958. Tyto úřady jsou povinny zabezpečit ochranu sbírky listin a druhopisů matričních knih vedených do 31. prosince 1958 před zneužitím údajů a před zničením nebo poškozením.

³⁶⁾ § 7 odst. 2 zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky).

§ 8a

(1) Matriční úřad, úřad s rozšířenou působností nebo krajský úřad povolí nahlédnout do sbírky listin nebo druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958 a činit výpisy z nich v přítomnosti matrikáře nebo vydá potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin, kterou vede, nebo v druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958

- a) fyzické osobě, které se zápis týká, ~~nebo členům její rodiny, jejím sourozencům a dále zmocněncům těchto osob~~ **členům její rodiny nebo jejím sourozencům,**
- b) pro úřední potřebu státních orgánů **České republiky** nebo výkon přenesené působnosti orgánů územních samosprávných celků,
- c) statutárním orgánům církví nebo duchovním jimi zmocněným, jde-li o matriční knihy vedené těmito církvemi do 31. prosince 1949, ~~nebo~~
- d) fyzické osobě, která prokáže, že je to nezbytné pro uplatnění jejích práv před ~~orgány státu~~ **státními orgány České republiky** nebo před orgány územních samosprávných celků, ~~nebo~~
- e) **osobě, která prokáže, že je to nezbytné k prokázání právních nároků v cizině.**

(2) Registrující matriční úřad, úřad s rozšířenou působností nebo krajský úřad povolí nahlédnout do sbírky listin vedené ke knize partnerství a činit výpisy z ní v přítomnosti matrikáře nebo vydá potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin

- a) fyzické osobě, které se zápis týká, ~~nebo jejímu zmocněnci~~ **členům její rodiny nebo jejím sourozencům,**
- b) pro úřední potřebu státních orgánů **České republiky** nebo výkon přenesené působnosti orgánů územních samosprávných celků, ~~nebo~~
- c) fyzické osobě, která prokáže, že je to nezbytné pro uplatnění jejích práv před ~~orgány státu~~ **státními orgány České republiky** nebo před orgány územních samosprávných celků, ~~nebo~~
- d) **osobě, která prokáže, že je to nezbytné k prokázání právních nároků v cizině.**

(3) V případě osvojení mohou nahlédnout do sbírky listin nebo druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958 pouze osvojitelé a ~~po dovršení 12 let i osvojenec, pokud~~

~~nebylo soudem rozhodnuto o utajení osvojení; pokud bylo soudem rozhodnuto o utajení osvojení, může osvojenec nahlédnout do sbírky listin až po nabytí svéprávnosti osvojení~~
a pouze jim může být vydáno potvrzení o údajích uváděných ve sbírce listin nebo v druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958.

(4) Do sbírky listin vedené k zápisu narození dítěte, jehož matka požádala o utajení své osoby v souvislosti s porodem²²⁾, může nahlédnout pouze matka dítěte a po dovršení 12 let i dítě.

(5) Matriční úřad, úřad s rozšířenou působností nebo krajský úřad vydá kopii ze sbírky listin nebo doslovný výpis z druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958, který lze pořídit i kopií matričního zápisu, ~~pro úřední potřebu státních orgánů nebo výkon přenesené působnosti orgánů územních samosprávných celků osobám uvedeným v odstavcích 1 a 2.~~

(6) V případě osvojení se kopie sbírky listin nebo doslovný výpis z druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958, který lze pořídit i kopií matričního zápisu, vydá pouze osvojitelům a osvoječům.

(7) Podpis na plné moci musí být úředně ověřen, požádá-li prostřednictvím zmocněnce osoba uvedená v odstavci 1 písm. a), c), d) nebo e), odstavci 2 písm. a), c) nebo d) nebo v odstavcích 3, 4, 5 nebo 6 o

- a) povolení nahlédnout do sbírky listin nebo druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958 a činit výpisy z nich v přítomnosti matrikáře,
- b) vydání potvrzení o údajích obsažených ve sbírce listin, kterou vede, nebo v druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958, nebo
- c) kopii ze sbírky listin nebo doslovný výpis z druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958, který lze pořídit i kopií matričního zápisu.

~~(6)~~ (8) Za členy rodiny se pro účely tohoto zákona považuje manžel, partner, rodiče, děti, prarodiče, vnuci a pravnuci.

Příslušnost matričního úřadu k zápisu matriční události

§ 10

(1) Příslušný k zápisu narození a úmrtí do matriční knihy je matriční úřad, v jehož správním obvodu se fyzická osoba narodila nebo zemřela.

(2) Nezjistí-li se, kde došlo k narození nebo úmrtí fyzické osoby, provede zápis matriční úřad, v jehož správním obvodu byla narozená nebo zemřelá fyzická osoba nalezena.

(3) Narodí-li se nebo zemře-li fyzická osoba v dopravním prostředku **a nelze-li postupovat podle odstavce 1**, zapíše narození nebo úmrtí matriční úřad, v jehož správním obvodu došlo k vyložení fyzické osoby z dopravního prostředku.

(4) K provedení zápisu rozhodnutí soudu o prohlášení fyzické osoby za mrtvou je příslušný Úřad městské části Praha 1.

§ 12

Matriční úřad může povolit na základě žádosti snoubenců uzavření manželství na kterémkoli vhodném místě ve svém správním obvodu nebo mimo dobu ~~stanovenou radou obce~~ **určenou obcí.**

§ 13a

(1) Příslušný k zápisu partnerství je registrující matriční úřad.

(2) Osoby vstupující do partnerství činí prohlášení osobně před matrikářem registrujícího matričního úřadu.

(3) Registrující matriční úřad přijímá prohlášení na ~~místě, které k tomu určí ve svém správním obvodu~~ **jím určeném místě v jeho správním obvodu a jím určené době.**

(4) Registrující matriční úřad může na základě žádosti osob vstupujících do partnerství povolit vstup do partnerství na kterémkoli vhodném místě ve svém správním obvodu a ve kteroukoli vhodnou dobu.

DÍL 2

Zápisy narození, uzavření manželství, vzniku partnerství a úmrtí
Kniha narození

§ 14

(1) Do knihy narození se zapisuje

- a) jméno, popřípadě jména a příjmení dítěte,
- b) den, měsíc a rok narození dítěte,
- c) rodné číslo, místo narození a pohlaví dítěte,
- d) jméno, popřípadě jména, příjmení, popřípadě rodná příjmení, data a místa narození, rodná čísla, státní občanství a místo trvalého pobytu rodičů,
- e) datum zápisu a podpis matrikáře.

(2) Údaje uvedené v odstavci 1 písm. d) se do knihy narození nezapisují v případě, že matka dítěte požádala o utajení své osoby v souvislosti s porodem.

(3) Zápis do knihy narození se provede

- a) na základě písemného hlášení o narození živého nebo mrtvého dítěte, nebo
- b) na základě ústního oznámení o narození dítěte mimo zdravotnické zařízení, nebyly-li jeho matce ani následně poskytnuty zdravotní služby; o tomto oznámení sepíše matrikář s oznamovatelem zápis.

(4) Písemné hlášení o narození dítěte, jehož matka požádala o utajení své osoby v souvislosti s porodem, obsahuje informaci, že se jedná o takový případ.

(5) Při ústním oznámení je oznamovatel povinen prokázat svoji totožnost.

(6) Je-li oznamovatel neslyšící, nebo němý, popřípadě učiní-li oznámení v jiném než českém, nebo slovenském jazyce, je nutná přítomnost ~~tlumočníka~~⁶⁾ **tlumočníka**³⁷⁾.

³⁷⁾ **Zákon č. .../2019 Sb., o soudních tlumočnících a soudních překladatelích.**

§ 16

(1) K zápisu do knihy narození dítěte narozeného za trvání manželství předloží jeden z rodičů

- a) oddací list,
- b) ~~občanský průkaz, nebo cestovní doklad, nebo průkaz povolení k pobytu cizince, byl-li mu vydán~~ **doklad prokazující totožnost**,
- c) souhlasné prohlášení rodičů o jménu, popřípadě jménech dítěte,
- d) souhlasné prohlášení rodičů o příjmení dítěte, pokud údaj o příjmení dítěte není patrný z oddacího listu rodičů dítěte,
- e) případně další doklady potřebné k zjištění, nebo ověření správnosti údajů, zapisovaných do knihy narození.

(2) K zápisu do knihy narození dítěte narozeného mimo manželství, jehož otec není znám, předloží matka

- a) prohlášení o jménu, popřípadě jménech dítěte,
- b) rodný list,
- c) pravomocný rozsudek o rozvodu manželství, je-li matka dítěte rozvedená, nebo úmrtní list manžela, je-li matka dítěte ovdovělá,
- d) ~~občanský průkaz, nebo cestovní doklad, nebo průkaz povolení k pobytu cizince, byl-li jí vydán~~ **doklad prokazující totožnost**,
- e) případně další doklady potřebné k zjištění, nebo ověření správnosti údajů, zapisovaných do knihy narození.

(3) K zápisu do knihy narození dítěte narozeného mimo manželství, k němuž bylo určeno otcovství nebo jehož otcem je muž, který dal k umělému oplodnění souhlas²³⁾, předloží jeden z rodičů

- a) souhlasné prohlášení rodičů o jménu, popřípadě jménech dítěte,
- b) souhlasné prohlášení rodičů o určení otcovství nebo písemný souhlas muže, který dal k umělému oplodnění, potvrzený poskytovatelem zdravotních služeb, popřípadě rozhodnutí soudu o určení otcovství k dítěti,
- c) rodný list matky a otce dítěte,
- d) pravomocný rozsudek o rozvodu manželství, je-li matka dítěte rozvedená, nebo úmrtní list manžela, je-li matka dítěte ovdovělá,
- e) ~~občanský průkaz, nebo cestovní doklad, nebo průkaz povolení k pobytu cizince, byl-li mu vydán~~ **doklad prokazující totožnost**,
- f) případně další doklady potřebné k zjištění, nebo ověření správnosti údajů, zapisovaných do knihy narození.

(4) Poskytovatel zdravotních služeb může spolu s oznámením podle § 15 odst. 1 zaslat matričnímu úřadu listiny a doklady podle odstavců 1 až 3 nebo jejich kopie, pokud mu byly předloženy.

~~(4)~~ **(5)** K zápisu do knihy narození dítěte narozeného mimo zdravotnické zařízení, jehož matce nebyly ani následně poskytnuty zdravotní služby, předloží jeden z rodičů kromě dokladů uvedených v odstavcích 1, 2 nebo 3 další doklady potřebné k prokázání skutečnosti, že matkou dítěte je žena, která je porodila.

~~(5)~~ **(6)** Pokud je rodič neslyšící, němý nebo nemluví nebo nerozumí česky, je nutná pro souhlasné prohlášení rodičů o určení otcovství přítomnost tlumočnicka³⁸⁾. Účast tlumočnicka zajišťuje jeden z rodičů na vlastní náklady, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak. Bez přítomnosti tlumočnicka nelze souhlasné prohlášení rodičů o určení otcovství v těchto případech učinit. ~~Nejde-li o tlumočnicka jmenovaného ministrem spravedlnosti nebo předsedou krajského soudu, musí tlumočnick složit slib do rukou matrikáře, a to ve znění slibu podle zákona o znalcích a tlumočnících. Určit otcovství souhlasným prohlášením rodičů lze pouze jednou a nelze je vzít zpět. Rodiče současně stvrdí svým podpisem, že neurčili otcovství k tomuto dítěti před jiným matričním úřadem nebo před soudem.~~

(7) Určit otcovství souhlasným prohlášením rodičů lze pouze jednou a nelze je vzít zpět. Souhlasné prohlášení rodičů o určení otcovství před matričním úřadem nelze učinit po dobu probíhajícího soudního řízení o určení otcovství k témuž dítěti. Rodiče současně stvrdí svým podpisem, že neurčili otcovství k tomuto dítěti před jiným matričním úřadem nebo před soudem, ani že neprobíhá soudní řízení o určení otcovství k tomuto dítěti. Dojde-li k zápisu otcovství na základě neplatně učiněného souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství, příslušný matriční úřad opraví zápis postupem podle § 50.

(8) Bylo-li určeno otcovství souhlasným prohlášením rodičů k dítěti již narozenému, matriční úřad, před kterým bylo otcovství takto určeno, postoupí prohlášení rodičů do 3 pracovních dnů ode dne jeho učinění matričnímu úřadu příslušnému k provedení zápisu narození dítěte.

~~(6)~~ ~~(7)~~ **(9)** V případech hodných zvláštního zřetele, zejména u osoby, která žádá o udělení mezinárodní ochrany na území České republiky, azylanta nebo osoby požívající doplňkové ochrany, může matriční úřad připustit nahrazení dokladů uvedených v odstavcích 1, 2 a 3 čestným prohlášením rodičů, nebo jednoho z nich.

§ 16a

(1) Prohlášení manžela matky dítěte, popřípadě jejího bývalého manžela, muže, který tvrdí, že je otcem dítěte, a matky dítěte se činí před kterýmkoli matričním úřadem, s výjimkou případů stanovených v občanském zákoníku³⁸⁾; prohlášení lze učinit nejpozději do uplynutí jednoho roku od narození dítěte.

(2) Prohlášení lze učinit pouze jednou a nelze je vzít zpět. Manžel matky dítěte, popřípadě její bývalý manžel, muž, který tvrdí, že je otcem dítěte, a matka dítěte současně stvrdí svým podpisem, že již neučinili prohlášení před jiným matričním úřadem nebo před soudem, ani že neprobíhá soudní řízení o určení otcovství k tomuto dítěti. K prohlášení jiného muže, že je otcem dítěte, matriční úřad v tomto případě nepřihlédne.

³⁸⁾ § 777 odst. 2 občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.

§ 17

(1) Zápis dítěte, jehož matka požádala o utajení své osoby v souvislosti s porodem,²²⁾ do knihy narození se provede podle zprávy poskytovatele zdravotních služeb, v jehož zdravotnickém zařízení, byl porod ukončen, obsahující údaje uvedené v § 14 odst. 1, přičemž údaje uvedené v § 14 odst. 1 písm. d) se do knihy narození nezapiší.

(2) Zápis dítěte nezjištěné totožnosti se do knihy narození provede podle výsledků šetření orgánů policie a zprávy lékaře obsahující sdělení o pohlaví a pravděpodobném datu narození dítěte. Výsledek šetření i zprávu lékaře předává matričnímu úřadu orgán policie, který šetření prováděl.⁷⁾

(3) Nelze-li ani po následném dalším šetření zjistit datum narození dítěte nezjištěné totožnosti, matriční úřad o tom učiní oznámení soudu ~~a datum narození dítěte určí soud, který~~ **bezodkladně určí datum narození dítěte. Soudem určené datum narození dítěte se zapiše do knihy narození.**

(4) Nelze-li ani po následném dalším šetření zjistit místo narození dítěte, **včetně dítěte narozeného v dopravním prostředku**, uvede se v zápisu, dodatečném zápisu, dodatečném záznamu a opravě zápisu jako místo narození sídlo matričního úřadu příslušného k provedení zápisu narození do matriční knihy.

§ 17a

(1) Dodatečný záznam o změně pohlaví se do knihy narození provede na základě potvrzení vydaného poskytovatelem zdravotních služeb, který je povinen ~~toto potvrzení oznámit matričnímu úřadu do 3 pracovních dnů ode dne provedení změny pohlaví~~ **oznámit změnu pohlaví zasláním tohoto potvrzení matričnímu úřadu, v jehož knize narození je narození fyzické osoby zapsáno, do 3 pracovních dnů ode dne jejího provedení.** Dnem změny pohlaví je den uvedený v tomto potvrzení²⁴⁾. Vzor potvrzení poskytovatele zdravotních služeb o zahájení a ukončení léčby pro změnu pohlaví stanoví ministerstvo prováděcím právním předpisem.

(2) Dodatečný záznam o změně pohlaví provedené v cizině se do knihy narození provede na základě potvrzení vydaného poskytovatelem zdravotních služeb se sídlem v cizině, které je povinna dotčená fyzická osoba předložit bezodkladně matričnímu úřadu, v jehož knize narození je její narození zapsáno.

(3) Potvrzení o změně pohlaví provedené v cizině podle odstavce 2 musí obsahovat jméno, popřípadě jména, a příjmení dotčené fyzické osoby a den, měsíc, rok a místo jejího narození a musí z něj být patrné, zda došlo ke změně pohlaví v rozsahu podle zvláštního právního předpisu³⁹⁾.

(4) Nemůže-li fyzická osoba předložit potvrzení o změně pohlaví provedené v cizině podle odstavce 2 nebo vzniknou-li pochybnosti, zda došlo ke změně pohlaví v rozsahu podle zvláštního právního předpisu³⁹⁾, je fyzická osoba povinna předložit doklad vydaný znalcem podle zákona upravujícího znaleckou činnost⁴⁰⁾ (dále jen „znalec“).

³⁹⁾ § 21 odst. 1 zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách.

⁴⁰⁾ Zákon č. .../2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech.

§ 18

(1) Jméno, popřípadě jména dítěte se do matriky zapisí podle souhlasného prohlášení rodičů; není-li jeden rodič znám, ~~je rodičovské odpovědnosti zbaven nebo je výkon jeho rodičovské odpovědnosti v této oblasti omezen nebo pozastaven~~ **nebo je zbaven práva určit jméno, popřípadě jména, a příjmení dítěte**, zapisí se jméno, popřípadě jména dítěte podle prohlášení druhého z rodičů, jinak podle pravomocného rozhodnutí soudu.

(2) Zapsána mohou být dvě jména, která nesmí být stejná; dítěti, které není občanem a jehož rodiče nemají státní občanství České republiky, lze zapsat více jmen. Ustanovení odstavce 1 se užije obdobně.

~~(3) Souhlasným prohlášením je i písemné prohlášení rodičů učiněné u poskytovatele zdravotních služeb na předepsaném tiskopise.~~

(3) Souhlasným prohlášením o jménu, popřípadě jménech, je i

- a) písemné prohlášení rodičů učiněné u poskytovatele zdravotních služeb na předepsaném tiskopise, nebo**
- b) písemné prohlášení učiněné podle § 16a.**

(4) Matriční úřad nezapíše do knihy narození jméno, popřípadě jména, a učiní o tom oznámení soudu, jestliže rodiče

- a) se nedohodnou na jménu, popřípadě jménech dítěte do jednoho měsíce od narození dítěte, nebo
- b) jméno dítěti neurčí do jednoho měsíce od narození dítěte, nebo
- c) určí dítěti jméno, popřípadě jména, které nelze do knihy narození zapsat, nebo
- d) nejsou známi.

§ 19

(1) Do knihy narození se dítěti zapisí společné příjmení rodičů, nebo, mají-li příjmení různá, zapisí se příjmení jednoho z nich, určené dohodou při uzavření manželství. Nevyplyvá-li z oddacího listu rodičů dohoda o příjmení dítěte, zapisí se dítěti příjmení, na jehož užívání se manželé (rodiče) dohodli.

(2) Dítěti, jehož rodiče neuzavřeli manželství a mají různá příjmení, se zapisí příjmení podle

- a) dohody rodičů při určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů,**
- b) dohody rodičů po právní moci rozsudku soudu o určení otcovství, nebo**
- c) písemného prohlášení učiněného podle § 16a.**

~~(2) (3) Dítěti, jehož rodiče neuzavřeli manželství a mají různá příjmení, se zapisí příjmení podle dohody rodičů při určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů, nebo podle pravomocného rozsudku soudu o určení otcovství. Dohodou je možné určit příjmení, které v době, kdy k dohodě došlo, má jeden z rodičů nebo dítě. Dítěti, které není občanem~~

a jehož rodiče nemají státní občanství České republiky, se zapíše příjmení podle dohody rodičů. U dítěte staršího 15 let musí být připojen k této dohodě jeho souhlas. Tuto dohodu nelze měnit.

~~(3)~~ **(4)** Dítěti, které se narodí v době od uzavření manželství do uplynutí třicátého dne poté, co manželství zaniklo nebo bylo prohlášeno za neplatné, nebo poté, co byl manžel matky prohlášen za nezvěstného, se zapíše příjmení, na kterém se manželé dohodli při uzavření manželství, pokud matka neuzavřela nové manželství⁸⁾.

(4) **(5)** Narodí-li se dítě, které je počato umělým oplodněním, ženě neprovdané, u něhož se má za to, že otcem dítěte je muž, který dal k umělému oplodnění souhlas²³⁾, zapíše se dítěti do knihy narození příjmení, na němž se rodiče dohodli podle odstavce 2.

~~(5)~~ **(6)** Není-li otec dítěte znám, zapíše se do knihy narození příjmení matky, které má v době narození dítěte.

(7) Dojde-li k popření otcovství, zapíše se dítěti do knihy narození příjmení matky. Dověršilo-li dítě 15 let, je tato změna příjmení možná prohlášením dítěte nebo matky se souhlasem dítěte.

~~(6)~~ ~~(7)~~ **(8)** Nelze-li dosáhnout dohody rodičů o příjmení dítěte, příjmení se do knihy narození nezapíše a matriční úřad o tom učiní oznámení soudu.

§ 22

(1) Zápis úmrtí fyzické osoby nezjištěné totožnosti se provede do knihy úmrtí na základě listu o prohlídce zemřelého.

(2) Nelze-li ani po následném dalším šetření zjistit místo úmrtí fyzické osoby, uvede se v zápisu, dodatečném zápisu, dodatečném záznamu a opravě zápisu jako místo úmrtí místo, kde bylo tělo nalezeno²⁵⁾.

(3) Nelze-li ani po následném dalším šetření zjistit místo úmrtí fyzické osoby zemřelé v dopravním prostředku, uvede se v zápisu, dodatečném zápisu, dodatečném záznamu a opravě zápisu jako místo úmrtí sídlo matričního úřadu příslušného k provedení zápisu úmrtí do matriční knihy.

~~(3)~~ **(4)** Nelze-li ani po následném dalším šetření zjistit datum úmrtí fyzické osoby, matriční úřad o tom učiní oznámení soudu ~~a datum úmrtí určí soud~~, **na jehož základě soud bezodkladně zahájí řízení o určení data smrti podle zvláštního právního předpisu. Soudem určené datum úmrtí fyzické osoby se zapíše do knihy úmrtí.**

DÍL 3
**Matriční doklad, potvrzení o údajích z matriční knihy
a doslovný výpis z matriční knihy**

§ 24

(1) Matriční doklad obsahuje údaje zapsané v matriční knize **uvedené podle stavu ke dni vydání výpisu** a je opatřen zvláštními zajišťovacími prvky proti jeho padělání a pozměnění.

(2) Doslovný výpis z matriční knihy obsahuje všechny údaje zapsané v matriční knize v původním i pozměněném znění.

(3) Potvrzení o údajích zapsaných v matriční knize obsahuje údaje potřebné pro uplatnění nároku fyzické osoby v cizině; v jiných případech se takové potvrzení vydá, jen stanoví-li tak zvláštní zákon.

(4) Matriční knihy, sbírky listin, matriční doklady, potvrzení o údajích zapsaných v matričních knihách, doslovné výpisy z nich a potvrzení vydaná matričním úřadem, úřadem s rozšířenou působností nebo krajským úřadem ze sbírky listin jsou veřejnými listinami.

§ 25

(1) Matriční úřad vydá matriční doklad, nebo povolí nahlédnout do matriční knihy a činit výpisy z nich v přítomnosti matrikáře

- a) fyzické osobě, které se zápis týká, ~~nebo členům její rodiny, jejím sourozencům a dále zmocněncům těchto osob~~ **členům její rodiny nebo jejím sourozencům,**
- b) pro úřední potřebu státních orgánů **České republiky** nebo výkon přenesené působnosti orgánů územních samosprávných celků,
- c) statutárním orgánům církví nebo duchovním jimi zmocněným, jde-li o matriční knihy vedené těmito církvemi do 31. prosince 1949,
- d) fyzické osobě, která prokáže, že je to nezbytné pro uplatnění jejích práv před ~~orgány státu~~ **státními orgány České republiky** nebo před orgány územních samosprávných celků, **nebo**
- e) **osobě, která prokáže, že je to nezbytné k prokázání právních nároků v cizině.**

(2) V případě osvojení mohou nahlédnout do zápisu pouze osvojitelé a po dovršení 12 let i osvojenec, pokud nebylo soudem rozhodnuto o ~~utajení osvojení~~ **pokrevního rodiče a jeho souhlasu k osvojení**; pokud bylo soudem rozhodnuto o utajení osvojení, může osvojenec nahlédnout do zápisu až po nabytí svéprávnosti.

(3) Do zápisu narození dítěte, jehož matka požádala o utajení své osoby v souvislosti s porodem²²⁾, může nahlédnout pouze matka dítěte a po dovršení 12 let i dítě.

(4) Matriční úřad vydá školským zařízením pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a střediskům výchovné péče^{9a)} rodný list fyzické osoby^{9b)} umístěné v těchto zařízeních.

(5) Matriční úřad vydá úmrtní list fyzické osobě, která na jeho vydání prokáže právní zájem nebo která žila se zemřelým v době jeho smrti ve společné domácnosti anebo osobě, která je vypravitelem jeho pohřbu.

(6) Na žádost fyzické osoby uvedené v odstavci 1 písm. a) a d), odstavci 5 a § 25a odst. 1 písm. a) vydá matriční úřad k matričnímu dokladu vícejazyčný standardní formulář vyhotovený podle přímo použitelného předpisu Evropské unie³⁰⁾ (dále jen „vícejazyčný standardní formulář“).

³⁰⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1191 ze dne 6. července 2016 o podpoře volného pohybu občanů zjednodušením požadavků na předkládání některých veřejných listin v Evropské unii a o změně nařízení (EU) č. 1024/2012.

~~(7) Doslovný výpis z matriční knihy se vydává~~

~~a) fyzické osobě uvedené v odstavci 1 písmeno a),~~

~~b) pro úřední potřebu státních orgánů nebo výkon přenesené působnosti orgánů územních samosprávných celků,~~

~~a lze jej pořídit i kopií matričního zápisu.~~

(7) Doslovný výpis z matriční knihy se vydává osobě uvedené v odstavci 1 a lze jej pořídit i kopií matričního zápisu.

(8) V případě osvojení se matriční doklad, doslovný výpis z matriční knihy a potvrzení o údajích zapsaných v matriční knize vydává pouze osvojitelům a po dovršení 12 let i osvojenci, pokud nebylo soudem rozhodnuto o utajení pokrevního rodiče a jeho souhlasu k osvojení. Pokud bylo soudem rozhodnuto o utajení pokrevního rodiče a jeho souhlasu k osvojení, může být osvojenci vydán matriční doklad, doslovný výpis z matriční knihy nebo potvrzení o údajích zapsaných v matriční knize až po nabytí plné svéprávnosti.

~~(8) (9) Požádá-li fyzická osoba uvedená v odstavci 1 písm. a), c) a d) nebo odstavci 5 o vydání matričního dokladu nebo doslovného výpisu z matriční knihy prostřednictvím zmocněnce, musí být její podpis na plné moci úředně ověřen.~~

(9) Podpis na plné moci musí být úředně ověřen, požádá-li prostřednictvím zmocněnce osoba uvedená v odstavci 1 písm. a), c), d) nebo e) nebo v odstavcích 3, 5, 6, 7 nebo 8 o

a) vydání matričního dokladu,

b) povolení nahlédnout do matriční knihy a činit výpisy z ní v přítomnosti matrikáře,

c) vydání potvrzení o údajích zapsaných v matriční knize, nebo

d) vydání doslovného výpisu z matriční knihy.

§ 25a

(1) Registrující matriční úřad vydá doklad o partnerství nebo povolí nahlédnout do knihy partnerství a činit výpisy z nich v přítomnosti matrikáře

- a) fyzické osobě, které se zápis týká, ~~nebo jejímu zmocněnci~~ **členům její rodiny nebo jejím sourozencům,**
- b) pro úřední potřebu státních orgánů **České republiky** nebo výkon přenesené působnosti orgánů územních samosprávných celků, ~~nebo~~
- c) fyzické osobě, která prokáže, že je to nezbytné pro uplatnění jejích práv před ~~orgány státu~~ **státními orgány České republiky** nebo před orgány územních samosprávných celků, ~~nebo~~
- d) **osobě, která prokáže, že je to nezbytné k prokázání právních nároků v cizině.**

~~(2) Doslovný výpis z knihy partnerství se vydává~~

- ~~a) fyzické osobě uvedené v odstavci 1 písm. a), nebo~~
  - ~~b) pro úřední potřebu státních orgánů nebo výkon přenesené působnosti orgánů územních samosprávných celků,~~
- ~~a lze jej pořídit i kopií matričního zápisu.~~

(2) Doslovný výpis z knihy partnerství se vydá osobě uvedené v odstavci 1 a lze jej pořídit i kopií matričního zápisu.

(3) Požádá-li ~~fyzická~~ osoba uvedená v odstavci 1 písm. ~~a) a c)~~ **a), c) nebo d)** o vydání matričního dokladu nebo nahlédnutí do knihy partnerství a činit výpisy z ní nebo o vydání doslovného výpisu z matriční knihy prostřednictvím zmocněnce, musí být její podpis na plné moci úředně ověřen.

§ 25b

(1) Matriční úřad vydá fyzické osobě matriční doklad **nebo doslovný výpis z matriční knihy**, povolí nahlédnout do matriční knihy nebo v matriční knize vyhledávat a činit výpisy z ní v přítomnosti matrikáře, uplynula-li od provedení dotčeného zápisu v matriční knize lhůta 100 let u knihy narození, 75 let u knihy manželství nebo knihy partnerství ~~a 30 let u~~ **anebo** knihy úmrtí.

(2) Matriční úřad, úřad s rozšířenou působností nebo krajský úřad povolí nahlédnout do sbírky listin nebo druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958 nebo v nich vyhledávat a činit výpisy z nich v přítomnosti matrikáře, **nebo vydá kopii sbírky listin nebo doslovný výpis z druhopisu matriční knihy vedené do 31. prosince 1958, který lze pořídit i kopií matričního zápisu**, uplynula-li od provedení dotčeného zápisu v matriční knize lhůta 100 let u knihy narození, 75 let u knihy manželství nebo knihy partnerství ~~a 30 let u~~ **anebo** knihy úmrtí.

§ 26

(1) Matriční doklad, potvrzení o údajích zapsaných v matriční knize a doslovný výpis z matriční knihy vedené v jiném než českém jazyce, s výjimkou kopie matričního zápisu, se vydává v českém jazyce.

(2) Na žádost fyzické osoby, které se zápis týká, může být **její** jméno, popřípadě jména, uvedeno v matričním dokladu podle původního zápisu, tj. v jiném než českém jazyce. Do matriční knihy se vyznačí, že byl vydán matriční doklad s uvedením jména, popřípadě jmen, podle původního zápisu; další matriční doklady se dále vydávají s uvedením jména, popřípadě jmen, v této podobě.

~~(3) Na žádost občana, který je příslušníkem národnostní menšiny, jehož jméno, popřípadě jména, a příjmení jsou v matriční knize zapsána v českém nebo v jiném než českém jazyce, uvede se jeho jméno, popřípadě jména, a příjmení v matričním dokladu v jazyce národnostní menšiny^{9e)} znaky přepsanými do podoby, ve které se zobrazují v informačních systémech veřejné správy. Vzniknou-li pochybnosti o správné pravopisné podobě jména nebo příjmení, je občan povinen předložit doklad vydaný znalcem⁶⁾. Jde-li o společné příjmení manželů, uvede se příjmení v jazyce národnostní menšiny pouze se souhlasem druhého manžela, popřípadě jejich nezletilého dítěte staršího 15 let. Do matriční knihy se vyznačí, že byl vydán matriční doklad s uvedením jména, popřípadě jmen, a příjmení v jazyce národnostní menšiny. Další matriční doklady se vydávají s uvedením jména, popřípadě jmen, a příjmení v této podobě.~~

(3) Na žádost občana, který je příslušníkem národnostní menšiny, jehož jméno, popřípadě jména, a příjmení jsou v matriční knize zapsána v českém nebo v jiném než českém jazyce, nebo na žádost jeho rodičů, se jeho jméno, popřípadě jména, a příjmení v matričním dokladu uvede v jazyce národnostní menšiny znaky přepsanými do podoby, ve které se zobrazují v informačních systémech veřejné správy. Není-li jeden rodič znám nebo je zbaven práva určit jméno, popřípadě jména, a příjmení dítěte, zapíše se jméno, popřípadě jména, a příjmení dítěte podle žádosti druhého z rodičů. Jde-li o dítě starší 15 let, připojí se k žádosti jeho souhlas, bez něhož nemůže k uvedení jeho jména, popřípadě jmen, a příjmení v matričním dokladu v jazyce národnostní menšiny dojít. Jde-li o společné příjmení manželů, uvede se příjmení v jazyce národnostní menšiny pouze se souhlasem druhého manžela, popřípadě jejich dítěte staršího 15 let.

(4) Vzniknou-li pochybnosti o správné pravopisné podobě jména nebo příjmení, je občan povinen předložit doklad vydaný znalcem. Do matriční knihy se vyznačí, že byl vydán matriční doklad s uvedením jména, popřípadě jmen, a příjmení v jazyce národnostní menšiny. Další matriční doklady se vydávají s uvedením jména, popřípadě jmen, a příjmení v této podobě.

(5) Žádost podle odstavce 3 lze podat u kteréhokoli matričního úřadu.

(6) Žádost podle odstavce 3 lze podat pouze jednou. Každá další žádost o uvedení téhož jména nebo příjmení v jazyce jiné národnostní menšiny je posuzována jako žádost o změnu jména nebo příjmení (§ 72).

(4) (7) Do poznámky matričního dokladu cizince se uvede tvar jeho jména, popřípadě jmen, a příjmení uvedený latinkou v jeho cestovním dokladu.

§ 35

(1) Je-li snoubenec nebo osoba, která chce vstoupit do partnerství, cizincem, k předepsanému tiskopisu (§ 32) připojí

- a) rodný list,
- b) doklad o státním občanství,
- c) doklad o právní způsobilosti k uzavření manželství nebo doklad o právní způsobilosti ke vstupu do partnerství, je-li cizím státem vydáván,
- d) potvrzení o osobním stavu a pobytu, je-li cizím státem vydáváno,
- e) úmrtí list zemřelého manžela, jde-li o ovdovělého cizince; tento doklad není třeba předkládat, je-li tato skutečnost uvedena v dokladu o právní způsobilosti k uzavření manželství nebo dokladu o právní způsobilosti ke vstupu do partnerství,
- f) pravomocný rozsudek o rozvodu manželství, jde-li o rozvedeného cizince,
- g) potvrzení o tom, že bude manželství v domovském státě cizince uznáno za platné, je-li uzavíráno zmocněncem,
- h) pravomocné rozhodnutí soudu o zrušení partnerství, anebo úmrtí list zemřelého partnera^{8a)}, jde-li o cizince, který žil v partnerství^{8a)},
- ~~i) doklad, kterým je možné prokázat totožnost~~ i) **doklad prokazující totožnost.**

(2) Je-li snoubenec nebo osoba, která chce vstoupit do partnerství, cizincem a zdržuje-li se trvale v jiném státě, než ve státě, jehož je občanem, k předepsanému tiskopisu podle § 32 připojí doklad uvedený v odstavci 1 písm. d) i z tohoto státu.

~~(2) (3)~~ Je-li snoubenec nebo osoba, která chce vstoupit do partnerství, cizincem, předloží matričnímu úřadu před uzavřením manželství nebo vznikem partnerství potvrzení vydané Policií České republiky o oprávněnosti pobytu na území České republiky; to neplatí, jde-li o občana ~~Evropské unie, občana jiného smluvního státu Dohody o Evropském hospodářském prostoru, členského státu Evropské unie~~ nebo jeho rodinné příslušníky^{10a)}. Toto potvrzení nesmí být ke dni uzavření manželství nebo vzniku partnerství starší 7 pracovních dnů.

~~(3) (4)~~ Údaje uvedené v odstavci 1 písm. b) až d) mohou být uvedeny v jednom dokladu; státní občanství lze rovněž prokázat cestovním dokladem.

~~(4) (5)~~ Doklad o právní způsobilosti k uzavření manželství nebo doklad o právní způsobilosti ke vstupu do partnerství nesmí být k datu uzavření manželství nebo vzniku partnerství starší 6 měsíců.

~~(5) (6)~~ Registrující matriční úřad může na žádost osoby, která chce vstoupit do partnerství a která žádá o udělení mezinárodní ochrany na území České republiky nebo je azylantem nebo osobou požívající doplňkové ochrany, předložení dokladů uvedených v odstavci 1 písm. a) až f) a h) prominout, je-li jejich opatření spojeno s těžko překonatelnou překážkou.

§ 37

~~Nezletilý, který není plně svéprávný a dovrší~~ **Dítě, které dovršilo** 16 let věku, připojí k předepsanému tiskopisu (§ 32) rozhodnutí soudu o povolení uzavřít manželství¹²⁾.

§ 39

Pokud je snoubenec nebo osoba, která chce vstoupit do partnerství, neslyšící, němý nebo nemluví nebo nerozumí česky, je nutná při prohlášení o uzavření manželství nebo vstupu do partnerství přítomnost tlumočníka⁶⁾. Účast tlumočníka zajišťuje jeden ze snoubenců nebo osob, které chtějí vstoupit do partnerství, na vlastní náklady, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak. Bez přítomnosti tlumočníka nelze prohlášení o uzavření manželství nebo o vstupu do partnerství v těchto případech učinit. ~~Nejde-li o tlumočníka jmenovaného ministrem spravedlnosti nebo předsedou krajského soudu, musí tlumočník složit slib do rukou matrikáře, a to ve znění slibu podle zákona o znalcích a tlumočnících.~~

DÍL 6

Vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství a vysvědčení o právní způsobilosti ke vstupu do partnerství

§ 45

~~Vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství nebo vysvědčení o právní způsobilosti ke vstupu do partnerství vydá na žádost občana nebo na žádost bezdomovce, který má povolen pobyt na území České republiky podle zvláštních právních předpisů,¹⁸⁾ matriční úřad podle místa trvalého pobytu, popřípadě posledního trvalého pobytu občana na území České republiky před odchodem do ciziny, a pokud takový pobyt nikdy neměl, Úřad městské části Praha 1.~~

Vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství nebo vysvědčení o právní způsobilosti ke vstupu do partnerství vydá na žádost občana nebo na žádost bezdomovce, který má povolen trvalý pobyt na území České republiky podle zvláštních právních předpisů¹⁸⁾, kterýkoli matriční úřad.

§ 46

(1) Vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství nebo vysvědčení o právní způsobilosti ke vstupu do partnerství obsahují

- a) jméno, popřípadě jména a příjmení, popřípadě rodné příjmení,
- b) datum a místo narození,
- c) rodné číslo,
- d) osobní stav,
- e) údaj o místě trvalého pobytu,
- f) státní občanství,
- g) údaj o tom, že občan, popřípadě bezdomovec, který má povolen pobyt na území České republiky podle zvláštních právních předpisů, je podle právních předpisů České republiky způsobilý k uzavření manželství, popřípadě ke vstupu do partnerství,
- ~~h) jméno, popřípadě jména a příjmení, datum a místo narození a místo trvalého pobytu druhého snoubence, popřípadě druhé osoby, která chce vstoupit do partnerství,~~
- h) datum vydání, otisk úředního razítka, jméno, příjmení a podpis matrikáře.

(2) K žádosti o vydání vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství nebo vysvědčení o právní způsobilosti ke vstupu do partnerství žadatel předkládá

~~a) občanský průkaz, cestovní pas nebo povolení k pobytu pro cizince,~~

a) doklad prokazující totožnost,

b) rodný list,

c) výpis z evidence obyvatel o místu trvalého pobytu,

d) výpis z evidence obyvatel o osobním stavu,

e) úřední doklad o bydlišti a o osobním stavu, vydaný orgánem cizího státu, zdržuje-li se žadatel trvale v cizině,

f) pravomocný rozsudek o rozvodu předchozího manželství, nebo úmrtní list zemřelého manžela, popřípadě pravomocné rozhodnutí soudu o zrušení partnerství, nebo úmrtní list zemřelého partnera^{8a)}.

g) úřední doklad o správné podobě užívaného příjmení, není-li tato skutečnost patrna z předložených matričních dokladů.

(3) Na žádost snoubence nebo osoby, která chce vstoupit do partnerství, vydá matriční úřad k vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství nebo k vysvědčení o právní způsobilosti ke vstupu do partnerství vícejazyčný standardní formulář.

(4) Požádá-li snoubenec o vydání vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství nebo osoba, která chce vstoupit do partnerství, o vydání vysvědčení o právní způsobilosti ke vstupu do partnerství prostřednictvím zmocněnce, musí být jeho podpis na plné moci úředně ověřen.

(5) Vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství nebo vysvědčení o právní způsobilosti ke vstupu do partnerství se vydávají na předepsaném tiskopise a platí 6 měsíců ode dne jejich vydání.

§ 53

Do matriční knihy se запиše osvojení občana nebo cizince podle právních předpisů cizího státu za předpokladu, že jeho narození nebo uzavření manželství je zapsáno v matriční knize vedené matričním úřadem podle tohoto zákona. Pokud žije cizinec v manželství s občanem, запиše se změna příjmení v důsledku osvojení i u tohoto občana, popřípadě u jejich ~~nezletilých~~ dětí.

§ 58

(1) Jsou-li v matriční knize zapsány chybně údaje o jménu, popřípadě jménech, příjmení, popřípadě rodném příjmení, datu narození, uzavření manželství, vzniku partnerství, úmrtí, nebo o rodném čísle, provede se oprava zápisu podle druhopisu matriční knihy, nebo sbírky listin, popřípadě podle zápisu, který je uveden v knize narození.

(2) Jsou-li údaje uvedené v odstavci 1 zapsány chybně v matričním dokladu, příslušný matriční úřad vydá nový matriční doklad.

(3) Jestliže se údaje v matričních dokladech odlišují od údajů uvedených v jiných veřejných listinách, považují se za správné údaje uvedené v matričním dokladu, pokud se neprokáže opak.

(4) Matriční úřad provede opravu chybně zapsaného údaje uvedeného v odstavci 1 v zápise provedeném v matriční knize u fyzické osoby, které se zápis týká, a u jejích ~~nezletilých~~ dětí. U zletilých dětí této fyzické osoby matriční úřad provede opravu chybně zapsaného údaje pouze na jejich žádost.

(5) Pokud fyzická osoba v dobré víře po dobu nejméně 5 let užívá své příjmení v nesprávné podobě, může před kterýmkoli matričním úřadem prohlásit, že bude nadále užívat své příjmení ve tvaru, v jakém je uvedeno ~~na vydaných dokladech v matričním dokladu, vydaném matričním úřadem nebo ve vydaném občanském průkazu³¹⁾ nebo cestovním dokladu³³⁾~~. Jde-li o společné příjmení manželů, lze učinit prohlášení pouze se souhlasem druhého manžela, ~~popřípadě jejich nezletilého a jejich~~ dítěte staršího 15 let.

§ 62

(1) Do matriční knihy lze zapsat jakékoliv existující jméno, a to v správné pravopisné podobě. Nelze zapsat jména zkomolená, zdobnělá a domácká. Fyzické osobě mužského pohlaví nelze zapsat jméno ženské a naopak. Matriční úřad dále nezapiše jméno, pokud je mu známo, že toto jméno užívá žijící sourozenec, mají-li sourozenci společné rodiče. Vzniknou-li pochybnosti o existenci jména nebo jeho správné podobě, je občan povinen předložit doklad vydaný znalcem.⁶⁾

(2) Fyzická osoba je povinna užívat v úředním styku dvě jména, jsou-li zapsána v matriční knize vedené matričním úřadem.

~~(3) Fyzická osoba, která má v matriční knize zapsáno jedno jméno, může před matričním úřadem prohlásit, že bude užívat dvě jména. Při volbě druhého jména platí ustanovení odstavce 1 a § 18. Za nezletilého učiní toto prohlášení jeho zákonní zástupci. U nezletilého staršího 15 let připojí k prohlášení jeho souhlas, bez něhož ke zvolení druhého jména nemůže dojít.~~

(3) Fyzická osoba, která má v matriční knize narození zapsáno jedno jméno, může před kterýmkoli matričním úřadem prohlásit, že bude užívat dvě jména. Při volbě druhého jména platí odstavec 1 a § 18. Za dítě učiní toto prohlášení jeho zákonní zástupci. U dítěte staršího 15 let připojí k prohlášení jeho souhlas, bez něhož ke zvolení druhého jména nemůže dojít. Toto prohlášení lze učinit pouze jednou a nelze je vzít zpět.

(4) Fyzická osoba, která má v matriční knize narození zapsána více než dvě jména a která nabyde státní občanství České republiky, může před příslušným krajským úřadem učinit při převzetí listiny o nabytí státního občanství České republiky nebo listiny o udělení státního občanství České republiky prohlášení, které z nich, popřípadě která dvě z nich, bude v úředním styku užívat. Neučiní-li tak před příslušným krajským úřadem, může toto prohlášení učinit před kterýmkoli matričním úřadem, a to ve lhůtě do 30 dnů od nabytí státního občanství České republiky. Za dítě učiní toto prohlášení jeho zákonní zástupci. U dítěte staršího 15 let připojí k prohlášení jeho souhlas, bez něhož ke zvolení jmen nemůže dojít.

(5) Fyzická osoba, která má v matriční knize narození zapsáno jméno a jméno po otci na pozici druhého jména a která nabyde státní občanství České republiky, může před příslušným krajským úřadem učinit při převzetí listiny o nabytí státního občanství nebo listiny o udělení státního občanství České republiky prohlášení, zda bude jméno

po otci v úředním styku užívat. Neučiní-li tak před příslušným krajským úřadem, může toto prohlášení učinit před kterýmkoli matričním úřadem, a to ve lhůtě do 30 dnů od nabytí státního občanství České republiky. Za dítě učiní toto prohlášení jeho zákonní zástupci. U dítěte staršího 15 let připojí k prohlášení jeho souhlas, bez něhož ke zvolení jmen nemůže dojít. Každá další žádost o upuštění od užívání jména po otci je posuzována jako žádost o změnu jména (§ 72).

~~(4) (6) Prohlášení podle odstavce 3 se činí před matričním úřadem příslušným podle místa trvalého pobytu fyzické osoby, nebo před matričním úřadem, v jehož knize narození je jméno zapsáno. Matriční úřad, v jehož knize narození není zapsáno jméno, jehož se prohlášení týká, postoupí toto prohlášení do 3 pracovních dnů matričnímu úřadu, v jehož knize narození je jméno zapsáno. Toto prohlášení lze učinit pouze jednou a nelze je vzít zpět.~~

~~(5) (7) Jde-li o zápis narození do zvláštní matriky a je-li na cizozemském matričním dokladu uvedeno více jmen, může občan prohlásit, které z nich, popřípadě, která dvě z nich bude užívat. Za nezletilého učiní prohlášení jeho zákonní zástupci.~~

(6) Matriční úřad, který nevede matriční knihu narození, v níž je zapsáno jméno, jehož se prohlášení týká, postoupí toto prohlášení do 3 pracovních dnů matričnímu úřadu, v jehož knize narození je jméno zapsáno. Krajský úřad postoupí prohlášení podle odstavců 4 a 5 do 3 pracovních dnů matričnímu úřadu, v jehož knize narození je jméno zapsáno.

(7) Jde-li o zápis narození do zvláštní matriky a jsou-li na cizozemském matričním dokladu uvedena více než dvě jména, může občan učinit prohlášení, které z nich, popřípadě, která dvě z nich bude užívat. Za dítě učiní prohlášení jeho zákonní zástupci. U dítěte staršího 15 let připojí k prohlášení jeho souhlas, bez něhož ke zvolení jmen nemůže dojít. Jde-li o zápis jména po otci, použije se odstavec 5 obdobně.

§ 63

(1) Užívání české podoby cizojazyčného jména nevyžaduje povolení.

(2) Občan, který chce užívat českou podobu cizojazyčného jména, popřípadě jmen, oznámí tuto skutečnost matričnímu úřadu, v jehož knize narození je jméno, popřípadě jména, zapsáno, není-li to v rozporu s tímto zákonem. V případě pochybnosti, zda jde o českou podobu jména, je oznamovatel povinen předložit vyjádření znalce.⁶⁾ Toto oznámení lze učinit pouze jednou a nelze je vzít zpět.

(3) Matriční úřad, v jehož knize narození není zapsáno jméno, jehož se oznámení podle odstavce 2 týká, postoupí toto oznámení do 3 pracovních dnů matričnímu úřadu, v jehož knize narození je jméno zapsáno.

§ 67

(1) Prohlášení o zvolení jména, popřípadě jmen, obsahuje

- a) jméno, popřípadě jména, příjmení, datum narození a rodné číslo osoby, jejíhož jména se prohlášení týká,
- b) místo narození osoby, jejíhož jména se prohlášení týká,

- c) jméno, popřípadě jména, příjmení, popřípadě rodná příjmení, a datum narození fyzických osob činících prohlášení za ~~nezletilee~~ **dítě**,
- d) jméno, popřípadě jména, která si zvolí,
- e) ověřený podpis prohlašovatelů; je-li prohlášení činěno osobně, ověření podpisů není třeba a matriční úřad na prohlášení poznamená, že bylo podepsáno před ním, popřípadě, že byl podpis, popřípadě podpisy, uznány za vlastní.

(2) K prohlášení se připojí

- a) rodný list osoby, jejíhož jména se prohlášení týká,
- b) pravomocný rozsudek o osvojení, jde-li o postup podle § 64,
- c) rodné listy fyzických osob uvedených v § 62, popřípadě jejich oddací list.

DÍL 2 Příjmení

§ 68

(1) Fyzická osoba, které byl matričním úřadem vydán matriční doklad, má povinnost užívat v úředním styku příjmení, popřípadě více příjmení, která jsou uvedena na tomto matričním dokladu.

~~(2) Rodným příjmením se rozumí příjmení uvedené v knize narození při narození dítěte, určení otcovství nebo osvojení do nabytí svéprávnosti dítěte a v souvislosti se změnou pohlaví.~~

(2) Rodným příjmením se rozumí příjmení uvedené v knize narození

- a) **při narození dítěte podle § 14,**
- b) **při určení nebo popření otcovství k dítěti podle § 16 odst. 2 a 3, § 16a a § 19 odst. 2 a 6,**
- c) **při osvojení dítěte (§ 71a),**
- d) **v souvislosti se změnou pohlaví (§ 72 odst. 5), nebo**
- e) **při uzavření manželství rodičů po narození dítěte.**

(3) Rodným příjmením se dále rozumí příjmení

- a) **uvedené v jazyce národnostní menšiny podle § 26 odst. 3,**
- b) **ve znění po provedení opravy zápisu příjmení v matriční knize podle § 50,**
- c) **užívané v nesprávné podobě, které bude na základě svého prohlášení fyzická osoba nadále používat podle § 58 odst. 5,**
- d) **po změně provedené na základě žádosti podle § 69a odst. 1 a 2 nebo podle § 69b, nebo**
- e) **uvedené v podobě, kterou umožňuje užívat právo a tradice jiného členského státu Evropské unie (§ 70a odst. 1).**

(4) Při zápisu narození, uzavření manželství nebo vzniku partnerství v cizině zvláštní matrika na základě žádosti občana nebo na základě žádosti rodičů dítěte, jehož se zápis týká, a který nebyl v době vzniku matriční události občanem, uvede jeho

příjmení, popřípadě rodné příjmení, v podobě uvedené na cizozemském matričním dokladu, který je podkladem pro provedení zápisu do zvláštní matriky. Není-li jeden rodič znám nebo je zbaven práva určit jméno, popřípadě jména, a příjmení dítěte, uvede se příjmení na základě žádosti druhého z rodičů. U dítěte staršího 15 let připojí k prohlášení jeho souhlas, bez něhož k zápisu příjmení, popřípadě rodného příjmení, nemůže dojít.

§ 69

(1) Příjmení žen se tvoří v souladu s pravidly české mluvnice.

(2) Při zápisu uzavření manželství nebo vzniku partnerství lze na základě žádosti ženy, již se uzavření manželství nebo vznik partnerství týká, uvést v matriční knize příjmení, které bude po uzavření manželství nebo vstupu do partnerství užívat, v mužském tvaru, jde-li o

- a) cizinku,
- b) občanku, která má nebo bude mít trvalý pobyt v cizině,
- c) občanku, jejíž manžel je cizinec nebo jejíž partnerka je cizinka, nebo
- d) občanku, která je jiné než české národnosti.

(3) Při zápisu narození dítěte lze na základě žádosti rodičů uvést příjmení dítěte ženského pohlaví v mužském tvaru, je-li dítě

- a) cizincem,
- b) občanem, který má nebo bude mít trvalý pobyt v cizině,
- c) občanem, jehož jeden z rodičů je cizincem, nebo
- d) občanem, který je jiné než české národnosti.

~~Není-li jeden rodič znám, je rodičovské odpovědnosti zbaven nebo je výkon jeho rodičovské odpovědnosti v této oblasti omezen nebo pozastaven~~ **nebo je zbaven práva určit jméno, popřípadě jména, a příjmení dítěte,** zapíše se mužský tvar příjmení dítěte ženského pohlaví podle prohlášení druhého z rodičů.

(4) Při zápisu úmrtí cizinky se uvede v matriční knize příjmení ženy, již se zápis týká, v mužském tvaru, je-li jeho užívání prokázáno matričním dokladem, popřípadě jinou veřejnou listinou.

§ 69a

(1) Na základě žádosti ženy, jejíž příjmení je zapsáno v matriční knize v souladu s pravidly české mluvnice, lze uvést její příjmení v mužském tvaru, jde-li o

- a) cizinku,
- b) občanku, která má trvalý pobyt v cizině,
- c) občanku, jejíž manžel je cizinec nebo jejíž partnerka je cizinka, nebo
- d) občanku, která je jiné než české národnosti.

(2) Na základě žádosti rodičů dítěte ženského pohlaví, jehož příjmení je zapsáno v matriční knize v souladu s pravidly české mluvnice, lze uvést jeho příjmení v mužském tvaru, je-li dítě

- a) cizincem,
- b) občanem, který má trvalý pobyt v cizině,
- c) občanem, jehož jeden z rodičů je cizincem, nebo
- d) občanem, který je jiný než české národnosti.

Jde-li o dítě starší 15 let, připojí se k žádosti jeho souhlas, bez něhož nemůže ke změně tvaru příjmení dojít. ~~Není-li jeden rodič znám, je rodičovské odpovědnosti zbaven nebo je výkon jeho rodičovské odpovědnosti v této oblasti omezen nebo pozastaven~~ **nebo je zbaven práva určit jméno, popřípadě jména, a příjmení dítěte**, zapíše se mužský tvar příjmení dítěte ženského pohlaví podle žádosti druhého z rodičů.

(3) Na základě žádosti ženy nebo na základě žádosti rodičů dítěte ženského pohlaví, jejichž příjmení je zapsáno v matriční knize v souladu s pravidly české mluvnice, lze uvést příjmení v jiné podobě, kterou pravidla české mluvnice umožňují. Jde-li o dítě starší 15 let, připojí se k žádosti jeho souhlas, bez něhož nemůže ke změně tvaru příjmení dojít. Není-li jeden rodič znám nebo je zbaven práva určit jméno, popřípadě jména, a příjmení dítěte, zapíše se tvar příjmení dítěte ženského pohlaví podle žádosti druhého z rodičů.

~~(3)~~ **(4)** Žádost podle ~~odstavce 1 nebo 2~~ **odstavců 1 až 3** lze podat u kteréhokoli matričního úřadu nebo u zastupitelského úřadu České republiky.

~~(4)~~ **(5)** Do poznámky matričního dokladu matriční úřad nebo registrující matriční úřad vyznačí, odkdy užívá žena nebo dítě ženského pohlaví své příjmení v mužském tvaru **nebo v jiné podobě, kterou pravidla české mluvnice umožňují.**

~~(5)~~ **(6)** Uvede-li se příjmení ženy nebo dítěte ženského pohlaví v mužském tvaru ~~podle odstavce 1 nebo 2~~ **nebo v jiné podobě, kterou pravidla české mluvnice umožňují, podle odstavců 1 až 3**, další matriční doklady se vydávají s příjmením v tomto tvaru.

~~(6)~~ **(7)** Žádost o užívání příjmení v mužském tvaru **nebo v jiné podobě, kterou pravidla české mluvnice umožňují**, lze podat pouze jednou. ~~Veškeré další žádosti o uvedení téhož příjmení v mužském tvaru jsou posuzovány jako změna příjmení (§ 72). Každá další žádost o uvedení téhož příjmení v mužském tvaru nebo v jiné podobě, kterou pravidla české mluvnice umožňují, je posuzována jako žádost o změnu příjmení (§ 72).~~

§ 69b

Užívá-li žena v souladu s § 69 nebo § 69a příjmení v mužském tvaru, může u kteréhokoli matričního úřadu požádat o užívání svého příjmení v souladu s pravidly české mluvnice. Jde-li o dítě starší 15 let, připojí se k žádosti jeho souhlas, bez něhož nemůže ke změně tvaru příjmení dojít. ~~Není-li jeden rodič znám, je rodičovské odpovědnosti zbaven nebo je výkon jeho rodičovské odpovědnosti v této oblasti omezen nebo pozastaven, zapíše se mužský tvar příjmení dítěte ženského pohlaví podle žádosti druhého z rodičů. Není jeden rodič znám nebo je zbaven práva určit jméno, popřípadě jména, a příjmení dítěte, zapíše se příjmení dítěte ženského pohlaví v souladu s pravidly české mluvnice podle žádosti druhého z rodičů.~~

§ 70

(1) Občan může užívat více příjmení pouze za těchto podmínek:

- a) nabyt-li je podle dříve platných předpisů a je oprávněn je užívat podle tohoto zákona, anebo
- b) prohlásil-li souhlasně při uzavírání manželství, že příjmení druhého snoubence užívajícího více příjmení bude jejich příjmením společným, anebo
- c) prohlásil-li při uzavírání manželství, že spolu se společným příjmením bude užívat a na druhém místě uvádět příjmení předchozí,²⁰⁾ nebo
- d) jde-li o příjmení dítěte po jeho rodičích, kteří jsou oprávněni užívat více příjmení, nebo
- e) nabyt-li je v souvislosti s osvojením²⁷⁾.

(2) Fyzická osoba, jejíž příjmení jsou zapsána v knize narození nebo v knize manželství, může před kterýmkoli matričním úřadem prohlásit, že bude užívat pouze jedno, popřípadě dvě příjmení. Za trvání manželství lze takovéto prohlášení učinit pouze souhlasným prohlášením manželů. Prohlásila-li fyzická osoba při uzavírání manželství, že spolu se společným příjmením bude užívat a na druhém místě uvádět příjmení předchozí, nelze prohlášením upustit od užívání společného příjmení, jestliže toto manželství trvá.

(3) Prohlásila-li fyzická osoba při uzavírání manželství, že si ponechá své dosavadní příjmení, které je složeno z více příjmení, a tato příjmení užívají společně ~~nezletilé~~ děti manželů, prohlášení o upuštění od užívání příjmení lze za trvání manželství učinit pouze se souhlasem druhého manžela a vztahuje se i na společně ~~nezletilé~~ děti manželů. **Na dítě, které dovršilo 15 let, se prohlášení vztahuje, připojilo-li k němu svůj souhlas.**

~~(4) Ponechají-li si manželé po uzavření manželství svá dosavadní příjmení, mohou i později učinit prohlášení před kterýmkoli matričním úřadem, že se dohodli na společném příjmení jednoho z nich. Prohlášení se vztahuje i na společně nezletilé děti manželů. V poznámce oddacího listu matriční úřad vyznačí, odkdy manželé užívají společné příjmení²⁸⁾.~~

(4) Ponechají-li si manželé po uzavření manželství svá dosavadní příjmení, mohou i později učinit prohlášení před kterýmkoli matričním úřadem, že se dohodli

- a) na společném příjmení jednoho z nich, nebo**
- b) že příjmení jednoho z nich bude jejich příjmením společným, a ten, jehož příjmení není příjmením společným, bude ke společnému příjmení na druhém místě připojovat své dosavadní příjmení.**

(5) Prohlášení se vztahuje i na společné děti manželů. Na dítě, které dovršilo 15 let, se prohlášení vztahuje, připojilo-li k němu svůj souhlas. V poznámce oddacího listu matriční úřad vyznačí, odkdy manželé užívají společné příjmení. Prohlášení lze učinit pouze jednou a nelze vzít zpět. Každé další prohlášení je posuzováno jako žádost o změnu příjmení (§ 72).

(6) Mají-li manželé příjmení jednoho z nich a ten, jehož příjmení není příjmením společným, ke společnému příjmení na druhém místě připojuje své dosavadní příjmení, může i později učinit prohlášení před kterýmkoli matričním úřadem, že od používání svého dosavadního příjmení upouští⁴¹⁾. Prohlášení lze učinit pouze jednou a nelze je vzít zpět. Každé další prohlášení je posuzováno jako žádost o změnu příjmení (§ 72).

⁴¹⁾ § 661 odst. 3 občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.

~~(5)~~ (7) Při zápisu manželství uzavřeného na území cizího státu zvláštní matrika na základě žádosti občana uvede jeho příjmení i příjmení jeho manžela v podobě uvedené na cizozemském matričním dokladu nebo dokladu totožnosti anebo v potvrzení cizího státu.

~~(6)~~ (8) Postupem podle odstavce ~~5~~ 7 запиše zvláštní matrika i manželství, které bylo uzavřeno na území cizího státu přede dnem 1. července 2012.

⁸⁾ § 776 odst. 1 občanského zákoníku.

²⁰⁾ § 660 písm. c) občanského zákoníku.

²³⁾ § 778 občanského zákoníku.

²⁷⁾ § 835 odst. 2 a § 851 odst. 2 občanského zákoníku.

²⁸⁾ § 661 odst. 2 občanského zákoníku.

§ 70a

(1) Matriční úřad na základě prohlášení občana, který je současně státním občanem jiného členského státu Evropské unie, uvede v matriční knize jméno, popřípadě jména, nebo příjmení občana v podobě, kterou mu umožňuje užívat právo a tradice tohoto jiného členského státu Evropské unie, prokáže-li občan jeho užívání matričním dokladem, popřípadě jinou veřejnou listinou tohoto jiného členského státu Evropské unie. ~~Prohlášení se činí před matričním úřadem, v jehož knize narození nebo, knize manželství je jméno, popřípadě jména, nebo příjmení zapsáno. Prohlášení se činí před kterýmkoli matričním úřadem. Matriční úřad, který nevede matriční knihu, v níž je jméno, popřípadě jména, nebo příjmení, jehož se prohlášení týká, zapsáno, postoupí toto prohlášení do 3 pracovních dnů matričnímu úřadu, v jehož knize narození, knize manželství nebo knize partnerství je jméno, popřípadě jména, nebo příjmení zapsáno. U nezletilého dítěte staršího 15 let se k prohlášení připojí jeho souhlas, bez něhož k prohlášení nemůže dojít. Prohlášení lze učinit pouze jednou a nelze je vzít zpět.~~

(2) K prohlášení podle odstavce 1 ~~nezletilého~~ dítěte musí být přiložen písemný souhlas druhého rodiče nebo pravomocné rozhodnutí soudu nahrazující tento souhlas. Není-li souhlas činěn před matričním úřadem, musí být podpis na listině obsahující souhlas druhého rodiče úředně ověřen. Není-li jeden rodič znám, ~~je rodičovské odpovědnosti zbaven nebo je výkon jeho rodičovské odpovědnosti v této oblasti omezen nebo pozastaven nebo je zbaven práva určit jméno, popřípadě jména, a příjmení dítěte, запиše se prohlášení podle druhého z rodičů.~~

§ 71a

~~Po zrušení osvojení může osvojenec prohlásit před kterýmkoli matričním úřadem, že si příjmení nabyté v souvislosti s osvojením ponechá²⁹⁾.~~

(1) Osvojenec mladší 12 let má příjmení osvojitele; společný osvojenec manželů má jejich společné příjmení nebo příjmení jednoho z nich určené pro společné děti manželů⁴²⁾.

(2) Dověřil-li osvojenec 12 let, může osvojitel s jeho souhlasem před kterýmkoli matričním úřadem prohlásit, že osvojenec bude

- a) mít příjmení osvojitele,**
- b) mít příjmení podle odstavce 1, jde-li o společného osvojenec, nebo**
- c) osvojitelovo příjmení připojovat ke svému příjmení.**

(3) Má-li osvojenec připojované příjmení, lze osvojitelovo příjmení připojit jen k prvnímu příjmení osvojenec; má-li osvojitel připojované příjmení, lze k osvojenecovu příjmení připojit jen první příjmení osvojitele⁴³⁾.

(4) Osvojitel, popřípadě osvojitelé, prokáže svoji totožnost a k prohlášení připojí

- a) pravomocný rozsudek o osvojení,**
- b) rodný list osvojenec a**
- c) souhlas osvojenec staršího 12 let.**

(5) Osvojenec, který dovršil 12 let, může do 6 měsíců po zrušení osvojení před kterýmkoli matričním úřadem prohlásit, že si ponechá příjmení nabyté v souvislosti s osvojením. Nedojde-li k prohlášení ve stanovené lhůtě, zapíše se do knihy narození jeho příjmení před osvojením²⁹⁾.

---

⁴²⁾ § 835 odst. 1 a § 860 odst. 1 a 2 občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.

⁴³⁾ § 835 odst. 2 občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.

§ 71b

(1) Souhlasí-li s tím osvojitel, může zletilý osvojenec před kterýmkoli matričním úřadem prohlásit, že bude

- a) mít jeho příjmení,**
- b) mít příjmení jednoho z nich určené pro společné děti manželů⁴²⁾, jde-li o společného osvojenec, nebo**
- c) osvojitelovo příjmení připojovat k svému příjmení.**

(2) Trvá-li manželství osvojitele a mají-li manželé společné příjmení, vyžaduje se souhlas i druhého manžela.

(3) Trvá-li manželství osvojenec a mají-li manželé společné příjmení, může osvojenec připojit osvojitelovo příjmení k svému příjmení nebo změnit příjmení na osvojitelovo, popřípadě na příjmení podle odstavce 1 písm. b), jde-li o společného osvojenec, jen se souhlasem svého manžela⁴⁴⁾.

(4) Zletilý osvojenec prokáže svoji totožnost a k prohlášení před kterýmkoli matričním úřadem připojí

- a) pravomocný rozsudek o osvojení,**
- b) rodný list, popřípadě oddací list, žije-li v platném manželství,**
- c) souhlas osvojitele,**
- d) souhlas manžela osvojitele, žije-li osvojitel v platném manželství,**
- e) souhlas svého manžela, žije-li v platném manželství.**

(5) Není-li souhlas osvojitele, manžela osvojitele a manžela osvojence činěn před matričním úřadem, musí být jejich podpis na souhlasu úředně ověřen.

⁴⁴⁾ § 851 odst. 2 a 3 občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.

DÍL 3 Změna jména a příjmení

§ 72

(1) Jméno, popřípadě jména, nebo příjmení, popřípadě více příjmení, která je fyzická osoba povinna užívat, lze změnit fyzické osobě pouze na základě její žádosti, případně žádosti jejích zákonných zástupců.

(2) Změna příjmení se povolí zejména tehdy, jde-li o příjmení hanlivé, nebo směšné, nebo je-li pro to vážný důvod.

(3) Změna jména se nepovolí, žádá-li fyzická osoba mužského pohlaví o změnu na jméno ženské, nebo naopak, žádá-li o změnu jména na jméno neexistující, zkomolené, zdobné, domácké, nebo na jméno, které má žijící sourozenec společných rodičů. Vzniknou-li pochybnosti o existenci jména nebo jeho správné podobě, je žadatel povinen předložit doklad vydaný znalcem.⁶⁴⁾

~~(4) Změna jména nebo příjmení se nepovolí, jestliže by změna byla v rozporu s potřebami a zájmy nezletilého.~~

(4) Změna jména, popřípadě jmen, nebo příjmení se nepovolí,

- a) jestliže by změna byla v rozporu s potřebami a zájmy dítěte,**
- b) jde-li o změnu jména, popřípadě jmen, dítěte nebo o změnu příjmení dítěte na příjmení poručníka, popřípadě poručníků,**
- c) jde-li o změnu jména, popřípadě jmen, dítěte nebo o změnu příjmení dítěte na příjmení pěstouna, popřípadě pěstounů, nebo**
- d) jde-li o změnu jména, popřípadě jmen, dítěte nebo o změnu příjmení dítěte na příjmení osoby, do jejíž péče bylo dítě svěřeno, nejde-li o jednoho z rodičů.**

(5) Matriční úřad povolí na základě žádosti fyzické osoby a potvrzení poskytovatele zdravotních služeb změnu jména, popřípadě jmen, a příjmení

- a) na neutrální jméno a příjmení, byla-li zahájena léčba pro změnu pohlaví, nebo
- b) na jiné jméno, popřípadě jména, a příjmení, byla-li léčba pro změnu pohlaví dokončena²⁴⁾.

Nepožádá-li fyzická osoba po změně pohlaví o změnu jména a příjmení, matriční úřad uvede v knize narození její příjmení v souladu s pravidly české mluvnice ve tvaru odpovídajícím novému pohlaví; jméno do knihy narození nezapíše a učiní o tom oznámení soudu.

(6) Fyzické osobě, která není občanem, lze povolit změnu jména nebo příjmení, jen má-li povolen trvalý pobyt podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky nebo jí byl udělen azyl nebo doplňková ochrana podle zákona o azylu.

§ 73

~~(1) Za trvání manželství může být změna příjmení povolena pouze na základě souhlasu obou manželů.~~

~~(2) Mají-li manželé společné příjmení a je-li povolena změna příjmení jednomu z nich, vztahuje se tato změna i na příjmení druhého manžela a příjmení jejich nezletilých dětí.~~

~~(3) Mají-li manželé a rodiče dítěte různá příjmení, změna příjmení toho z manželů, jehož příjmení má nezletilý, se vztahuje i na nezletilého.~~

~~(4) Mají-li manželé společné příjmení jeden z nich užívá a na druhém místě uvádí příjmení předchozí, může jim být povolena změna pouze tohoto společného příjmení.~~

(1) Za trvání manželství může být povolena změna pouze společného příjmení manželů na základě souhlasu obou manželů.

(2) Je-li povolena změna příjmení jednomu z manželů, vztahuje se tato změna i na příjmení druhého manžela a příjmení jejich dětí, a to i dosud nenarozených. Dověřilo-li dítě 15 let, je třeba, aby se změnou svého příjmení souhlasilo.

(3) Mají-li manželé společné příjmení a jeden z nich užívá a na druhém místě uvádí příjmení předchozí, může jim být povolena změna pouze společného příjmení.

§ 73a

U fyzických osob, které změnily osobní stav a kterým byla povolena změna ~~rodného~~ příjmení, se povolená změna příjmení zapisuje v knize manželství nebo v knize partnerství; ~~popřípadě v knize úmrtí v zápise úmrtí zemřelého manžela, popřípadě partnera.~~

§ 74

(1) O žádosti o povolení změny jména nebo příjmení rozhoduje matriční úřad, v jehož správním obvodu je žadatel přihlášen k trvalému pobytu; u ~~nezletilých~~ dětí rozhoduje matriční úřad v místě trvalého pobytu dítěte.

(2) Pokud žadatel, popřípadě ~~nezletilé~~ dítě, není na území České republiky přihlášen k trvalému pobytu, je příslušný k projednání žádosti matriční úřad podle místa posledního trvalého pobytu na území České republiky. Pokud není ani takový pobyt, je příslušný k projednání žádosti Úřad městské části Praha 1.

(3) Jsou-li pro to závažné důvody, může matriční úřad postoupit žádost k vyřízení matričnímu úřadu, v jehož knize narození je jméno nebo příjmení, které má být změněno, zapsáno.

§ 75

Žádost o povolení změny jména nebo příjmení obsahuje

- a) jméno, popřípadě jména, příjmení, popřípadě rodné příjmení, datum a místo narození, případně datum a místo uzavření manželství nebo vzniku partnerství^{8a)} žadatele,
- b) rodné číslo,
- c) místo trvalého pobytu žadatele, popřípadě ~~nezletilého~~ dítěte,
- d) jméno, popřípadě jména, nebo příjmení, které si žadatel zvolil,
- e) jméno, popřípadě jména, příjmení, popřípadě rodné příjmení, datum a místo narození manžela, popřípadě ~~nezletilých~~ dětí, vztahuje-li se změna jména, nebo příjmení i na tyto fyzické osoby,
- f) údaj o státním občanství žadatele, nebo ~~nezletilého~~ dítěte,
- g) odůvodnění.

§ 76

(1) K žádosti o povolení změny jména, nebo příjmení musí být přiložen

- a) rodný, popřípadě oddací, list žadatele, nebo ~~nezletilého~~ dítěte, popřípadě doklad o uzavřeném partnerství^{8a)},
- b) jde-li o osoby rozvedené, pravomocný rozsudek o rozvodu manželství,
- c) jde-li o osoby, jejichž partnerství^{8a)} zaniklo, pravomocné rozhodnutí soudu o zrušení partnerství, anebo úmrtní list zemřelého partnera^{8a)},
- d) jde-li o osoby ovdovělé, úmrtní list,
- e) doklad o místu trvalého pobytu na území České republiky,
- f) doklad o státním občanství¹⁶⁾,
- g) souhlas fyzické osoby starší 15 let, jde-li o změnu jejího jména, popřípadě jmen a příjmení.

(2) K žádosti o povolení změny jména nebo příjmení ~~nezletilého~~ dítěte musí být dále přiložen písemný souhlas druhého rodiče, nebo pravomocné rozhodnutí soudu nahrazující tento souhlas.

(3) Není-li souhlas činěn před matričním úřadem, který rozhoduje o změně jména, nebo příjmení ~~nezletilého~~ dítěte, musí být podpis na souhlasu s uvedenou změnou úředně ověřen.

(4) Doklad podle odstavce 2 není třeba předkládat, pokud

- a) druhý rodič zemřel; v tom případě se k žádosti přiloží jeho úmrtní list, anebo
- b) pokud byl druhý rodič ~~rodičovské odpovědnosti zbaven nebo byl výkon jeho rodičovské odpovědnosti v této oblasti omezen nebo pozastaven~~ **zbaven práva určit jméno, popřípadě jména, a příjmení dítěte**; v tom případě se k žádosti přiloží pravomocný rozsudek, nebo
- c) není známo místo trvalého pobytu druhého rodiče.

HLAVA III PŘESTUPKY

§ 79a

(1) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že

- a) úmyslně zničí, poškodí nebo zneužije matriční doklad, vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství nebo vysvědčení o právní způsobilosti ke vstupu do partnerství a osvědčení, že snoubenci splnili všechny požadavky pro uzavření církevního sňatku,
- b) nesplní oznamovací povinnost matričnímu úřadu při narození, úmrtí, uzavření manželství nebo registrovaném partnerství stanovenou tímto zákonem nebo úmyslně uvede při plnění oznamovací povinnosti nesprávné údaje,
- c) v rozporu s § 61 odst. 1 a § 68 odst. 1 úmyslně neužívá v úředním styku jméno, popřípadě jména nebo příjmení, popřípadě více příjmení, která jsou uvedena na matričním dokladu vydaném matričním úřadem v České republice, nebo
- d) určí otcovství souhlasným prohlášením rodičů k témuž dítěti opakovaně před jiným matričním úřadem nebo před soudem **nebo při určování otcovství souhlasným prohlášením rodičů nepravdivě prohlásí, že neprobíhá soudní řízení o určení otcovství k tomuto dítěti.**

(2) Za přestupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu do 10 000 Kč.

§ 82a

(1) Matriční úřad sdělí krajskému úřadu do 31. ledna následujícího kalendářního roku počet souhlasných prohlášení rodičů o určení rodičovství, která před ním byla v uplynulém kalendářním roce učiněna.

(2) Krajský úřad informuje ministerstvo do 31. března následujícího kalendářního roku o počtu souhlasných prohlášení rodičů o určení rodičovství, která byla učiněna v uplynulém kalendářním roce před matričními úřady v jeho správním obvodu, a to v členění podle jednotlivých matričních úřadů.

§ 86

(1) Fyzická osoba, která má v matriční knize zapsána k 31. prosinci 1949 dvě jména, může před matričním úřadem prohlásit, že bude tato jména užívat. Má-li v této matriční knize zapsána více než dvě jména, může před matričním úřadem prohlásit, které jméno z těchto zapsaných jmen bude užívat jako druhé.

~~(2) Prohlášení se činí před matričním úřadem příslušným podle místa trvalého pobytu fyzické osoby, nebo matričním úřadem, v jehož knize narození jsou jména zapsána.~~
Prohlášení se činí před kterýmkoli matričním úřadem. Matriční úřad, v jehož knize narození nejsou zapsána jména, jichž se prohlášení týká, postoupí toto prohlášení do 3 pracovních dnů matričnímu úřadu, v jehož knize narození jsou jména zapsána. Toto prohlášení lze učinit pouze jednou a nelze je vzít zpět.

~~§ 87~~

~~Pokud se žadateli podle § 5, § 8a odst. 1 písm. a) nebo d), § 8a odst. 2 písm. a) nebo e), § 8a odst. 3 nebo 4, § 12, 13, § 16 odst. 6, § 19, § 25 odst. 1 písm. a) nebo d), § 25 odst. 2 nebo 3, § 25 odst. 6, § 25 odst. 7 písm. a), § 25a odst. 1 písm. a) nebo e), § 25a odst. 2 písm. a), § 25b, § 26 odst. 2 nebo 3, § 28, 45, § 46 odst. 3, § 53, § 57 odst. 2, § 62 odst. 1, 3 nebo 5, § 63 odst. 2, § 64 odst. 1, § 69 až 71 nebo § 86 odst. 1 nevyhoví v plném rozsahu, vydá se o tom rozhodnutí.~~

§ 87

(1) Pokud se žadateli podle § 5, § 8a odst. 1 písm. a), c) až e), § 8a odst. 2 písm. a), c) nebo d), § 8a odst. 3 až 7, § 12, 13, § 13a odst. 4, § 16 odst. 7 a 9, § 16a, § 17a, § 19 odst. 1 až 7, § 25 odst. 1 písm. a), c) až e), § 25 odst. 2, 3, 5 až 8, § 25a odst. 1 písm. a), c) nebo d), § 25a odst. 2, § 25b, § 26 odst. 2 až 4, § 28, § 45, § 46 odst. 3, § 53, § 57 odst. 2, § 58 odst. 5, § 62 odst. 1, 3 až 6 nebo 8, § 63 odst. 2, § 64 odst. 1, § 68 odst. 4, § 69 až 71b nebo § 86 odst. 1 nevyhoví v plném rozsahu, vydá se o tom rozhodnutí.

(2) Pro vydávání dokladů podle tohoto zákona se nepoužije ustanovení § 151 správního řádu.

§ 91

(1) Matriční doklady

- a) vyhotovené orgány příslušnými k jejich vydání podle předpisů platných k 31. prosinci 1949 (rodný, případně rodný a křestní, popřípadě křestní a rodný, nebo oddací, anebo úmrtní list), nebo
- b) vyhotovené podle právních předpisů platných k počátku účinnosti tohoto zákona (rodný, oddací, nebo úmrtní list),
zůstávají i nadále v platnosti a mají charakter veřejných listin, pokud nedošlo ke změně skutečností v nich uvedených (§ 58).

(2) Křestní list se považuje za veřejnou listinu prokazující narození za předpokladu, že

- a) obsahuje údaje uváděné v době jeho vydání v rodném listu,
- b) byl vydán do 31. prosince 1949- a
- c) nedošlo ke změně údajů v něm uvedených podle § 58.**

§ 96

Ministerstvo stanoví prováděcím právním předpisem

- a) matriční úřady a jejich správní obvody,
- b) registrující matriční úřady a jejich správní obvody,
- c) podrobnosti o technickém způsobu vedení předem svázaných matričních knih,
- d) způsob a postup při vedení rejstříku,
- e) postup při zapisování do matričních knih,
- f) postup při vydávání matričních dokladů, potvrzení a doslovných výpisů z matričních knih,

- g) způsob označení a spojení vícejazyčného standardního formuláře s matričním dokladem, vysvědčením o právní způsobilosti k uzavření manželství a vysvědčením o právní způsobilosti ke vstupu do partnerství,
- h) postup při zasílání matričních dokladů do ciziny,
- i) obecné podmínky pro vedení sbírky listin a nahlížení do ní,
- j) postup při vydávání osvědčení⁴⁾ a vysvědčení,
- k) postup při zápisu oznámení o užívání příjmení po rozvodu,
- l) postup při uvádění příjmení žen v matričních knihách a na matričních dokladech,
- m) vzory matričních tiskopisů, **vzory souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství a vzory prohlášení manžela matky dítěte, popřípadě jejího bývalého manžela, muže, který tvrdí, že je otcem dítěte, a matky dítěte,**
- n) vzor potvrzení poskytovatele zdravotních služeb o zahájení a ukončení léčby pro změnu pohlaví,
- o) způsob a postup ověřování odborné způsobilosti pro výkon funkce matrikáře,
- p) postup při provádění zápisů do zvláštní matriky,
- q) postup při předávání matričních knih a sbírek listin k archivaci,
- r) datový formát a strukturu dat matričních událostí, matričních skutečností, změn a oprav vedených pomocí výpočetní techniky.**

ČÁST DRUHÁ

Změna občanského zákoníku

§ 458

Zákonný zástupce nebo opatrovník není oprávněn za zastoupeného právně jednat v záležitostech týkajících se vzniku a zániku manželství, **určování a popírání rodičovství**, výkonu rodičovských povinností a práv, jakož i pořízení pro případ smrti nebo prohlášení o vydědění a jejich odvolání.

§ 483

~~(1) Neschválil-li to soud, nesmí opatrovník vyslovit souhlas se změnou osobního stavu opatrovance.~~

~~(2)~~ **(1)** Spravuje-li opatrovník opatrovancovo jmění, nesmí bez souhlasu soudu, nerozhodl-li soud o dalších omezeních,

- a) zavázat opatrovance k plnění některému z členů opatrovnické rady nebo osoby tomuto členu blízké,
- b) nabýt pro opatrovance nemovitou věc nebo podíl na ní, ani opatrovancovu nemovitou věc nebo podíl na ní zcizit či zatížit,
- c) nabýt pro opatrovance obchodní závod, podíl na obchodním závodu nebo podíl na právnické osobě, ani tento majetek zcizit nebo zatížit; to neplatí, jedná-li se o nabytí účastnických nebo podobných cenných papírů zajišťujících bezpečný výnos,
- d) uzavřít za opatrovance smlouvu zavazující ho k trvajícimu nebo opakovanému plnění na dobu delší než tři roky,
- e) odmítnout dědictví nebo jiné plnění z pozůstalosti, nebo
- f) zavázat opatrovance k bezúplatnému plnění jiné osobě, ledaže se jedná o dar poskytnutý k obvyklé příležitosti podle zásad slušnosti v přiměřeném rozsahu a opatrovanec je schopen úsudku a projevil s darem souhlas.

~~(3)~~ **(2)** Bez zřetele na ustanovení odstavce ~~2~~ **1** opatrovník nesmí, neschválil-li to soud, naložit s majetkem opatrovance, jedná-li se o

- a) nabytí nebo zcizení majetku v hodnotě převyšující částku odpovídající pětisetnásobku životního minima jednotlivce podle jiného právního předpisu,
- b) nabytí nebo zcizení majetku převyšující jednu polovinu opatrovancova majetku, ledaže tato polovina představuje hodnotu jen nepatrnou a nejedná se o věc, která je pro opatrovance věcí zvláštní obliby, nebo
- c) přijetí nebo poskytnutí půjčky, úvěru nebo jistoty v hodnotách uvedených pod písmenem a) nebo b).

~~(4)~~ **(3)** Soud si před rozhodnutím podle odstavců ~~1 až 3~~ **1 a 2** vyžádá stanovisko opatrovnické rady. Nesdělí-li opatrovnická rada soudu stanovisko v přiměřené lhůtě, potom soud rozhodne sám.

§ 661

(1) Ponechají-li si snoubenci svá dosavadní příjmení, prohlásí při sňatečném obřadu také, které z jejich příjmení bude příjmením jejich společných dětí.

(2) Ponechali-li si manželé svá dosavadní příjmení, mohou i později učinit prohlášení orgánu veřejné moci, že se dohodli na společném příjmení jednoho z nich **nebo na příjmení podle § 660 písm. c).**

(3) Mají-li manželé příjmení podle § 660 písm. c), mohou i později učinit prohlášení orgánu veřejné moci, že jeden z nich od připojovaného příjmení upouští.

(4) Mají-li manželé společné příjmení, mohou i později učinit prohlášení orgánu veřejné moci, že jeden z nich bude ke společnému příjmení na druhém místě připojovat příjmení, které měl před uzavřením manželství.

§ 777

(1) Narodí-li se dítě v době ~~mezi zahájením řízení o rozvodu manželství a třicátým dnem po rozvodu manželství~~ **od uzavření manželství do uplynutí třicátého dne poté, co manželství zaniklo nebo bylo prohlášeno za neplatné**, a manžel, popřípadě bývalý manžel matky prohlásí, že není otcem dítěte, zatímco jiný muž prohlásí, že je otcem dítěte, má se za to, že otcem je tento muž, připojí-li se matka k oběma prohlášením. **Takto lze určit otcovství i k dítěti ještě nenarozenému, je-li již počato.**

(2) Prohlášení manžela matky dítěte, popřípadě jejího bývalého manžela, muže, který tvrdí, že je otcem dítěte, a matky dítěte se činí v řízení před soudem, zahájeném na návrh některého z nich, **nebo před matričním úřadem**; návrh lze podat **nebo prohlášení před matričním úřadem učinit** nejpozději do uplynutí jednoho roku od narození dítěte. **Ten, kdo není plně svéprávný, může učinit prohlášení pouze před soudem.**

~~(3) K určení otcovství k dítěti podle odstavců 1 a 2 nemůže dojít dříve, dokud nenabude právní moci rozhodnutí o rozvodu manželství.~~

~~(4) Jde-li o řízení o neplatnost manželství, použijí se odstavce 1 až 3 obdobně.~~

§ 778

Narodí-li se dítě, které je počato umělým oplodněním, ženě neprovdané, má se za to, že otcem dítěte je muž, který dal k umělému oplodnění souhlas; **to platí i tehdy, narodí-li se dítě do uplynutí třicátého dne poté, co manželství zaniklo nebo bylo prohlášeno za neplatné.**

§ 780

Činí-li prohlášení ten, kdo není plně svéprávný, může je učinit pouze před soudem. ~~Soud podle okolností případu posoudí, zda ten, kdo není plně svéprávný, je schopen jednat sám, nebo zda za něho bude jednat jeho opatrovník.~~

§ 785

(1) Manžel může do šesti měsíců ode dne, kdy se dozvěděl o skutečnostech zakládajících důvodnou pochybnost, že je otcem dítěte, které se narodilo jeho manželce, popřít své otcovství u soudu, nejpozději však do šesti let od narození dítěte. Otcovství popírá vůči dítěti a matce, jsou-li oba naživu, a nežije-li jeden z nich, vůči druhému; není-li naživu žádný z nich, manžel toto právo nemá.

~~(2) Byla-li svéprávnost manžela před uplynutím popěrné šestileté lhůty omezena tak, že sám otcovství popřít nemůže, může je popřít jeho opatrovník, kterého pro tento účel jmenuje soud, a to ve lhůtě šesti měsíců od jmenování soudem.~~

§ 790

(1) Muž, jehož otcovství bylo určeno souhlasným prohlášením rodičů, může otcovství k dítěti popřít, jen je-li vyloučeno, že by mohl být otcem dítěte. Může tak učinit do šesti měsíců ode dne, kdy bylo takto otcovství určeno; dojde-li k určení otcovství před narozením dítěte, neskončí lhůta dříve než šest měsíců po jeho narození.

(2) ~~Ustanovení § 785 odst. 1 věta druhá a § 785 odst. 2 platí obdobně.~~

§ 835

(1) Osvojenec **mladší dvanácti let** má příjmení osvojitele; společný osvojenec manželů má příjmení, které bylo určeno pro jejich děti při uzavření manželství **podle § 860.**

(2) ~~Nesouhlasí-li osvojenec, který má právo vyslovit se ke svému příjmení, se změnou svého příjmení, rozhodne soud, že osvojenec bude ke svému příjmení připojovat příjmení osvojitele. Dověrší-li osvojenec dvanácti let, může osvojitel s jeho souhlasem před matričním úřadem prohlásit, že osvojenec bude mít příjmení osvojitele, popřípadě příjmení podle § 860, jde-li o společného osvojence, nebo prohlásit, že osvojenec bude osvojitelovo příjmení připojovat ke svému příjmení. Má-li osvojenec připojované příjmení, lze osvojitelovo příjmení připojit jen k prvnímu příjmení osvojence; má-li osvojitel připojované příjmení, lze k osvojencovu příjmení připojit jen první příjmení osvojitele.~~

§ 842

Osvojenec bude mít po zrušení osvojení příjmení, které měl před osvojením, ledaže **osvojenec, který dovršil dvanácti let, prohlásí před matričním úřadem**, že si stávající příjmení ponechá.

§ 851

(1) Osvojení zletilého nemá vliv na jeho příjmení.

(2) Souhlasí-li s tím osvojitel, může osvojenec ~~připojit~~ **před matričním úřadem prohlásit, že bude mít jeho příjmení, popřípadě příjmení podle § 860, jde-li o společného osvojenec, nebo prohlásit, že bude osvojitelovo příjmení připojovat** k svému příjmení; trvá-li manželství osvojitele a mají-li manželé společné příjmení, vyžaduje se souhlas i druhého manžela.

(3) Trvá-li manželství osvojenec a mají-li manželé společné příjmení, může osvojenec připojit osvojitelovo příjmení k svému příjmení **nebo změnit příjmení na osvojitelovo, popřípadě na příjmení podle § 860, jde-li o společného osvojenec**, jen se souhlasem svého manžela.

§ 860

~~(1) Dítě má příjmení určené při uzavření manželství svých rodičů pro společné děti manželů. Dítě má společné příjmení rodičů nebo příjmení jednoho z nich určené pro společné děti manželů.~~

(2) Nemá-li dítě příjmení podle odstavce 1, zvolí rodiče pro dítě příjmení jednoho z nich; jinak jeho příjmení určí soud. Totéž platí o osobním jménu dítěte.

(3) Došlo-li ke změně společného příjmení manželů nebo příjmení jednoho z nich určeného pro jejich společné děti, vztahuje se tato změna i na příjmení jejich dříve narozeného dítěte. **Dovršilo-li však toto dítě patnácti let, je tato změna jeho příjmení možná prohlášením rodičů před matričním úřadem se souhlasem dítěte.**

§ 861

(1) Je-li znám jen jeden z rodičů, má dítě jeho příjmení. Tento rodič také určí osobní jméno dítěte; jinak je určí soud.

(2) **Došlo-li k popření rodičovství, bude mít dítě příjmení jediného rodiče. Dovršilo-li však dítě patnácti let, je tato změna jeho příjmení možná prohlášením dítěte nebo rodiče se souhlasem dítěte před matričním úřadem.**

§ 863

~~(1) Ke změně příjmení dítěte podle § 862 je třeba vyjádření dítěte za stejných podmínek jako v jiných záležitostech týkajících se dítěte; je-li dítě starší patnácti let, je třeba, aby se změnou svého příjmení souhlasilo.~~

~~2) Ustanovení § 862 nelze použít, dosáhlo-li dítě zletilosti.~~

(1) **Ke změně osobního jména nebo příjmení dítěte je třeba vyjádření dítěte za stejných podmínek jako v jiných záležitostech, které se ho týkají. Dovršilo-li dítě patnácti let, je třeba, aby se změnou souhlasilo.**

(2) Změna osobního jména nebo příjmení prohlášením rodiče není možná, dosáhlo-li dítě zletilosti.

ČÁST TŘETÍ

Změna zákona o správních poplatcích

POLOŽKA 11

Vydání povolení změny

- a) příjmení hanlivého, výstředního, směšného, zkomoleného, cizojazyčného nebo na dřívější příjmení Kč 100,-
- b) jména nebo příjmení v ostatních případech Kč 1. 000,-

Osvobození

1. Od poplatku podle této položky je osvobozena změna příjmení, k níž dochází prohlášením rozvedeného manžela, že přijímá opět své dřívější příjmení nebo příjmení rodné, popřípadě, že upouští od užívání společného příjmení vedle příjmení dřívějšího, byla-li tato skutečnost oznámena do šesti měsíců po nabytí právní moci rozsudku o rozvodu.

2. Od poplatku podle této položky je osvobozena změna nebo oprava jména osvojených dětí nebo změna, kterou je nutno provést v důsledku nesprávných nebo neúplných zápisů v matrice nebo v důsledku uvedení nesprávných údajů na vydaných matričních dokladech.

3. Od poplatku podle této položky je osvobozena změna jména a příjmení osoby v případě změny pohlaví.

4. Od poplatku podle této položky je osvobozena změna příjmení partnera za trvání registrovaného partnerství na příjmení druhého partnera.

Poznámky

1. Za změnu příjmení manželů, rodičů nebo rodiče a jejich ~~nezletilých~~ dětí na společné příjmení se vybírá jen jeden poplatek.

2. Za změnu příjmení více ~~nezletilých~~ dětí téhož rodiče se vybírá jen jeden poplatek.

~~3. Podle písmene a) této položky se vybírá poplatek za povolení změny příjmení dítěte svěřeného do náhradní rodinné péče na příjmení poručníka nebo pěstouna, na společné příjmení poručníků nebo pěstounů anebo příjmení dohodnuté pro jejich vlastní děti, pokud poručníky nebo pěstouny jsou prarodiče nebo sourozenci rodičů nezletilých dětí.~~

3. 4. Dřívějším příjmením se pro účely tohoto zákona rozumí jen nejbližší předcházející příjmení.

POLOŽKA 12

- a) Uzavření manželství mezi snoubenci nebo vstup do registrovaného partnerství osobami, nemají-li trvalý pobyt na území České republiky

Kč 3 000,-

- b) Uzavření manželství mezi snoubenci nebo vstup do registrovaného partnerství osobami, z nichž pouze jeden má trvalý pobyt na území České republiky
Kč 2 000,-
- c) Vydání povolení uzavřít manželství **nebo vstoupit do registrovaného partnerství** ~~mimo stanovenou dobu nebo mimo úředně určenou místnost~~ **určené místo nebo dobu**
Kč 1 000,-
- d) Vydání vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství nebo vysvědčení o právní způsobilosti ke vstupu do registrovaného partnerství v cizině nebo s cizincem
Kč 500,-

Poznámky

1. Poplatek podle písmen a) až c) této položky se vybírá jen od jednoho ze snoubenců nebo jen od jedné osoby vstupující do registrovaného partnerství.

2. Poplatek podle písmen c) této položky se vybírá jen jednou, povoluje-li se uzavření manželství mimo úředně určenou místnost a současně i mimo stanovenou dobu.

Osvobození od poplatku

Od poplatku podle písmene c) této položky jsou osvobozeny osoby těžce zdravotně postižené.

ČÁST ČTVRTÁ Změna zákona o ověřování

§ 18

(1) Žadatel o legalizaci, popřípadě svědci, jde-li o legalizaci podle § 10 odst. 4, předloží k prokázání své totožnosti platný

a) občanský průkaz⁹⁾, řidičský průkaz¹⁷⁾ nebo cestovní doklad¹⁰⁾, jde-li o státního občana České republiky,

b) cestovní doklad, průkaz totožnosti občana členského státu Evropské unie, **smluvního státu Dohody o Evropském hospodářském prostoru nebo Švýcarské konfederace** nebo doklad opravňující k pobytu na území České republiky podle zvláštního právního předpisu¹¹⁾, jde-li o cizince, nebo

c) identifikační průkaz vydaný Ministerstvem zahraničních věcí České republiky podle zvláštního právního předpisu¹⁸⁾, jde-li o osobu požívající výsad a imunit podle mezinárodního práva.

(2) Doklad podle odstavce 1 písm. b) nebo c) lze k prokázání totožnosti použít pouze tehdy, obsahuje-li fotografii držitele.

¹⁰⁾ Zákon č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁾ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁾ Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách

některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů.
18) § 180b zákona č. 326/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.“.

ČÁST PÁTÁ

Změna zákona o zvláštních řízeních soudních

§ 416

Určení otcovství ~~po rozvodu nebo prohlášení manželství za neplatné~~ **souhlasným prohlášením matky, manžela a domnělého otce**

(1) Byl-li podán návrh na určení otcovství ~~souhlasným prohlášením k dítěti, které se narodilo v době mezi zahájením řízení o rozvodu manželství nebo o neplatnost manželství a třístým dnem po rozvodu manželství nebo prohlášení manželství za neplatné~~, vyslechně soud matku, manžela i toho, kdo prohlašuje, že je otcem dítěte. Příslušným je soud podle § 417.

(2) Dojde-li k souhlasnému prohlášení účastníků o tom, kdo je otcem dítěte, uvede to soud do protokolu a oznámí matričnímu úřadu, který vede knihu narození, v níž je dítě zapsáno.

~~(3) Byl-li návrh podán před pravomocným skončením řízení o rozvod nebo neplatnost manželství, soud řízení přeruší do doby, než rozsudek, kterým bylo rozhodnuto o tom, že manželství je neplatné nebo se rozvádí, nabude právní moci. Bylo-li řízení o rozvod manželství nebo neplatnost manželství zastaveno, nebo byl-li návrh na rozvod manželství nebo na neplatnost manželství pravomocně zamítnut, soud řízení zastaví.~~

§ 443

Příjmení osvojenec

~~(1) V rozsudku, jímž se vyslovuje osvojení, uvede soud i příjmení, které osvojenec bude mít.~~

~~(2) Ustanovení odstavce 1 platí pro rozsudek o zrušení osvojení přiměřeně.~~

§ 451

Rozhodnutí

~~(1) Ve věci samé rozhoduje soud rozsudkem.~~

~~(2) Je-li to třeba, rozhodne soud o příjmení osvojenec.~~

Teze návrhu prováděcího právního předpisu

Návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 207/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Tato vyhláška bude upravovat:

- 1. Vzory souhlasných prohlášení rodičů o určení otcovství a vzory prohlášení manžela matky dítěte, popřípadě jejího bývalého manžela, muže, který tvrdí, že je otcem dítěte, a matky dítěte**
  - viz zmocnění doplňované do § 96 písm. m) zákona č. 301/2000 Sb.
  - bude jednat následující vzory:
    - souhlasné prohlášení rodičů o určení otcovství k nenarozenému dítěti,
    - souhlasné prohlášení rodičů o určení otcovství k narozenému dítěti, jehož narození dosud nebylo zapsáno v knize narození,
    - souhlasné prohlášení rodičů o určení otcovství k narozenému dítěti, jehož narození již bylo zapsáno v knize narození,
    - prohlášení manžela matky dítěte, popřípadě jejího bývalého manžela, muže, který tvrdí, že je otce dítěte, a matky dítěte (tzv. trojdohoda dle navrhovaného § 16a zákona č. 301/2000 Sb.) k nenarozenému dítěti,
    - prohlášení manžela matky dítěte, popřípadě jejího bývalého manžela, muže, který tvrdí, že je otce dítěte, a matky dítěte k narozenému dítěti, jehož narození dosud nebylo zapsáno v knize narození,
    - prohlášení manžela matky dítěte, popřípadě jejího bývalého manžela, muže, který tvrdí, že je otce dítěte, a matky dítěte k narozenému dítěti, jehož narození již bylo zapsáno v knize narození
  - tiskopisy budou vyžadovat uvedení identifikačních údajů rodičů, resp. účastníků trojdohody, i samotného dítěte. Budou formulovány tak, aby byl obsah učiněného právního jednání zcela jednoznačný. Jejich součástí bude i příslušné poučení
- 2. Datový formát a strukturu dat matričních událostí, matričních skutečností, změn a oprav vedených pomocí výpočetní techniky**
  - viz nové zmocnění v § 96 písm. r) zákona č. 301/2000 Sb.; je navrhováno, aby toto zmocňovací ustanovení nabylo účinnosti s ročním odstupem oproti ostatním částem novely zákona
  - bude stanoven jednotný datový formát, jehož výstupem budou tzv. surová data, která budou následně po zavedení jednotného informačního systému elektronických matrik, tzv. eMatriky, využita pro výstupy tohoto systému
  - vyhláškou stanovená struktura dat určí závazné pořadí údajů všech jednotlivých matričních událostí, matričních skutečností, změn a oprav, které budou vést všechny matriční úřady